

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΓ'	ΤΕΥΧ. Α'	ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308	15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1996	ΑΡΙΘ. 3
----------	----------	---	---------------------	---------

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΑΣ ΚΡΙΣΕΩΣ (Λόγος στὰ πλαίσια ἑορτασμοῦ τῶν Δικαστῶν)*

Ἡ βούλησις τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει στατικόν, ἀλλὰ δυναμικὸν χαρακτήρα. Βεβαίως ἡ βουλευτικὴ ἐνέργεια ἐπηρεάζεται σημαντικῶς ἀπὸ τὶς ἐνστικτώδεις παρορμήσεις, ὅπως τονίζουν μερικὲς κατευθύνσεις τῆς λεγομένης «Δυναμικῆς Ψυχολογίας», ἢ ἀπὸ τὶς συμπλεγματικὰς δυνάμεις, πὺ δροῦν μέσα στὸ ἀσυνείδητο ἢ ὑποσυνείδητο, τὶς ὁποῖες ἐπισημαίνει κυρίως ἡ «Ψυχολογία τοῦ βάθους», ὅπως καὶ ἀπὸ τὸν καθ' ὅλου ψυχοσωματικὸ μηχανισμό, ὅπως αὐτὸς δια-

φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἐγκλωβισμένη μέσα στὸ ὄλο αὐτὸ τῶν ψυχοσωματικῶν καὶ κοινωνικῶν μηχανισμῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπηρεάσουν καὶ “μανιπουλάρουν” τὴ βούλησι κατὰ τρόπον ἀποφασιστικόν. Παρὰ ταῦτα ὡς κίνητρα καὶ ἐλατήρια τῆς ἐλευθέρας ἐνεργείας δὲν θεωροῦμε τοὺς μηχανισμοὺς τούτους, ἀλλὰ μόνον τὶς ἀξίες. Γιὰ νὰ χρησιμοποιήσωμε μιὰ παρομοίωσι, ὅταν μιλάμε γιὰ τὰ αἷτια καὶ τὰ ἐλατήρια ἐνὸς ἀεροπορικοῦ ταξιδίου πρὸς τὸν βόρειο πόλο, ἔχομε ὑπ' ὄψιν ὄχι τὴν ποιότητα καὶ κατάστασι τῶν μηχανῶν τοῦ ἀεροπλάνου ἢ τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος καὶ τὶς μετεωρολογικὰς συνθήκας, πὺ ἀναμφιβόλως ἐπηρεάζουν τὸ ταξίδι ἢ καὶ μποροῦν ἀκόμη νὰ τὸ ματαιώσουν, ἀλλὰ μόνον ὅ,τι θὰ δικαιολογοῦσε τὴν περιπέτεια τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ (λ.χ. τὴν ἔλξι ἀπὸ τὰ θέλητρα τοῦ πολιτικοῦ τοπίου, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐπιστημονικῆς διερευνήσεως αὐτοῦ, τὴν προσδοκωμένη δόξα ἢ καὶ τὸ ἐμπόριο τῶν γουναρικῶν). Κατὰ παρόμοιον τρόπον τὰ κύρια κίνητρα καὶ ἐλατήρια τῆς ἐλευθέρας βουλευτικῆς ἐνεργείας εἶναι ὄχι οἱ ἐπ' αὐτῆς τυχόν προσδιοριστικὰς ψυχοσωματικὰς ἢ κοινωνικὰς ἐπιδράσεις, ἀλλ' οἱ ἀξίες τῶν ὑλικῶν ἢ πνευματικῶν ἀγαθῶν, πρὸς τὰ ὁποῖα κατευθύνεται ἡ βούλησις²². Γιὰ νὰ στραφῇ ἡ ἐλευθέρα ἐνέργειά μας πρὸς κάτι, πρέπει αὐτὸ τὸ κάτι ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως νὰ παρουσιασθῇ σ' ἐμὰς ὡς φορεὺς ἀξίας, δηλαδὴ ὡς «ἀγαθόν». Ἀκόμη καὶ αὐτὸς πὺ αυτοκτονεῖ, σὲ τελευταία ἀνάλυσι, λιποτακτεῖ ἐκ τῆς ζωῆς, διότι μπροστὰ στὰ σκοτισμένα πνευματικὰ του μάτια ἡ ἀνυπαρξία φαίνεται ὅτι ἔχει μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ τὴν ὑπαρξίαν.

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν
Τακτικοῦ Μέλους τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

μορφώνεται ἀπὸ τὶς ἐπίκτητες ἔξεις καὶ τὶς κληρονομικὰς ἢ ἔμφυτες προδιαθέσεις καὶ προδιαγραφὰς τοῦ βιολογικοῦ γενετικοῦ κώδικος²².

Ὁ φωτισμένος δικαστὴς πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ εἰσδύῃ στὰ βάθη τοῦ ψυχοπνευματικοῦ αὐτοῦ δυναμικοῦ ὑποστρώματος τῶν κρινομένων βουλευτικῶν ἐνεργειῶν, γιὰ νὰ τὶς ἀξιολογῇ ὅσον τὸ δυνατόν κατὰ τρόπον πλέον δίκαιο.

Ἡ ἐλεύθερη δράσις τοῦ ἀνθρώπου, μερικὲς ἐκδηλώσεις τῆς ὁποίας κρίνουν οἱ δικαστὲς,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 67 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

22. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μαθήματα Καθηγητικῆς ἢ Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς, ἐν Ἀθήναις 1978, σσ. 173-174. Alexander Willwoll, Seele und Geist. Ein Aufbau der Psychologie, Freiburg im Breisgau 1938, σσ. 144-146. K. Alphéus, Voluntarismus. Lexikon der Pädagogik, τόμ. 4, Freiburg 1955, σσ. 875-877. M. J. Hillebrand, Dynamische Psychologie: Lexikon der Pädagogik, τόμ. 1, Freiburg, 1952, σσ. 818-819.

23. Alexander Willwoll, μν. ἔ., σσ. 144-146.

Ἡ ἐλευθερία λοιπὸν εἶναι ἀξιολογικὴ ἐκλογὴ. Ἡ γραμμὴ πλεύσεως ἐνὸς πλοίου δὲν καθορίζεται ἀναγκαστικὰ ἀπὸ τὰ ἀστέρια ἢ τὴν πυξίδα, ποὺ ἀπλῶς ὑποβοηθεῖ τὸν πλοίαρχο νὰ ἐπιλέξῃ οἰκειοθελῶς τὴν κατεύθυνσι τοῦ πλοῦ²⁴. Οἱ ἀξίες δὲν προσδιορίζουν τὴν προσωπικότητα, ἀλλ' ἢ ἐλευθέρᾳ προσωπικότης, δεχομένη τὰ δεοντολογικὰ αἰτήματα, ποὺ προβάλλονται ἀπὸ τὶς ἀξίες, προσδιορίζει τὸν ἑαυτὸν τῆς. Ἡ πραγματάωσις τῶν ἀξιών σημαίνει αὐτοπραγμάτωσι καὶ αὐτοδιαμόρφωσι τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον αὐτὲς ἔχουν συστοιχία καὶ ἀνταποκρίνονται σὲ ἔμφυτες ἀξιολογικὰς προδιαθέσεις, τάσεις καὶ ροπές. Ἐπομένως ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι αὐτοσκοπός, οὔτε τὸ μοναδικὸ στοιχεῖο τοῦ ἐσχάτου καὶ ὑπάτου σκοποῦ τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως. Ἡ ἐλευθερία ὑπάρχει πρὸς χάριν τῶν ἀξιών. Οἱ ἀξίες εἶναι τόσον τὸ ποιητικόν, ὅσον καὶ τὸ τελικὸ αἴτιο τῆς ἐλευθερίας. Ἄρα ὁ ὕπατος καὶ ἔσχατος αὐτὸς σκοπὸς εἶναι συγχρόνως οἱ ἀξίες καὶ ἡ ἐλευθερία ὡς δύο ἐστίες μιᾶς ἐλλείψεως, οἱ μὲν ἀξίες ὡς περιεχόμενον, ἡ δὲ ἐλευθερία ὡς εἶδος ἢ μορφή. Ἐλευθερία καὶ ἀξίες εἶναι ἐννοίες ἀλληλεξαρτώμενες. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἢ μία χωρὶς τὴν ἄλλη.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἡ «δικαία κρίσις», ποὺ ἀναφέρεται σὲ ἀνθρώπινες πράξεις, πρέπει νὰ εἶναι ἀντικειμενικὴ ἐκτίμησις τοῦ κατὰ πόσον οἱ πράξεις αὐτὲς ἀνταποκρίνονται στὸ αἶτημα τῆς μεθέξεως, τῆς συμμετοχῆς στὸ πᾶν τῶν ἀξιών καὶ στὴν ὀρθὴν ἱεράρχησι καὶ κλιμάκωσί τους, πράγμα ποὺ δὲν εἶναι στὴν πρᾶξι τόσον εὐκόλο. Στὸ σημεῖο αὐτὸ κατ' ἐξοχὴν ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἀνθρωπολογία, ἡ ὁποία δὲν διέπεται ἀπὸ οὐτοπιστικὴ καὶ χιμαιρικὴ ὑπερραϊσιοδοξία, ἀλλὰ βλέπει ρεαλιστικῶς τὸν ἀνθρώπο ὡς πνευματικῶς τραυματισμένον, ὑποβοηθεῖ νὰ κατανοήσωμεν, ὅτι τὸ βιωματικὸ ἀντίκρουσμα τῶν διαφορῶν ἀξιών δὲν μοιάζει πρὸς τὸν καθαρὸ καθρέπτη τοῦ τοίχου, ὁ ὁποῖος δείχνει τὰ πάντα ἀκριβῶς ὅπως εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸ κάτοπτρο τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης ἢ τῆς θαλάσσης, ποὺ ὅταν αὐτὴ εἶναι γαλήνια καὶ καθαρὴ, ἀπεικονίζει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πιστῶς τὸ τοπίο τῆς ἀκτῆς, ὅταν ὅμως αὐτὴ εἶναι ταραγμένη καὶ ὄχι καθαρὴ, ἄλλοτε

ἐπιμηκύνει τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀκτῆς, ἄλλοτε τὰ καθιστᾶ βραχύτερα, ἄλλοτε τὰ παραμορφώνει καὶ ἄλλοτε τὰ καθιστᾶ τελείως ἀόρατα. Ὅταν ἡ ψυχὴ, ὅπως λέγει ὁ ἐκκλησιαστικὸς ὕμνος, «τοῦ βίου τὴν θάλασσαν ὑψουμένην καθορᾷ τῶν πειρασμῶν τῷ κλύδωνι», τότε οἱ μὲν κατώτερες ἀξίες ἢ καὶ «ἀπαξίες» θεοποιούνται, ἀπολυτοποιούνται καὶ βιώνονται ὡς ἐκλυσιτικὲς καὶ ἀξιέραστες, οἱ δὲ ἀνώτερες ἀξίες περιφρονούνται ἢ ἀποκρύπτονται πλήρως ἢ ὑφίστανται πλήρη παραμόρφωσι, θεωρούμενες ὡς τυραννικὲς καὶ ἀποκρουστικὲς. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ ἡ ἀξιολογικὴ κρίσις δὲν εἶναι ἀντικειμενικὴ καὶ δικαία, διότι ἡ ψυχὴ πάσχει ἐκ τοῦ πνευματικοῦ δαλτωνισμοῦ, ἐκ τῆς ἀξιολογικῆς μυωπίας ἢ δυσχρωματοψίας ἢ καὶ τυφλώσεως. Αὐτὸ ἔχει ὑπ' ὄψιν ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὅταν λέγῃ «ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ» (Ἰωάν. ιβ' 35) ἢ «ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ» (Α' Ἰωάν. α' 9-11), ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος, ὅταν λέγῃ «τυφλὸς ἐστὶ καὶ μωπάζων» (Β' Πέτρ. α' 9)²⁵.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερόν, ὅτι πρὸς δικαίαν ἐν ἀληθείᾳ ἐρμηνείᾳ, κατανοήσι καὶ ἀξιολόγησι ἀνθρωπίνων λόγων, ἐνεργειῶν καὶ δημιουργημάτων ἀπαιτεῖται βυθομετρικὴ διεΐσδυσις στὰ μύχια βάθη τῆς σχέσεως μεταξὺ ἀφ' ἐνὸς τῶν ἰδικῶν μας ἀξιολογικῶν βιωμάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀξιολογικῆς ἐμπειρίας τῶν κρινομένων. Ἡ σχέση αὐτὴ ξεκινᾷ ὡς διαλεκτικὴ, γὰρ νὰ ὀδηγήσῃ στὴ συνέχεια εἴτε στὴ θετικὴ, εὐνοϊκὴ, ἐπαινετικὴ, ἀθωωτικὴ διαπίστωσι ὅτι καὶ στὴν ψυχὴ μας πάλλονται χορδὲς ἀντίστοιχες πρὸς ἐκεῖνες οἱ ὁποῖες πάλλονται ἢ πάλλονται στὶς ψυχὰς ἐκεῖνων, ποὺ εἶναι ὑποκειμένα τῶν κρινομένων λόγων, ἐνεργειῶν ἢ πνευματικῶν δημιουργημάτων, εἴτε στὴν ἀρνητικὴ, δυσμενῆ, ἐπικριτικὴ καὶ καταδικαστικὴ ἀπόφασι ἢ κρίσι ὅτι μεταξὺ ἀφ' ἐνὸς τῆς ὑποκειμενικῆς προσωπικῆς ἀξιολογικῆς μας ἐμπειρίας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀξιολογικῆς δομῆς τῶν λόγων, ἐνεργειῶν καὶ δημιουργημάτων τῶν κρινομένων ὑπάρχει δυσαρμονία ἢ καὶ πολωτικὴ ἀντίθεσις. Εἶναι αὐτονόητον ὅτι τόσον ἡ θετικὴ - ἀθωωτικὴ διαπίστωσις, ὅσον καὶ ἡ ἀρνητικὴ - καταδικαστικὴ ἀπόφασις προϋποθέτουν τὴν — κατὰ τὴ διαδικασία τῆς κρίσεως — ἀντικειμενικὴν ἐκ μέ-

24. Siegfried Behn, Einleitung in die Metaphysik, 1933, σσ. 263. Πρβλ. August Brunner, Die Grundfragen der Philosophie, Freiburg im Breisgau 1933, σ. 263.

25. Περισσότερα σχετικῶς γράφονται στὸ ἐξῆς ἔργο: Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Μαθήματα Κατηχητικῆς ἢ Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς, σσ. 171 ἐξ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (11521)

Άριθ. Πρωτ. 186
 Διεκπ. 80

Άθήνησι τῆ 16ῃ Ἰανουαρίου 1996

— **ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2606** —

Πρὸς

Τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἱεροφάλας.

Εὐλαβέστατοι ἀδελφοί, οἱ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀναλογίου διακονοῦντες τῆ Ἐκκλησίᾳ, Χάρις ὑμῖν εἶη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος.

Ἀποστολικὸν ἔθος καὶ παράδοσις μακραιῶν ἡ ἱερά ψαλμωδία ὡς στοιχεῖον τῆς χριστιανικῆς λατρείας

εἰς τὰς κατ' ἰδίαν ἐντεῦξεις καὶ τὰς κοινὰς συνάξεις τοῦ πιστεύοντος λαοῦ. Ἦδη εὐθὺς μετὰ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου «ὕμνησαντες ἐξήλθον εἰς τὸ Ὅρος τῶν Ἐλαιῶν...» (Ματθ. κατ' 30), ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του νὰ διάγουν «... λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ὠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ

ρους τῶν κρινόντων ὑγιᾶ ἱεράρχησι τῶν ἀξίων, ἡ ὁποία ὑγιᾶς ἱεράρχησις εὐκατεῖον εἶναι νὰ μὴ ὑπάρχη μόνον στοὺς κατ' ἐπάγγελμα λόγους καὶ στὸ ἐμφανιζόμενον στὴν κοινωνία ἐξωτερικὸ προφίλ τοῦ κρινόντος, ἀλλὰ καὶ στὸν ὑπαρξιακὸ του προσανατολισμό, στὴν προσωπικῆ του κοσμοθεωρία, βιοθεωρία καὶ ἠθικῆ πράξι.

Ἡ ἱεράρχησις τῶν ἀνθρωπιστικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἀξίων κατὰ τρόπον ὥστε τὸ ἦσσαν ἢ τὸ χεῖρον νὰ κατέχη κατωτέραν βαθμίδα τοῦ «μειζονος» ἢ «κρείττονος» ἢ «βελτίονος», εἶναι τὸ σταθερὸ κριτήριον γιὰ τὴ βελτίωσι τῶν τυχόν ἀτελειῶν τῆς νομοθεσίας, δοθέντος ὅτι σήμερον γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἀνάγκη χρήσεως «προσυνταγματικῶν» καὶ «ὑπερσυνταγματικῶν» κριτηρίων δικαιοσύνης, τὰ ὁποία, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Γεώργιος Μητσόπουλος, συνιστοῦν «ἐγγυήσεις ἀκαταλύτων ἀξίων εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ συνόλου»²⁶ καὶ ὁδηγοῦν στὴ διατύπωσι «προνομικῶν» ἢ πάντως «προ-θετικῶν» ἢ καὶ ὑπερθετικῶν «ἀξιολογικῶν κρίσεων»²⁷, οἱ ὁποῖες ἔχουν τελολογικὴ ὑφή, ἐφ' ὅσον «τὸ ἀξιολογικὸν κριτήριον», ὅπως θὰ ἔλεγε καὶ ὁ ἀείμνητος Κωνσταντῖνος Τσάτσος, «εἶναι σκοπός, εἶναι τὸ δέον ἐναντι τῶν κρινομένων πράξεων»²⁸. Μάλιστα, ὅπως προσθέτει ὁ ἴδιος, «ἐ-

κεῖ ὅπου παρουσιάζεται νομοθετικὸν κενόν, ὑπάρχει μείζων ἐλευθερία»²⁹ πρὸς χρησιμοποίησι τελολογικῶν καὶ ἀξιολογικῶν κριτηρίων.

Ἄν ὁ ὑγιᾶς ἀξιολογικὸς προσανατολισμὸς εἶναι προϋπόθεσις τῆς ὠλοκληρωμένης «δικαίας κρίσεως» ὁποιοῦδήποτε πολιτισμένου ἀνθρώπου, πολὺ περισσότερο ὁ προσανατολισμὸς αὐτὸς εἶναι ἡ ζωτικὴ ἐντελέχεια ποῦ ἐμψυχώνει (ἢ πρέπει νὰ ἐμψυχώνει) τὸ ἔργο τῶν δικαστῶν καὶ ὑποβοηθεῖ (ἢ πρέπει νὰ ὑποβοηθῆ) τὴν πραγμάτωσι τοῦ αἰτήματος, κατὰ τὸ ὁποῖο, ὅπως θὰ ἔλεγε πάλιν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Μητσόπουλος, «ὁ συνεχῆς συναγερωμὸς πνευματικῆς προσπάθειας καὶ ψυχικῆς ἀνατάσεως» εἶναι ἀναγκαῖος «κατὰ τὴν μυσταγωγίαν τῆς διασκέψεως»³⁰. Τὴν ἐσωτερικὴ αὐτῆ ἀκριβῶς διάσκεψι περιγράφει ὁ Μ. Βασίλειος, ὅταν λέγη: «Ἐνδον ἐν τῷ κεκρουμένῳ τῶν λογισμῶν κριτηρίῳ σπουδάζειν χρὴ τὰς περὶ τοῦ πράγματος κρίσεις ἀπαρατρέπτους ποιεῖσθαι καὶ τὸν νοῦν τρυτάνῃ ἔχειν προσεικότα, ἀκλινῶς ἕκαστον τῶν πρακτέων ζυγοστατοῦντα»³¹ «Τόδε δὴ οὖν ἐπίδειξι τὴν εὐθύτητα τῶν κριμάτων, ἐν τῷ κρυπτῷ σου τῆς ψυχῆς κριτηρίῳ»³².

(Συνεχίζεται)

26. Γεωργίου Γ. Μητσοπούλου, Προβλήματα ἰσχύος τοῦ Δικαίου (Πρυτανικὸς λόγος), Ἀθήναι, 1978, σσ. 32-34.

27. Γεωργίου Γ. Μητσοπούλου, «Τοπικὴ καὶ Ἐπιστήμη τοῦ Δικαίου», Ἀνάπτυξο ἀπὸ τὸ Ἀφιέρωμα στὸν Κωνσταντῖνο Τσάτσο, Ἀθήναι 1980, σ. 527.

28. Κωνσταντῖνου Τσάτσου, Τὸ πρόβλημα τῆς ἐρημνεύειας τοῦ Δικαίου, ²1978, σσ. 64, 66, 262. Γεωργίου Γ. Μητσοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 532.

29. Κωνσταντῖνου Τσάτσου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 138. Γεωργίου Γ. Μητσοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 536.

30. Γεωργίου Γ. Μητσοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σσ. 534-535.

31. Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία ιβ' εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν, ΒΕΠΕΣ, τόμ. 54 (1976), σ. 125.

32. Αὐτόθι.

καρδία αὐτῶν τῷ Κυρίῳ...» (Έφ. ε' 19) καὶ ὁ Ἄδελφός τοῦ Ἰάκωβος παραγγέλλει «εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω» (Ἰακ. ε' 13). Ἀλλὰ καὶ ὁ Τερτυλιανὸς μνημονεύει ὅτι ἕκαστος εἰς τὰς χριστιανικὰς ἀγάπας ὤφειλε νὰ ὑμνήσῃ τὸν Θεὸν δι' ὕμνου εἴτε ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς λαμβανομένου εἴτε ἐξ ἰδίας ἐμπνεύσεως, κατὰ προαίρεσιν.

Ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ ὡς τρόπος ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Δημιουργόν Του, εἶναι μουσικὴ προσευχῆς. Διακονεῖ μετὰ σεμνότητα καὶ ἱεροπρέπειαν τὰ ἅγια Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι τὸ μουσικὸν ἔνδυμα τῶν λειτουργικῶν ποιημάτων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἔντεχνος μορφή τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐκφράσεως, δὲν εἶναι μόνον τέχνη εἶναι καὶ καρδία, ἡ ὁποία βιώνει τοὺς παλμούς τῆς Θείας Παρουσίας ὅταν τὰ χεῖλη ψάλλουν. Πρὸς τοῦτοις, ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ δὲν ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἀκοῆς, οὐδὲ εἰς τὴν κολάκευσιν τοῦ συναισθήματος, ἀλλὰ εἰς τὴν διέγερσιν τῆς ψυχῆς διὰ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἀφύπνισιν τῆς συνειδήσεως, ἡ ὁποία ὑπνώττει, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐσωτερικῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

Ἡ γνώσις καὶ ἡ ἐπαφή μετὰ αὐτὸν τὸν κόσμον τοῦ Πνεύματος ἀπαιτεῖ ἐν ἀνάλογον πνευματικῶν αισθητηρίων, μίαν εἰδικὴν κατάστασιν καὶ διάθεσιν τῆς ψυχῆς ἡ ὁποία βιώνει τὸ θεῖον μυστήριον τῆς χριστιανικῆς λατρείας, διὰ τοῦ ὁποίου συνομιλεῖ μετὰ τὸν Θεὸν μετὰ τοὺς ἰδίους λόγους διὰ τῶν ὁποίων ὠμίλησαν οἱ Πατέρες τῆς καὶ ἀναφέρει εἰς τὸν Θεὸν τὴν κτίσιν ὀλόκληρον διὰ στόματος τῆς Ἐκκλησίας ψαλλούσης «ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μὲν καρδίᾳ». Ἡ Ἐκκλησία πιστεύει ὅτι «ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι» (Β' Πέτρο, α' 21) καὶ συνέθεσαν τὸν λειτουργικὸν καὶ ὑμολογικὸν τῆς πλοῦτον. Ὁ ἄνθρωπος ἀναφερόμενος πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς διδάσκει τὸν τρόπον τῆς ἀληθοῦς λατρείας καὶ γεννᾶται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὁ πόθος διὰ νὰ λατρεύῃ ἐν «Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» τὸν «μόνον Ἅγιον καὶ ἐν Ἁγίοις ἀναπαυόμενον». Διὰ τοῦτο καὶ ἡ δοξολογικὴ μας ἀναφορὰ πρὸς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι ἔργον ἀνθρώπινον ἀλλὰ μυστήριον μὴ σταθμιζόμενον δι' ἀνθρώπινων μέτρων. Ἡ Θεία Λατρεία εἶναι μία ἐσωτάτη λειτουργία τοῦ μυστικῶς σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς ὅλην τὴν νοερὰν καὶ λογικὴν κτίσιν, ἥτις ἐνδυναμουμένη ὑπὸ τοῦ Παναγίου Πνεύματος λατρεύει τὸν Πατέρα καὶ ἀναφέρει εἰς Αὐτὸν τὴν αἰδιὸν δοξολογίαν.

Τοιοῦταν ὑψίστων ἀξιών καὶ πολυτίμου παρακαταθήκης καὶ παραδόσεως φορεῖς εἶναι οἱ Ἱεροψάλται σημερον καὶ οὐδεὶς διαμφισβητεῖ τὴν σημασίαν τοῦ λειτουργήματός των ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν. Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες πλείστα διακελεύονται περὶ ψαλτῶν, περὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ὡς κατωτέρων κληρικῶν, περὶ χειροθεσίας αὐτῶν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς «προσοχῆς καὶ κατανύξεως δι' ἧς δεῖ τὰς ψαλμωδίας προσάγειν τῷ τῶν κρυπτῶν ἐφόρῳ Θεῷ» (Καν. 75 ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου). Ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ, ἡ μουσικὴ τοῦ Γένους, τῆς Παραδόσεως, τῆς χαρᾶς, τῆς εἰρήνης, τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς Ρωμοσύνης, ἀποτελεῖ εἰς τοὺς καιροὺς μας τὸ καλλίτερον ἀντίδοτον διὰ τὴν πνευματικὴν μόλυνσιν καὶ σύγ-

χυσιν τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ἡ διαφήμησις τῆς εἰσαγομένης συγχρόνου μουσικῆς μετὰ τὰς ψυχοφθόρους συνεπειὰς διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν καρδίαν του, μετὰ τὴν συνεχῆ ὑποβάθμισιν τῆς ποιότητος ἐναντι τῆς ποσότητος, μετὰ τὴν ἐμπορευματοποίησιν καὶ τὴν ὑπερχατανάλωσιν καὶ κυρίως μετὰ τὴν ἀπόλειαν τῆς ἰσορροπίας ἀναμέσον τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὕλης.

Χρειαζέται φρονούμεν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, νὰ ἐπισημάνωμεν ὅτι διὰ τὴν διακονίαν τοῦ Ἱεροῦ Ἀναλογίου ἀπαιτεῖται σεμνότης καὶ ἦθος εἰς τὴν χρῆσιν τῆς φωνῆς. Δὲν ἐπιτρέπεται «βοαῖς ἀπάκτοις» (Κανὼν ΟΕ' τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου) νὰ ἐπιχειρηθῆται ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Ἄτακτοι φωναί, φθάνουσαι μέχρι κραυγῶν ἐνίοτε, πόρρω ἀπέχουσι τῆς μουσικῆς μας παραδόσεως καὶ κληρονομίας καὶ μαρτυροῦσι ὅτι «τοῖς χεῖλεσι μόνον τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία πόρρω ἀπέχει» ἀπὸ τοῦ Θρόνου τῆς Χάριτος. Ἡ εὐπρέπεια καὶ ἡ κατανύξις κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Ἀναλογίου στάσιν μαρτυροῦν ψυχικὴν συμμετοχὴν εἰς τὰ ψαλλόμενα καὶ βίωσιν τῆς Θείας Λατρείας. Μὴ λησμονώμεν τὸ τῆς Γραφῆς «Λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετ' αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον» (Έβρ. ιβ' 18-19).

Ἀπευθυνόμενοι οὖν πρὸς ὑμᾶς ἅπαντας τοὺς διακόνους τοῦ Ἱεροῦ Ἀναλογίου τοὺς ὑπηρετοῦντας ἀπὸ τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ μέχρι καὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ μικροτέρου χωρίου ἀπονέμωμεν τὸν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας Ἐπαινον διὰ τὴν πολῦτιμον προσφορὰν ὑμῶν ἡ ὁποία εἶναι βίωμα καὶ ὄρος Ὁρθοδόξου ζωῆς καὶ προτροπέμεθα ὑμᾶς ἵνα συνεχίσητε μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ τῆς αὐτῆς ἀξιεπαίνου φιλοτιμίας νὰ προσφέρητε τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας ὑμῶν εἰς τὸν χώρον τῆς λατρείας τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν Πίστεως καὶ τῆς ἀνοθεύτου διατηρησεως τῆς Παραδόσεως καὶ πολιτιστικῆς ἡμῶν κληρονομίας, μακρὰν πάσης αὐτοπροβολῆς καὶ ἐπαγγελματισμοῦ, ἔχοντες τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ κοινὴ ἡμῶν Μήτηρ ἡ Ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, πάντοτε ἐκτιμῶσα τὸ ἔργον τοῦ ἱεροψάλτικου κόσμου εὐρίσκειται ἀντιλήπτω καὶ ἀλληλέγγυος τῶν προσπαθειῶν του διὰ τὴν ἀναβάθμισιν τῆς παρουσίας του καὶ τῆς θέσεώς του ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, ἐπιδαφιλούμενοι ὑμῖν ἀπὸ καρδίας τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς δαψιλῆ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- † Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
- † Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
- † Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυροπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
- † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ
- † Ὁ Μαρωσίας καὶ Κομοτηνῆς ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ
- † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
- † Ὁ Θήρας, Ἀμοργοῦ καὶ Νήσων ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ
- † Ὁ Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
- † Ὁ Ἄρτης ΠΝΑΤΙΟΣ
- † Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
- † Ὁ Ἀρχιεραματεὺς
- † Ὁ Διαυλείας Δαμασκηνός.

ΧΡΥΣΟΥΝ ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΡΑΜΑΣ κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (1945-1995)*

Μετὰ τῆ θ. Λειτουργίαν εἰς τὴν μεγάλην Αἵθουσαν Τελετῶν τοῦ Διοικητηρίου Δράμας, παρουσία τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ τοῦ Νομοῦ καὶ πλήθους ἐκλεκτῶν προσκεκλημένων καὶ πολλῶν χριστιανῶν, πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Νομάρχης Δράμας κ. Σωκράτης Δημητριάδης, εἰπών:

Εἶναι λίγοι οἱ ἄνδρες μέσα στὸν κοινωνικὸ στίβο γιὰ τοὺς ὁποίους μπορούμε νὰ ἀναφερόμαστε στὴ δράση τους καὶ μπορούμε νὰ τοὺς τιμοῦμε μὲ τέτοιου εἴδους ἐκδηλώσεις.

Εἶναι λίγοι οἱ ἄνδρες στὴν Ἑλλάδα, ποὺ δύνανται νὰ παρουσιάσουν ἔργο πενηνταετηρίδας, μεστὸ καὶ πλούσιο, ἀλλὰ καὶ ποὺ μποροῦν ἀκόμη νὰ προσφέρουν σὰ νὰ εἶναι ἀρχὴ τῆς δημιουργικῆς τους παρουσίας.

Ἐνας τέτοιος ἄνδρας εἶναι καὶ ὁ σημερινὸς τιμώμενός μας Ἱεράρχης Δράμας, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Διονύσιος μὲ πενήντα χρόνια παρουσίας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 30 στὸν ἐπισκοπικὸ θρόνο τῆς Δράμας.

Σ' αὐτὸν τὸν περιλάμπρο θρόνο, ποὺ λίγες δεκαετίες πρὶν βρισκόταν καὶ τιμοῦσε μὲ τὴν δραστηριότητα καὶ διακονία του, ὁ Μητροπολίτης Δράμας καὶ μετέπειτα Σμύρνης Χρυσόστομος.

Διάδοχος αὐτοῦ, ὁ σημερινός μας Μητροπολίτης καὶ προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας στὴ Δράμα. Καὶ καθὼς ἡ Ἐκκλησία δὲ λείπει καὶ πολλὲς φορὲς εἶναι ὁδηγὸς στὶς ἐθνικὲς καὶ κοινωνικὲς δραστηριότητες, ἔτσι καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Ἱεράρχης Δράμας στὰ χρόνια τῆς διακονίας του ἔχει πολλὰ νὰ ἐπιδείξει.

Πολλοὶ ναοὶ στὴν πόλη τῆς Δράμας, τίς κομπολόιες καὶ τὰ χωριὰ τοῦ Νομοῦ ποὺ ἐγκαινιάστηκαν, κάλυψαν ἀπόλυτα τίς πνευματικὲς ἀνάγκες ἐπαφῆς μὲ τὸ θεῖο, τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς μας.

Σήμερα σὲ κάθε ἐνορία τοῦ Νομοῦ, ὑπάρχει ἐφημέριος ποὺ τελεῖ τὰ ἱερατικά του καθήκοντα. Πάρα πολλοὶ εἶναι οἱ ἱερεῖς καὶ ἄλλοι κλη-

Ὁ Νομάρχης Δράμας κ. Σωκρ. Δημητριάδης.

ρικοὶ ποὺ χειροτονήθηκαν ἀπὸ τὸ Σεβασμιώτατο.

Τὸ κοινωνικὸ του ἔργο:

Οἱ παιδικὲς κατασκηνώσεις τοῦ Γρανίτη μὲ χρόνια προσφοράς στὴ νεολαία τῆς Δράμας φέρουν καὶ αὐτὲς τὴ σφραγίδα του.

Οἱ Μονὲς τῆς Παναγίας Εἰκοσιφοίνισσας καὶ Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος λειτουργοῦν σήμερα ὑποδειγματικά, μετὰ ἀπὸ τίς ἐπίπονες προσπάθειες τοῦ Ἱεράρχη.

Πλήθος τὰ συγγράμματά του, ἀπόδειξη πνευματικοῦ οἴστρου ἀντάξιου ἐνὸς ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτη.

Στόν κοινωνικὸ τομέα, πολλοὶ εἶναι οἱ συμπολίτες μας ποὺ τὸν εὐγνωμονοῦν γιὰ τὴ βοήθεια —κάθε εἴδους— ποὺ τοὺς προσέφερε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρει. Πολλοὶ εἶναι οἱ νέοι ποὺ βρῆκαν καταφύγιο κοντά του, σὲ δύσκολες προσωπικὲς στιγμὲς.

Σὰν ἡγέτης τῆς Ἐκκλησίας στὴ Δράμα, βρι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 71 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

σκεται πάντα δίπλα σε όλες τις προσπάθειες της υπόλοιπης κοινωνικής εξουσίας του Νομού, προσφέροντας ό,τι του ζητείται και πολύ περισσότερο, για την ευόδωση μικρών και μεγάλων στόχων που σκοπό έχουν την ανάπτυξη της τοπικής μας κοινωνίας, και όλα αυτά, σε άγαστη συνεργασία με τους φορείς, ανεξαρτήτως ιδεολογικής προέλευσης και ταυτότητας.

Ός Νομάρχης Δράμας, τον πρώτο χρόνο της εκλεγμένης Νομαρχιακής μου θητείας, τον έχω δίπλα μου σε όλες τις ενέργειες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που προωθούνται από μένα και το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

Τιμούμε με την εκδήλωση αυτή το Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας Διονύσιο. Τιμούμε τα 50 χρόνια πολύτιμης προσφοράς του στην Έκκλησία και το λαό και ευχόμαστε πολλά να είναι ακόμη τα έτη που θα τον έχουμε μαζί μας, συμπαραστάτη σε κάθε τι θετικό.

Σας εύχομαι, λοιπόν, Σεβασμιώτατε, υγεία, μακροημέρευση και δύναμη, ώστε σε λίγα χρόνια να μπορέσουμε να τιμήσουμε πάλι, περισσότερα χρόνια δημιουργικής σας διακονίας.

Ο Θεός να σας έχει καλά.

Είς το βήμα τον διεδέχθη ο Δήμαρχος Δράμας κ. Μαργαρίτης Τζίμας, όστις είπε:

Σεβαστοί Πατέρες της Έκκλησίας,
έκλεκτοί προσκεκλημένοι,
Κυρίες και Κύριοι,

Ζούμε σε μιὰ εποχή που χαρακτηρίζεται ως εποχή των μεγάλων ανακαλύψεων, των αντιθέσεων, σε μιὰ εποχή που όλα τείνουν να ισοπεδωθούν, μιὰ εποχή που χάνει την ευτροπία της αλλά και την ώσμωσή της. Η προσωπικότητα του ανθρώπου διαμορφώνεται από πολλά κέντρα διάσπαρτα στον πλανήτη μας, ενώ η έκρηξη των ΜΜΕ άφοπλίζει τον άνθρωπο, του καταργεί τη σκέψη, το διαλογισμό και το διάλογο.

Έρχεται ή εποχή της πλήρους απομόνωσης του ανθρώπου; Είναι κοντά ή ώρα αναστροφής της κατάστασης αυτής του ανθρώπινου γένους; Ζούμε πράγματι σε μιὰ εποχή που δεν υπάρχουν αξίες και ιδανικά ή ζούμε σε μιὰ εποχή χωρίς αξίες και ιδανικά;

Ο σύγχρονος πολιτισμός και ή υπερβολική γνώση είναι ή λύση του ύπαρξιακού προβλήματος του ανθρώπου ή χρειάζεται ή «στροφή» της κοινωνίας μας τώρα προς τον Έλληνορθόδοξο Πολιτισμό; Στον πολιτισμό που μεγαλούργησε

Ο Δήμαρχος Δράμας κ. Μαργαρίτης Τζίμας.

στη διάρκεια της χιλιόχρονης Μεγάλης Έλληνικής Αυτοκρατορίας και θεμελίωσε τον πολιτισμό της καλλιεργημένης ανθρωπότητας;

Η στροφή στον Έλληνορθόδοξο Πολιτισμό, αποτελεί σήμερα την αναγκαιότητα, γιατί είναι ένας πολιτισμός γεμάτος σοφία και όμορφιά, έλευθερία και άρμονία.

Πριν φθάσει ή ώρα που ο άνθρωπος θα ζήσει την πικρή απόλαυση των κατακτήσεων και νιώσει τη συντριβή του κάτω από την κατάρρευση του κόσμου των ειδώλων που μόνος του οικοδόμησε, χρειάζεται να φανεί ξανά φωτεινότερος ο ισχυρός πνευματικός φάρος της Όρθοδοξίας μας, που θα έλκύσει την ανθρωπότητα και θα συνεγείρει ακόμη περισσότερο το σύγχρονο άνθρωπο.

Η κοινωνία μας σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, χρειάζεται την προβολή των φωτεινών μορφών της που ζούν και εργάζονται μέσα της και ιδιαίτερα έχουν ως στόχο τους τη διακονία του Άνθρώπου. Δίτσι ή διακονία προϋποθέτει ταπείνωση ψυχής, άλτρονισμό, ανιδιοτέλεια, μεγαλειό ψυχής.

Τριάντα σχεδόν χρόνια έχουν περάσει που αυτή ή άκριτική και μαρτυρική κοινωνία της Δράμας γνώρισε τον πνευματικό της ήγέτη, μιὰ

Ο ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ κ. ΑΝΘΙΜΟΣ ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ

Επίτιμος διδάκτορας τής Ιατρικής Σχολής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης ἀνηγορεύθη τὴν Τρίτη 30 Ἰανουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμος. Ἡ ἐκδήλωση γιὰ τὴν ἀπόδοση τιμῶν στὸν Σεβασμιώτατο ἔγινε τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν σὲ εἰδικὴ ἐκδήλωση στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀλεξανδρουπόλεως. Προηγουμένως καθηγητὲς τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου ἀνεφέρθησαν ἐκτενῶς στὶς ἀγωνιώδεις προσπάθειες τοῦ Σεβασμιωτάτου γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῆς Θράκης καὶ τοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς στὴν Ἀλεξανδρούπολη.

Στὸ τέλος μίλησε ἐπίκαιρα ὁ τιμηθεὶς Ἱεράρχης μὲ θέμα: «Ἡ Θρησκεία καὶ ἡ Ἰατρικὴ σὲ συνεργασία καὶ διάσταση». Παρατίθεται ἡ ὁμιλία:

Σεβασμιώτατοι,
Κύριοι Βουλευταί,
Κύριοι Νομάρχαι,
Στρατηγέ,
Κύριοι Δήμαρχοι,
Κύριε Πρύτανη,
Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἰατρικῆς,
Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἀγαπητοὶ συνεργάτες στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν Ἰατρικὴ Σχολή.

Ὅταν πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ξεκινούσαμε

τοὺς πρώτους ἀγῶνες γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς στὴν Ἀλεξανδρούπολη, ἀλλὰ καὶ στὴ συνέχεια τῶν ἀγῶνων αὐτῶν ποὺ προσπαθοῦσαμε νὰ ἐγκατασταθῆ, νὰ ὀλοκληρωθῆ καὶ νὰ λειτουργήσῃ ἡ Ἰατρικὴ Σχολὴ μας, δὲν εἶχα οὐδὲ καν φαντασθῆ μιὰν ἐκδήλωση καὶ ἓνα γεγονός ὡς αὐτὰ ποὺ ζῶ ἀπόψε μαζί σας. Ἡ αἴσθησις τοῦ χρέους ἐναντι τοῦ ἀκριτικοῦ λαοῦ μας, τὸ δίκαιο τοῦ αἰτήματός μας, τὸ ἱερὸ πάθος γιὰ τὴν Θράκη μας, ὅλα αὐτά, ὡς γνήσιες προσωπικὲς βιωματικὲς καταστάσεις, δὲν ἄφηναν

μεγάλῃ μορφῇ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας κ.κ. Διονύσιο, ἓνα πνευματικὸ ἠγέτη τοῦ ὁποίου τὸ κύρος, ἡ ἐργατικὴ ἠγέτη, ἡ σύνεσις καὶ τὸ πάθος γιὰ τὴ διακονία ξεπέρασαν πρὸ πολλοῦ τὰ ὄρια τῆς Δράμας.

Πενήντα χρόνια διακονίας στὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸν ἄνθρωπο, μιὰ ζωὴ γεμάτη ἔνταση, πίκρες, χαρὲς καὶ δημιουργία.

Ἡ Δράμα καὶ ἡ Ἑλλάδα τὸν γνωρίζουν ἀπὸ τὸ δημιουργικὸ του ἔργο, ἔργο ἐκκλησιαστικὸ, συγγραφικὸ, ἀνθρώπινο· ἓνα ἔργο ποὺ δὲν τὸ προβάλλει ποτὲ ὁ ἴδιος, αὐτὴ ἄλλωστε εἶναι καὶ ἡ ἐπιταγὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐνα ἔργο ὄχι μόνο γιὰ τὶς πονεμένες καὶ κουρασμένες ψυχές, ἀλλὰ ἓνα ἔργο, ἐπένδυση στὸ σύγχρονο ἄνθρωπο.

Ὁ Μητροπολίτης μας κ.κ. Διονύσιος τιμᾶται σήμερα ἀπὸ τὸ Δῆμο Δράμας καὶ τὴ Νομαρχιακὴ Αὐτοδιοίκηση. Τιμᾶται ἀπ' ὅλη τὴν Αὐτοδιοί-

κηση, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ὑπηρετοῦν τὸν πολίτη ἀπὸ ἄλλο μετερίζι, εἶναι καὶ αὐτοὶ διάκονοι. Τιμᾶται ἀπὸ τὴν κοντινότερη μορφῇ ἐξουσίας πρὸς τὸν πολίτη, ποὺ πιάνει τὸ σφυγμὸ καὶ τὴν ἀνησυχία του καὶ μὲ μιὰ ψυχὴ, χαίρετε χαρὰ μεγάλη ποὺ ἔχει ἓνα πνευματικὸ ἠγέτη ὅπως ὁ Σεβασμιώτατος κ. Διονύσιος.

Ἡ σημερινὴ κοινωνία χρειάζεται μορφὲς ποὺ θὰ τὴν ὀδηγήσουν στὴ σωστὴ πορεία καὶ ἡ Ὁρθοδοξία μαζί μὲ τὸν Ἑλληνισμὸ πρέπει νὰ συνεχίσουν τὸν ἄνθρωπο.

Ἡ συνένωση καὶ συμπόρευσις Ἑλληνισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας εἶναι τὸ μεγάλο ὄραμα καὶ ἡ μεγάλη πρόκλησις στὸ σύγχρονο κόσμο.

Σεβασμιώτατε, τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τῆς πόλης μας τιμώντας τὴ μεγάλη προφορὰς σας στὸ λαὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία, σὰς ἀπονέμει τὸ ἐγκόλπιο τοῦτο, τὸ ὁποῖο σὰς καλῶ νὰ παραλάβετε.
(Συνεχίζεται)

κανένα περιθώριο, ούτε καν φαντασία, για μελλοντικές διακρίσεις και τιμές. Μάλλον δὲ τότε και διεκινδύνευα, ἀφοῦ στήν κορύφωση τοῦ ἀγώνα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ, μοῦ ἐτηλεφώνησε μὲ ἐντολὴ τοῦ τότε ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Γεωργίου Ράλλη, ὅτι θὰ ἀσκηθῆ ποινικὴ δίωξη ἐναντίον μου γιὰ πρόκληση τοῦ λαοῦ σὲ στάση. Ἡμεθα ὁμως ὄλοι μαζί, Ἐκκλησία, βουλευταί, δήμαρχοι, κοινοτάρχες, ἐπιμελητηρια, ὀργανισμοί, σύλλογοι, σωματεία, τύπος, ὄλος ὁ λαὸς ἐνωμένος γιὰ τὸν ἴδιο σκοπό. Γιὰ τὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Δ.Π.Θ. Μὲ τὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ ἰδρύθηκε, ἐγκαταστάθηκε, ὠλοκληρώθηκε, ἐλειτούργησε, λειτουργεῖ καὶ θὰ λειτουργῆ γιὰ πάντα. Ἡ πορεία τῆς συνεχίζεται ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι σήμερα ἐν μέσῳ πολλῶν δυσκολιῶν. Νὰ εὐχηθοῦμε, νὰ προσευχηθοῦμε καὶ νὰ παλαίψωμε γιὰ νὰ ἀρθοῦν οἱ δυσκολίες αὐτές, ὥστε ἡ παρουσία τῆς νὰ εἶναι ἀνάλογη μὲ ἐκείνη πού ὠραματίστηκαν οἱ θεμελιωτές τῆς.

Ἡ τιμὴ πού γίνεται ἀπόψε στὸ πρόσωπό μου μὲ γεμίζει ἀπὸ συγκίνηση καὶ χαρὰ. Μία διάκριση καὶ μία ἀναγνώριση ἡ ὁποία ἀντιανακλᾶται καὶ σὲ ὄλους τοὺς τότε συνεργάτες καὶ τὸν ἀνώνυμο λαό μας.

Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἱατρικῆς,
Κύριε Ἀντιπρόεδρε τῆς Ἱατρικῆς,
Κύριοι Καθηγητές,

Λοιπὰ Μέλη τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς Σχολῆς,

Σᾶς εὐχαριστῶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου γιὰ τὴν ὁμόφωνη ἀπόφασή σας νὰ μὲ ἀναγορεύσετε Ἐπίτιμο Διδάκτορα τοῦ Τμήματος Ἱατρικῆς τοῦ Δ.Π.Θ. Σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ φέρω τὸν τιμητικὸ αὐτὸ τίτλο μὲ ξεχωριστὴ ἱκανοποίηση καὶ ὅτι θὰ τὸν χρησιμοποιῶ στὶς συγγραφές μου, ὡς διακήρυξη τῆς ἰδρύσεως, τῆς λειτουργίας καὶ τῆς προσφορᾶς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς στὴν ἀκριτικὴ Θράκη μας.

Κύριε Πρύτανη,
Κύριοι Συγκλητικοί,
Κύριοι Ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Κυρίες καὶ Κύριοι,

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν παρουσία καὶ τὴν συμμετοχὴ σας στὴν τιμητικὴ γιὰ τὴν ταπεινότητά μου τελετῆ.

Καὶ τώρα ἐπιτρέψατέ μου, κατὰ τὰ κρατοῦντα στὶς πανεπιστημιακὲς αὐτὲς τελετές, νὰ σᾶς παρουσιάσω μέσα σὲ λίγες παραγράφους, σχε-

δὸν ἐπιγραμματικά, μιὰ πρώτη προσέγγιση τοῦ θέματος:

Ἡ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ Ἡ ΙΑΤΡΙΚΗ Σὲ συνεργασία καὶ διάσταση

Ἡ Θρησκεία καὶ ἡ Ἱατρικὴ, ἀν καὶ διαφέρουν ἀπὸ πλευρᾶς ἐννοιολογικοῦ περιεχομένου, συμπύπτουν στὸ κοινὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἄνθρωπο, τὸν ὁποῖο ἀντιμετωπίζουν ὡς ψυχοσωματικὴ ὁλότητα, ὡς ἀξία καὶ ὡς τὴν κορωνίδα τῆς δημιουργίας. Μόνον ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀποψη τοῦ περὶ τὸν ἄνθρωπο κοινοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐξετάζομε τὸ θέμα, δεδομένου ὅτι ἡ Θρησκεία δὲν εἶναι βεβαίως μιὰ ἐπιστῆμη καὶ ὅλη ἡ ἀνάλυση τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου αἶρει τὴν Θρησκεία πάνω ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἐπιστῆμη, εἴτε ὡς θεωρία εἴτε ὡς πράξη.

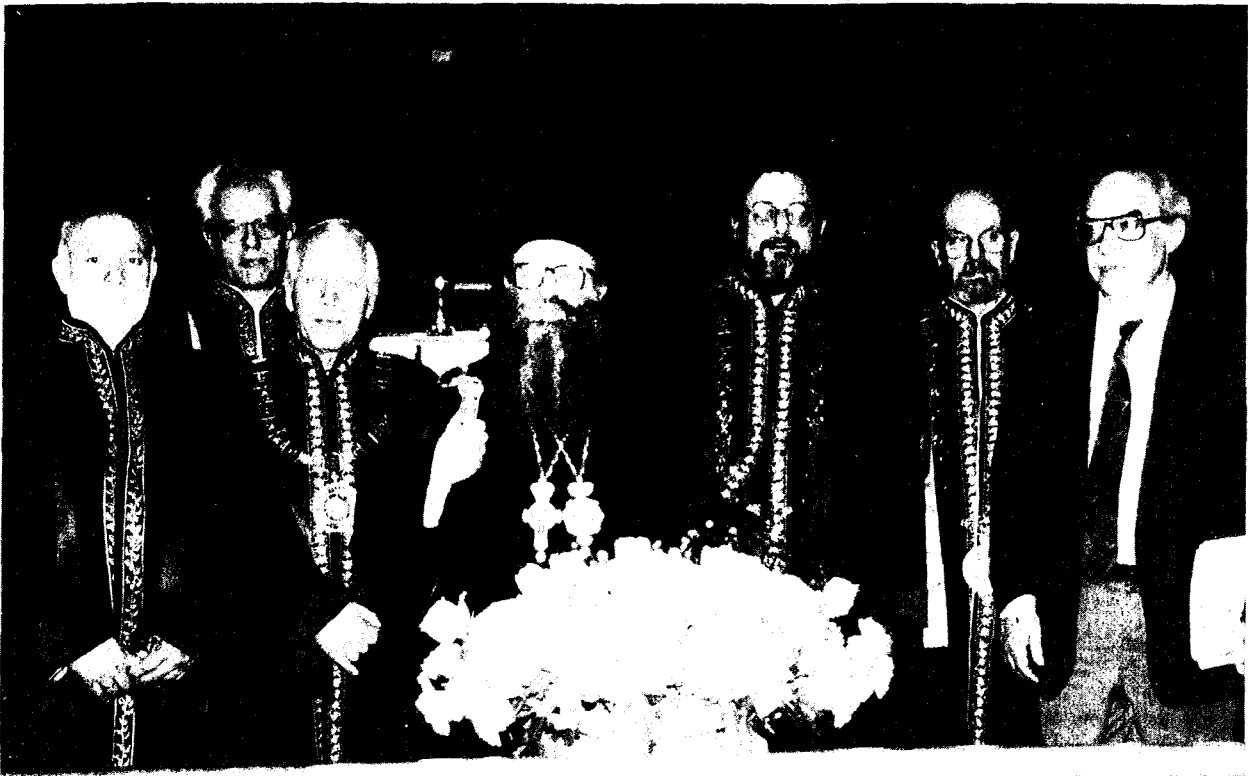
Ἀναλυτικώτερα, στὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει δέσμη ἀπὸ ἀξιολογικὲς ροπές, ἔμφυτες δηλαδὴ προδιαθέσεις γιὰ τὴν πραγματοποίησιν ἀξιῶν καὶ ἰδανικῶν αἰτημάτων. Ἡ πιὸ βασικὴ καὶ θεμελιώδης ἀπὸ τὶς ροπές αὐτὲς κατευθύνεται πρὸς τὸν κόσμον τοῦ Ἁγίου, πρὸς τὸ θεῖο καὶ τὸ ἀπόλυτο. Στὴν ἔμφυτη αὐτὴ ροπὴ ἀντιστοιχεῖ τὸ φαινόμενο τῆς Θρησκείας, ἡ ὁποία εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς πρωταρχικὲς μορφές τοῦ πνευματικοῦ βίου, ἡ εὐρύτερη καὶ ἡ σημαντικώτερη.

Θρησκεία γενικᾶ εἶναι ἡ σχέση τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἡ σχέση τοῦ Ἐγὼ πρὸς τὸ ὑπεραισθητὸ θεῖο Σύ, ὁ ἐσωτερικὸς σύνδεσμος καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἀπόλυτο, πρὸς τὸ αἰώνιο, διὰ τῆς ὁποίας διασώζεται ἡ πνευματικὴ ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου. Θρησκεία εἶναι ἓνα συναίσθημα μυστηριώδους ἐξαρτήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ὑπεράνθρωπο ὄν καὶ ἀπὸ βούληση ρυθμίσεως τῶν πράξεων συμφώνως πρὸς τὴν βούληση τῶν ὄντων αὐτῶν.

Ἡ Θρησκεία δὲν εἶναι διανοητικὸ λειτουργημα, ἀλλὰ βίωμα. Δὲν εἶναι θεωρία, ἀλλὰ ζωὴ. Στὴ Θρησκεία δὲν ἐκδηλοῦται μόνον ἡ διάνοια, ἀλλὰ ὁλόκληρη ἡ προσωπικότητα στὴν ὁλότητά τῆς. Ὅπως τονίζει ὁ Μάξ Μύλερ, ἡ Θρησκεία εἶναι «ζωή, νέα ζωὴ, ζωὴ ἐνώπιον τῶν ὀμμάτων τοῦ Θεοῦ».

Ἡ Θρησκεία εἶναι ἔκφραση τῆς νοσταλγίας τοῦ ἀνθρώπου νὰ ξεπεράσῃ τὰ ὅρια, μέσα στὰ ὁποῖα τὸν κρατεῖ δέσμιος ἡ ἀτομικότητά του, ἡ γήινη ζωὴ καὶ ἡ φύση. Διὰ τῆς Θρησκείας ἐπιβάλλεται τὸ αἶτημα τοῦ Ἀπολύτου στὴν ἀνθρώ-

Ο τιμηθείς Σεβ. Μητροπολίτης 'Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμος, εν μέσω του Πρωτάνεως και των Συγκλητικών της Ιατρικής Σχολής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.

πινη συνείδηση και ύψώνεται ό άνθρωπος πάνω από τό παροδικό και τό πεπερασμένο. Η Θρησκεία διαποτίζει, αναμοχλεύει και συγκλονίζει τὰ μυχιαίτατα της ψυχής του ανθρώπου, έπειδή τελεί σε στενή σχέση και συνάρτηση προς την όλη προσωπικότητά του.

Η διακρίβωση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και της φύσεως των γνωστικών, αισθητικών, ήθικων και θρησκευτικών αξιών και ή μεταξύ των σύγκριση καταδεικνύει σαφώς την σχέση, την συγγένεια και την διαφορά της Θρησκείας από την γνώση, την τέχνη και την ήθική. Άναλυτικότερα ή μόν έπιστήμη είναι αντικειμενική και χωρίς συμμετοχή υποκειμενικών παραγόντων σε σχέση με την πραγματικότητα, την όποία ζητεί να καθορίση και να διατάξη με την βοήθεια των λογικών κανόνων του πνεύματος. Η δέ τέχνη αποτελεί και αυτή μετασχηματισμό της πραγματικότητας, αλλά με τη βοήθεια της αισθητικής συμπάθειας. Μετασχηματισμό σημαίνει και ή Θρησκεία. Άλλ' αυτός συντελείται με την άναγωγή του συνόλου κόσμου και όλοκληρου της ψυχής σε κάποια άνώτερη και πνευμα-

τική πραγματικότητα, διά της όποίας παρέχεται στην ανθρώπινη ύπαρξη νόημα και σκοπός.

Σύμφωνα με την φιλοσοφία της Θρησκείας οι θρησκευτικές αξίες συγκροτούν κοινωνία διά της κοινότητας. Τέτοια κοινωνία ανθρώπων που πηγάζει από την θρησκευτικότητα και συνεχεται - συγκροτείται από κοινές θρησκευτικές αξίες, καλείται Έκκλησία: Ό όρος αυτός έπεκράτησε από των πρώτων χρόνων της ίδρύσεώς της στη χριστιανική Θρησκεία. Η σημασία του όρου για την θρησκευτική εξέλιξη είναι άνυπολόγιστη, άφου ή Θρησκεία δέν είναι μόνον τό κυρίως άτομικό κτήμα του ανθρώπου, αλλά συγχρόνως είναι φαινόμενο του ανθρώπινου πνεύματος με μορφή καθολικότητας, που προάγεται από την άμοιβαία επίδραση μέσα στην πνευματική συμβίωση των ανθρώπων. Με τὰ θρησκευτικά βιώματα αίρεται ή μονομέρεια της ατομικότητας και ή πενιχρότητα της ατομικής πείρας.

Έάν αυτά ισχύουν για κάθε πραγματική και καθαρή Θρησκεία, σκεφθήτε την έφαρμογή τους στο Χριστιανισμό και στην Έκκλησία, που είναι ή μόνη έξ άποκαλύψεως Θρησκεία, αυτή

πού ἐφώτισε καὶ ἀνέδειξε πλέον προηγμένους, τοὺς λαοὺς στοὺς ὁποίους ἐκυριάρχησε. «Ἐγὼ ἤλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσιν»¹, λέγει ὁ Χριστός.

Ὁ μεγάλος καὶ ἀνυπερβλήτος θησαυρὸς τοῦ κόσμου, ἡ χριστιανικὴ πίστι, μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παραδόσεως, ἐγκείται στὸ γεγονός ὅτι ἐδίδαξε τὴν μοναδικότητα τῆς ἀνθρωποκεντρικότητας τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. «Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους, δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν»², λέγει ὁ προφήτης πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Ἱατρικὴ εἶναι ἡ ἐπιστήμη καὶ τέχνη, ἡ ὁποία ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν διατήρηση τῆς ὑγείας καὶ τὴν θεραπεία τῶν ἀσθενειῶν. Ἡ Ἱατρικὴ δημιουργήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ἀνάγκης, μέχρις ὅτου φθάσῃ στὸ σημεῖο ὅπου εὐρίσκεται σήμερα. Ἡ ὅλη πορεία τῆς Ἱατρικῆς, ἡ ὁποία πέρασε μέσα ἀπὸ πολλὰς μεταβολές, διαιρεῖται σὲ περιόδους: τὴν προϊστορικὴ καὶ πρωτοϊστορικὴ, τὴν ἀρχαία, τὴν μεσαιωνικὴ καὶ τὴν νέα καὶ νεωτάτη περίοδο.

Ἐκεῖνο πὸ ἔχει ξεχωριστὴ σημασία γιὰ τὸ θέμα μας, ἤδη ἀπὸ τὴν πρωτοϊστορικὴ περίοδο, εἶναι τὸ ἀκόλουθο στοιχεῖο. Οἱ ἀνθρώποι ἐκτὸς τοῦ ὅτι πορεύονται ἀπὸ τὸν ἔνστικτό τους γιὰ νὰ θεραπευθοῦν, θεωροῦν τοὺς θεοὺς ὄχι μόνον δοτῆρες τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι αὐτοὶ ἀποστέλλουν τὰ δεινὰ καὶ τὶς νόσους στὸν ἀνθρώπο. Εἶναι ἡ λεγόμενὴ θεουργικὴ παθολογία. Γι' αὐτὸ εὐχῆς καὶ θυσίαι πρὸς ἐξευμενισμόν τῶν θεῶν, ἐτέθησαν σὲ χρῆση ὡς πρῶτα θεραπευτικὰ μέσα, πὸ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ περιῆλθαν στὴ δικαιοδοσία τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν. Παράλληλο φαινόμενο ἀνευρίσκομε καὶ στὴν πρὸ τοῦ Ἱπποκράτους Ἱατρικῆ, ὅπου ἡ θεοποίηση τοῦ ἐξαιρετοῦ ἱατροῦ Ἀσκληπιοῦ, ὡς υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνα, ὠδήγησε στὴ ἴδρυση ἱερῶν, τὰ ἀσκληπιεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ σπουδαιότερο στὴν Ἐπίδαυρο, στὰ ὁποία, μέσῳ καὶ πάλι τῶν ἱερέων καὶ μὲ τὴν μέθοδο τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑποβολῆς, γινόταν κατορθωτὴ ἡ θεραπεία.

Ἡ ἐπακολουθήσασα ἀνὰ τοὺς αἰῶνες πρόοδος τῆς Ἱατρικῆς, μὲ τὶς ἀνακαλύψεις, τὰ διαγνωστικὰ μέσα τῶν ἀσθενειῶν, τὰ ἐπιτεύγματα

τῆς χειρουργικῆς, τὶς θεραπευτικὰς μεθόδους καὶ τὴν ὀργάνωση τῆς νοσηλείας, προσέφερε καὶ προσφέρει πολὺτιμες ὑπηρεσίες στὸν ἀνθρώπο. Ὁ ἀνθρώπος μὲ τὸν ὁποῖο ἀσχολεῖται ὁ ἱατρὸς εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὸ παιδί τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱατρὸς εἶναι ἱερὸς κοινωνικὸς λειτουργός. Κοντὰ στὸν πνευματικὸ πάει ὁ ἱατρὸς καὶ δίπλα στὴν ἱερωσύνη στέκει ἡ ἱατρικὴ. Καὶ οἱ δύο — καὶ ὁ ἱατρὸς καὶ ὁ πνευματικὸς — ἔχουν μπροστὰ τους τὸν ἀνθρώπο· τὸν ἀνθρώπο ὁλόκληρο. Καὶ τὰ δύο — καὶ ἡ ἱερωσύνη καὶ ἡ ἱατρικὴ — ἔργο τους ἔχουν τὴν ὑγεία καὶ τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἱατρικὴ τὴν σωματικὴ ὑγεία, ἡ ἱερωσύνη τὴν ὑγεία τῆς ψυχῆς. Ἄς θυμηθοῦμε τὸ χωρίο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς Κολασσαεῖς· «ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἱατρὸς ὁ ἀγαπητός»³, πὸ ἀφορὰ στὸν εὐαγγελιστὴ, ὁ ὁποῖος ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ τὴν χειροτονία του σὲ πρεσβύτερο, τὴν ἀσκηση τῆς ἱατρικῆς.

Εἶναι γνωστὸ ἄλλωστε ὅτι στοὺς Ἰουδαίους ἀσκοῦσαν τὴν ἱατρικὴ ἱερεῖς καὶ προφῆται. Καὶ στοὺς δέκα λεπρούς, πὸ ἐθεραπεύθησαν κατὰ τὸν ἱατρὸ καὶ εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ καθ' ὁδόν, ὁ Χριστὸς ὑπέδειξε νὰ «ἐπιδείξουν ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι»⁴ γιὰ νὰ λάβουν τὸ πιστοποιητικὸ ὑγείας. Ἀλλὰ καὶ στὴ χριστιανικὴ ἀρχαιότητα ἡ ἀσκηση τῆς ἱατρικῆς ἀπὸ κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀντιβαίνουσα στὴ σεμνότητα τῆς ἀποστολῆς τοῦ κληρικοῦ. Οὔτε ὅτι ἀπεσπῶντο ἀπὸ τὰ ἱερατικά τους καθήκοντα, ἀφοῦ ἡ ἱατρικὴ ἀνασχόληση μὲ τὸν ἀσθενῆ ἀνθρώπο εἶναι ἱερὸ καθήκον. Ἀπὸ τὰ πολλὰ παραδείγματα κληρικῶν πὸ ἀσκοῦσαν τὴν ἱατρικὴ μνημονεύεται ἡ περίπτωση τῶν ἀγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων. Αὐτοὶ οἱ ἱατροὶ ἐπιστεύετο ὅτι ἀπήλλαξαν ἀπὸ ἀνίατη ἀσθένεια τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό, ὁ ὁποῖος ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν τους καὶ στὸ ὄνομά τους ἱερὸ Ναό, στὸν ὁποῖο κατέφευγαν ὅσοι δὲν ἐθεραπεύοντο ἀπὸ τοὺς ἱατροὺς.

Ὁ Οὐερεκελλῶν ἐπίσκοπος Εὐσέβιος κατὰ τὴν μετάβασή του στὴν Ἰταλία, μετὰ τὴν σύνοδο τοῦ 362 στὴν Ἀλεξάνδρεια, μαζί μὲ τὰ ἱερατικά του καθήκοντα ἀσκοῦσε καὶ τὴν ἱατρικὴ. Ὁ ἐπίσκοπος Κύρου Θεοδώρητος ἐκάλεσε πλησίον του ἱατροὺς ἐπιστήμονας. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν

1. Ἰω. 10, 10.

2. Ψαλμ. 8, 5-7.

3. Κολ. 4, 14.

4. Λουκ. 17, 14.

Ο Σεβ. κ. Άνθιμος, φέρων τὰ διάσημα τοῦ ἐπιτίμου Διδάκτορος τῆς Ιατρικῆς Σχολῆς.

καὶ ἓνας ἱερεὺς, Πέτρος ὀνομαζόμενος, τιμώμενος ὡς διάσημος ἰατρός καὶ κοσμοῦμενος ὄχι μόνον μὲ τὸ ἱερατικὸ ἀξίωμα «ἀλλὰ καὶ τῆ τῶν σωμάτων λογικῆ θεραπείᾳ». Ἐπιστολὴ τοῦ γνωστοῦ ἀγίου διδασκάλου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου φέρει τὴν ἐπιγραφή «Νειλάμμωνι διακόνῳ ἰατρῷ». Γιὰ πρώτη φορά ἀπηγορεύθη στους κληρικούς τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἄσκηση τῆς ἰατρικῆς κατὰ τὸν 16' αἰῶνα ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Λουκά τὸν Χρυσοβέργη τὴν 8.12.1157. Στὶς ἡμέρες μας ἐλάχιστοι ἰατροὶ εἶναι καὶ κληρικοί, κυρίως στὶς ἐιδικότερες τῶν ψυχιάτρων ἢ τῶν παιδιάτρων.

Γιὰ τὴν ἐπιστήμη τῆς ἰατρικῆς καὶ γιὰ τὸ πρόσωπον τοῦ ἰατροῦ μᾶς ὁμιλεῖ ἡ Θεία Γραφή μὲ τὰ ἐξῆς λόγια: «Τίμα ἰατρὸν καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισε Κύριος. Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα... καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην»⁵. Καὶ ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὁ Μέγας Βασίλειος λέει τὰ ἐξῆς γιὰ τὴν ἱερὴ καὶ φιλόανθρωπη ἐπιστήμη: «ὥσπερ ἐκάστη τῶν τε-

χνῶν βοήθεια ἡμῖν πρὸς τὸ τῆς φύσεως ἀσθενὲς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεχάριστα... οὕτω καὶ ἡ ἰατρικὴ... Οὔτε οὖν φευκτέον πάντῃ τὴν τέχνην οὔτε ἐπ' αὐτῇ πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν... καὶ ἰατρὸν εἰσάγοντες, ὅτε λόγος συγχωρεῖ, τῆς πρὸς Θεὸν ἐλπίδος οὐκ ἀφιστάμεθα»⁶.

Ἐκεῖ ὅπου τὰ δεδομένα στὶς σχέσεις θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ἰατρικῆς ἀλλάσσουν, εἶναι οἱ νέες ἀντιλήψεις περὶ τῆς ζωῆς καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ διατυπώνονται καὶ ὑποστηρίζονται κατὰ τὶς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ αἰῶνα μας. Καὶ δὲν πρόκειται βεβαίως μόνον περὶ ἰδεῶν, ἀλλὰ περὶ συγκεκριμένων ἐρευνῶν καὶ κατορθωμάτων στὸν τομέα τῆς Βιολογίας καὶ τῆς Γενετικῆς ποὺ ὠδήγησαν καὶ στὴ δημιουργία νέου ἐπιστημονικοῦ κλάδου, τῆς βιοθητικῆς.

Ἡ δραματικὴ ἐξήγηση τῆς δομῆς τοῦ DNA τὸ 1953 στὸ Κάιμπριτζ τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τοὺς βιολόγους Crick καὶ Watson ἦταν ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς σειρᾶς συγκλονιστικῶν ἀνακαλύψεων καὶ μηχανισμῶν, ποὺ εἶχαν σχέση μὲ σημαντικώτατα γενετικὰ θέματα καὶ τεράστια ἠθικὰ προβλήματα. Ἡ ἀποκρυπτογράφηση τῶν γονιδίων, ἡ ἀνάλυση χρωματοσωμάτων, ἡ σύνθεση τοῦ κυττάρου, τὸ ἀνασυνδυασμένο DNA καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῆς γενετικῆς μηχανικῆς ἢ τεχνολογίας ἦταν μιὰ ἐπανάσταση στὶς βιοϊατρικὲς ἐπιστῆμες. Ἔτσι προέκυψαν νέες ἐξεταστικὲς μέθοδοι, διαγνωστικὲς διαδικασίες, μεθοδεύσεις προλήψεως καὶ πειραματικὲς θεραπείες.

Στὴ συνέχεια οἱ ἐπιστήμονες ὠδηγήθηκαν στὴν ἀτομικὴ ἢ μαζικὴ ἐξέταση τῶν ἀτόμων γιὰ θέματα γενετικῆς καθοδηγήσεως, στὴν προγεννητικὴ διάγνωση, στὴν ὁμόλογο καὶ ἑτερόλογο γονιμοποίηση, στὶς τράπεζες σπέρματος, στὴν κλωνοποίηση τοῦ ἐμβρύου, στὶς ἐνοικιαζόμενες μητέρες καὶ σὲ μιὰ ἔξαρση ἐπάρσεως καὶ ἀνισορροπίας, στὸ ἐνδεχόμενο μεταμοσχεύσεως ἐγκεφάλου μὲ μόσχευμα ποὺ θὰ προέρχεται ἀπὸ ἐγκέφαλο ἐμβρύων ἀνθρώπου, δηλαδὴ ἀπὸ προαποφασισμένη καὶ ἐπιλεγμένη ἔκτρωση. Μέσα σὲ ἓνα τέτοιο κλίμα διευκολύνεται ἡ κυκλοφορία προσθέτων θεωριῶν καὶ ἐπιχειρημάτων γιὰ τὴν ὀρθότητα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς εὐθανασίας καὶ τῶν ἀμβλώσεων στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία.

5. Μ. Βασιλείου, Ὁροι κατὰ πλάτος Β', Ἐρώτησης ΝΕ', Εἰ τοῖς ἐκ τῆς ἰατρικῆς κεχρησθῆαι κατὰ σκοπὸν ἐστὶ τῆς εὐσεβείας, Ε.Π.Ε., τ. 9, σ. 394.

5. Σοφία Σειριᾶχ 38, 1.

ΟΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ*

«Έν δὲ τῇ καρδίᾳ μου τοσαύτη ἔχειν ἐπιθυμίαν φημί, ὥστε ἡδέως ἂν καὶ τὴν ζωὴν τὴν ἐμμαντοῦ προέσθαι ὑπὲρ τοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ Πονηροῦ ἐξαφθείσαν φλόγα τοῦ μίσους κατασβεσθῆναι». Αἰσθάνεται ὅτι πάνω ἀπὸ τὴν βιολογικὴ του ζωὴ, πάνω ἀπὸ τὴν καλὴ ὑπόληψη καὶ καλὴ

τὴν ὀργή. Πραγματικά, ἔτσι ἐνεργοῦν οἱ ἀληθινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες.

Πολλοί, βλέποντας σύγχρονα ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα, σκανδαλίζονται καὶ βρίσκουν τρόπο νὰ κρίνουν καὶ νὰ κατακρίνουν. Βέβαια, κανεὶς δὲν θὰ ἤθελε νὰ ὑπάρχουν προβλήματα, νὰ δημιουργοῦνται ταραχὲς μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἄλλὰ, ἄλλο εἶναι τὸ ἐφικτὸ καὶ ἄλλο τὸ ἰδεατὸ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν ταράζεται ἡ Ἐκκλησία ποῦ εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ οἱ χριστιανοὶ ποῦ εἶναι ἄρρωστοὶ ψυχικὰ καὶ δημιουργοῦν ταραχὲς. Πάντοτε διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὅπως βλέπουμε καὶ ἐδῶ στὴν ἀνάλυση ποῦ κάνουμε, δημιουργήθηκαν ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα καὶ διενέξεις. Σήμερα ἴσως μᾶς φαίνονται παράξενα, ἐπειδὴ ὑπάρχει πολὺ μεγάλη ἐνημέρωση καὶ ταχύτατη μετάδοση τῶν εἰδήσεων. Ἴσως, γιατί ὑπάρχει καὶ ἀντιεκκλησιαστικὸ φρόνημα καὶ πολλοὶ καταδοκοῦν γιὰ τὴν

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου
καὶ Ἁγ. Βλασίου κ. **ΙΕΡΟΘΕΟΥ**

ιδέα ποῦ ἔχουν οἱ ἄλλοι γι' αὐτὸν βρίσκεται ἡ εἰρήνευση τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ προτιμᾷ νὰ θυσιασθῆ αὐτός, γιὰ νὰ εἰρηνεύσῃ ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔκανε πραγματικότητα, γιατί παρὰ τίς συνεχεῖς ἀσθένειες, ἔκανε πολλὰς περιόδους γιὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ μῖσος καὶ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 74 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

Γιὰ τίς περισσότερες ἀπὸ τίς νέες αὐτὲς πρακτικὲς καὶ δυνατότητες τῆς Ἱατρικῆς καὶ τῶν συναφῶν ἐπιστημῶν ἔχουν διατυπώσει ἀντιρρήσεις καὶ διαμαρτυρίες ὅλες οἱ χριστιανικὲς ἐκκλησίες. Ἄλλὰ καὶ νομικοί, κοινωνιολόγοι, φιλόσοφοι καὶ πολιτικοὶ ἔχουν διατυπώσει ὄχι μόνον τίς ἀντιρρήσεις τους, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τους ἐμπρὸς σ' αὐτὰ τὰ νέα ἱατρο-βιο-ηθικὰ δεδομένα. Βεβαίως καὶ ὠρισμένοι ἐρευνητὲς ἱατροὶ ἔχουν πρόβλημα συνειδήσεως, ὅπως ὁ Γάλλος ἱατρός Jacques Testart, ὅπως φαίνεται στὸ πρόσφατο βιβλίον του «Ἡ ἐπιθυμία τοῦ γονιδίου».

Κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο μέσα στίς τόσες πολλὰς ἀντιθέσεις καὶ διαστάσεις τῆς ἐποχῆς μας, προστίθεται καὶ ἡ διάσταση μεταξὺ τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ τῶν ἱατρικῶν ἐπιστημῶν στὰ νέα αὐτὰ κεφάλαια περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἀφοῦ καθὼς φαίνεται ὁ ἀνθρώπος προσπαθεῖ νὰ ὑπεισέλθῃ στίς ἀρμοδιότητες τοῦ Δημιουργοῦ. Ἴσως νὰ ὑπάρξουν κι ἄλλοι πύργοι Βαβέλ στὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Τὸ γεγονὸς τῆς φθορᾶς τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ πρὸ πάντων τὸ γεγονὸς τοῦ θανάτου, ἀκόμη καὶ σήμερα σὲ νέους ἀνθρώπους, προσδιορίζει τὴν θέση τῆς Ἱατρικῆς μέσα στὰ ἀνθρώπινα μέτρα καὶ τοὺς περιορισμοὺς τῶν

ἀνθρωπίνων δυνατοτήτων. Παρὰ τὰ θαυμαστὰ κατορθώματά της.

Θὰ τελειώσω μὲ τὸ τελευταῖο τμῆμα μιᾶς ἐπιστολῆς τοῦ Μ. Βασιλείου σὲ κάποιον Ἀρχίατρο Μελέτιο:

Τώρα δὲ ποῦ φαίνεται ὅτι ἀπηλλάγην ἀπὸ τοὺς πυρετοὺς εἶμαι εἰς τοιοῦτον κατάντημα ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν, ὥστε νὰ μὴν διαφέρω οὔτε ἀπὸ ἓναν ἰστὸν ἀράχνης. Διὰ τοῦτο κάθε δρόμος εἶναι δι' ἐμὲ ἀδιάβατος καὶ κάθε φύσημα ἀνέμου φέρει μεγαλύτερον κίνδυνον παρ' ὅσον αἱ τρικυμῖαι εἰς τοὺς πλέοντας.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ μένωμεν κρυμμένοι μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ νὰ περιμένωμεν τὴν ἀνοιξιν, ἂν δυνηθῶμεν νὰ ἐπιζήσωμεν ἕως τότε καὶ δὲν ὑποκύνωμεν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ποῦ φαλιάζει εἰς τὰ σπλάγχνα μας. Ἐὰν δὲ ὁ Κύριος μᾶς διασώσῃ μὲ τὸ δυνατὸ χέρι του, θὰ δοκιμάσωμεν ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν ἀπομακροσμένην περιοχὴν σας καὶ ἐξ ἴσου μεγάλην εὐχαρίστησιν νὰ ἀγκαλιάσωμεν σέ, τὸ ἀγαπημένον μας πρόσωπον. Μόνον νὰ εὐχεσῶ νὰ τακτοποιηθοῦν τὰ τῆς υἰγείας μου πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μου⁷.

7. Μ. Βασιλείου, Ἐπιστολὴ 193 Μελετίῳ Ἀρχιάτρῳ, Ε.Π.Ε., τ. 2, σ. 296.

προβολή τέτοιων έργων.

Δέν πρόκειται νά άναφερθώ περισσότερο στο σημείο αυτό, αλλά θά ήθελα νά ύπογραμμίσω δύο σημεία. Τό ένα ότι δέν πρέπει νά σκανδαλιζόμαστε για ό,τι βλέπουμε και άκούμε. Μέσα σέ μιá οικογένεια είναι φυσικό κάποτε νά δημιουργηθή και άναστάτωση, τό ίδιο συμβαίνει και μεταξύ τών άνδρογύνων πού άγαπιούνται πολύ. Φθάνει νά μη καταλήγουν σέ βίαιες συγκρούσεις πού έκδιώκουν τελείως τήν άγάπη. Τό δεύτερο σημείο είναι ότι έχουν μεγάλη ευθύνη από τόν Θεό εκείνοι πού δημιουργούν τά σκάνδαλα μέσα στην Έκκλησία, πού δέν ύπακούουν στον Θεό και τήν ήγεσίαν τής Έκκλησίας. Στην Έκκλησία πρέπει νά θεραπευόμαστε και όχι νά παραμένουμε άθεράπευτοι και νά άρρωσταίνουμε τούς άλλους.

Άπό όλα αυτά φαίνεται ότι ή ζωή τού Μ. Βασιλείου περνούσε μέσα από πολλές δοκιμασίες και φοβερούς πειρασμούς. Είμαι έσφαλμένη ή αντίληψη ότι οί άγιοι διέρχονται μέσα από εύκολες καταστάσεις, ότι δέν έχουν προβλήματα στην ζωή τους. Όμως οί άγιοι γνωρίζουν τούς τρόπους για νά τά υπερβαίνουν. Δέν κυριαρχούνται από αυτούς τούς πειρασμούς, αλλά ό νους τους είναι προσκολλημένος στό Θεό.

3. Η αντιμετώπιση τών δυσκολιών

Οί άγιοι, όμως, γνωρίζουν και τόν τρόπο νά ξεπερνούν όλες τις δυσκολίες πού συναντούν στην ζωή τους. Εκεί άκριβώς βρίσκεται τό μυστικό. Όχι στην άπουσία τών προβλημάτων, αλλά στον τρόπο τής αντιμετώπισεώς τους.

Ό Μ. Βασίλειος, όπως βλέπουμε σέ άλλα κείμενά του, είχε βαθειά πίστη στην Πρόνοια τού Θεού, ότι Αυτός διευθύνει τόν κόσμο. Έκανε ύπομονή βαθειά, και αντιμετώπιζε τις δυσκολίες με καρτερικότητα. Θα δούμε, όμως, εδώ κυρίως ότι αναφέρει όλα τά προβλήματα στον Ευσέβιο πού τόν θεωρούσε σαν πνευματικό του πατέρα και ζητά από αυτόν προσευχή, ευχές και παράκληση. Στο σημείο αυτό οί έπιστολές πού μελετούμε είναι άξιοθαύμαστες. Γιατί δείχνουν τήν μεγάλη ταπεινώση τού μεγάλου αυτού πατρός. Παρά τό ότι ό ίδιος είχε άναδειχθή σέ κορυφαία μορφή τής Έκκλησίας κατά τήν εποχή του, έν τούτοις ζητά ευχές και εύλογίες από άλλους. Πραγματικά, τό νά άναφερόμαστε για

τέτοια προβλήματα και διαφόρους πειρασμούς σέ άλλους φωτισμένους ανθρώπους συνιστά όχι μόνο ταπεινό άνθρωπο, αλλά πραγματικά σοφό.

Κατ' άρχάς ό Μ. Βασίλειος αισθάνεται έντονα τήν ανάγκη τής επικοινωνίας με τόν Ευσέβιο, γιατί λαμβάνει από αυτήν μεγάλη ώφέλεια. Ένθυμείται τήν άγαλλίαση πού γεύθηκε σέ προγενέστερη επίσκεψή του στην έπισκοπή τού Ευσεβίου, έστω κι άν ήταν περιορισμένης χρονικής διάρκειας. «Θυμηδίας οίδα και αυτός, ει και ακρω δακτύλω τού γλυκυτάτου μέλιτος τής παρ' ύμιν Έκκλησίας άπεγευσάμεθα πέρυσιν». Τήν ώφέλεια πού έλαβε τήν αισθάνθηκε ως μέλι γλυκύτατο. Και στενοχωρείται πού και τώρα, λόγω τής άσθενείας, χάνει αυτή τήν μεγάλη ευκαιρία.

Έπειδή δέν μπορεί νά τόν επισκέπτεται συχνά για αυτό και άναγκάζεται νά επικοινωνήση με έπιστολές. Αρχίζοντας μιá έπιστολή του λέγει ότι αισθάνεται και δισταγμό, αλλά και άνάγκη νά γράψη τήν έπιστολή. Ό δισταγμός έγκειται στο ότι οί έπιστολές δέν μπορούν ποτέ νά αντικαταστήσουν τήν ζωντανή επικοινωνία μεταξύ τους, άφού λαμβάνουν τήν θέση τής σκιάς, έν σχέσει με τήν άλήθεια. Δέν μπορεί όμως νά ίκανοποιήση τόν πόθο τής συναντήσεως. Η δέ άνάγκη προέρχεται από τό ότι πρέπει νά επικοινωνήσουν, έστω και διά τών έπιστολών. Τό θεωρεί μεγάλη παρηγοριά τό νά επικοινωνήση με έναν τέτοιο μεγάλο άνδρα και νά ζητήσει τις προσευχές του.

Ό Μ. Βασίλειος αισθάνεται τήν άνάγκη νά έχη επικοινωνία τακτική με τόν Ευσέβιο, γιατί λάμβανε μεγάλη ώφέλεια. Έκφράζει τήν λύπη του γιατί διάφορα λυπηρά γεγονότα δέν επέτρεψαν ούτε νά γράψη ό ίδιος έπιστολές, ούτε νά λαμβάνη από τόν Ευσέβιο. Και μάλιστα γράφει «έβουλόμην, ει μοι ήν δυνατόν, τά έφ' έκάστης ήμέρας συμπύπτοντα ήμιν διαγγέλλειν σοι». Έδώ ό Μ. Βασίλειος ενεργεί ως σοφός Έπίσκοπος, άφού ζητά και τήν γνώμη τών άλλων, αλλά κυρίως, όπως φαίνεται από τόν χαρακτήρα όλων τών έπιστολών, συμπεριφέρεται προς τόν Ευσέβιο ως ένας καλός ύποτακτικός. Θέλει νά αναφέρεται, και μάλιστα για κρίσιμα ζητήματα, σαν σέ πνευματικό πατέρα. Έχει τήν επιθυμία καθημερινής έξαγγελίας.

Πέρα από τήν έκθεση διαφόρων προβλημά-

των που είχε ο Μ. Βασίλειος, αισθάνεται την ανάγκη να ζητήσει, δια των επιστολών του, τις ευχές του. Σε μία επιστολή, αφού αναφέρει ότι υπάρχουν πολλοί που επιβουλεύονται την Έκκλησία, άλλ' όμως δεν κατόρθωσαν τίποτε, λέγει ότι αυτό το όφειλει στις προσευχές του. «Και τούτου την αιτίαν ταίς σαίς υπέρ των Έκκλησιών πρεσβείαις προδήλως ήμεις ανατίθεμεν». Και γι' αυτό ο Μ. Βασίλειος τον προτρέπει να συνεχίσει να προσεύχεται στον Θεό για όλες τις Έκκλησίες: «Ὡστε μὴ ἀποκάμης προσευχόμενος υπέρ των Έκκλησιών και δυσωπών τον Θεόν».

Φαίνεται, όμως, ότι η ανάγκη της αποστολής επιστολών προς τον Ευσέβιο είναι συνάρτηση της μεγάλης ωφελείας που λαμβάνει ο Μ. Βασίλειος. Άποδεικνύεται ότι ο Ευσέβιος ήταν σοφός και πεπειραμένος ιεράρχης και θα βοηθούσε πολύ τον Μ. Βασίλειο. Είναι χαρακτηριστικά τρία αποσπάσματα από τις επιστολές, στα οποία φαίνεται η αγαλλίαση του Μ. Βασιλείου όταν λάμβανε τις απαντήσεις.

Στο ένα λέγει ότι δεν το θεωρεί μικρό πράγμα να επικοινωνήσει μαζί του δια γραμμάτων «και τῇ ἐλπίδι των αντιδόσεων ἤδη προαναπαύεσθαι», δηλαδή να αναπαύεται με την ἐλπίδα της απαντήσεως. Και μόνο που ἐλπίζει στην απάντηση, αισθάνεται ανάπαυση ψυχική.

Στο δεύτερο, η χαρά από την λήψη απαντήσεως εκφράζεται με ένα ωραίο παράδειγμα. Δέχθηκε ο Μ. Βασίλειος το γράμμα του Ευσεβίου, όπως οι ταξιδιώτες που βρίσκονται σε πλοίο, κατά την διάρκεια νυκτός και μεγάλης τρικυμίας, και βλέπουν μακριά «πυρσόν εν πελάγει». Το γράμμα του Ευσεβίου είναι γλυκό και προσφέρει παρηγοριά. «Φύσει μὲν ἡδὺ και παρηγορίαν ἔχον πολλὴν τὸ τῆς σῆς σεμνότητος γράμμα». Ἰδιαίτερος ὅμως αὐτὸ συμβαίνει ὅταν οί περιστάσεις είναι δύσκολες.

Στο τρίτο απόσπασμα μπορούμε να δούμε ότι ο Μ. Βασίλειος ζητά απαντήσεις σε όλα τα ζητήματα που του θέτει. Γράφει σε μία επιστολή: «Καταξίωσον περι πάντων ἀποστείλαι σοι μοι τὰς ἀποκρίσεις». Και επίσης γνωρίζει ότι αὐτὸ δὲν είναι τόσο εὔκολο, αφού δὲν είναι δυνατόν να εὔρεθῶν πάντοτε γραμματοκομιστές. Γι' αὐτὸ συνεχίζει: «εἰ δὲ μὴ, εὔξαι ἔλθειν ἐπινοῦν μοι ὅπερ ἢ εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ». Ζητά τις

προσευχές του, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ τὸν φωτίσει τί πρέπει νὰ κάνει στὰ ζητήματα που τὸν ἀπασχολοῦσαν.

Ὁ Μ. Βασίλειος ἐνεργεῖ ὡς μεγάλος ἐπίσκοπος και σοφὸς ἐκκλησιαστικὸς ἄνδρας. Δὲν στέκεται στὸν δικὸ του λογισμό, δὲν ἐπαναπαύεται σὲ τις δικές του κρίσεις, ἀλλὰ ζητᾶ και τὴν γνώμη τοῦ Εὐσεβίου. Και πάνω ἀπὸ ὅλα τὸν παρακαλεῖ νὰ προσεύχεται στὸν Θεὸ νὰ τὸν φωτίσει, πὼς νὰ ἐνεργῇ σὲ κάθε περίσταση στὴν ζωὴ του. Αὐτὸ εἶναι ἡθος ἐκκλησιαστικὸ και φρόνημα ὀρθόδοξο.

Οἱ ἐπιστολὲς ὅμως δὲν μποροῦν κατ' οὐδένα λόγο νὰ ἀναπληρώσουν τὴν προσωπικὴ παρουσία, τὴν διαπροσωπικὴ σχέση και ζωντανὴ ἐπικοινωνία. Γι' αὐτὸ πολλές φορές τὸν προσκαλεῖ νὰ ἔλθῃ στὴν ἐπισκοπὴ του, και νὰ ἀνταποκριθῇ στὴν ζωηρὰ του αὐτῆ ἐπιθυμία. Στὸ τέλος κάποιας ἐπιστολῆς γράφει: «και καταξιώσειε (ὁ Κύριος) πάλιν τῆς ἐπωφελοῦς συντυχίας σου». Τὸ θεωρεῖ μεγάλη εὐεργεσία νὰ τὸν συναντήσῃ και ζητᾶ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τὸν ἀξιῶσῃ αὐτῆς τῆς δωρεᾶς.

Σὲ ἄλλη ἐπιστολὴ του, διεκτραγωδώντας τὴν κατάσταση που ἐπικρατοῦσε, τὸν παρακαλεῖ, παρὰ τὸ γῆρας του, νὰ πορευθῇ στὴν Καππαδοκία γιὰ νὰ τὸν στηρίξῃ. «Γίνωσκε μὲν ὅτι, θεοφιλέστατε Πάτερ, ὅτι πάνυ χρῆζει τῆς παρουσίας σου τὰ ἡμέτερα και ἀνάγκη σε τὸ τίμιον γῆρας ἔτι ἅπαξ κινήσαι, υπέρ τοῦ στήσαι περιφερομένην λοιπὸν και ἐγγὺς πτώματος οὔσαν τὴν Καππαδοκίαν». Αὐτὸ τὸ «ἔτι ἅπαξ» δηλώνει ὅτι και ἄλλη φορὰ ὁ Εὐσεβίος, παρὰ τὰ γηρατειά του, πῆγε στὴν Καππαδοκία και τὸν στηρίξε.

Ὁ Μ. Βασίλειος ὁμιλεῖ σὲ ἄλλη ἐπιστολὴ ὅτι γνωρίζει τοὺς κόπους που ἀνέλαβε ὁ Εὐσεβίος γιὰ τις Έκκλησίες τοῦ Θεοῦ, καθὼς γνωρίζει και τις δυσκολίες που υπῆρχαν γιὰ τὸ ταξίδι στὴν Καισάρεια. Ἄλλὰ, παρὰ ταῦτα, ἐκφράζει τὸν πόθο, που εἶναι ἰσχυρὸς, νὰ ἔλθῃ στὴν Καισάρεια γιὰ νὰ τὸν δῆ, μᾶλλον δὲ νὰ εἰδωθῇ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Έκκλησία. Τὸ πολυτιμότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ εἶναι «τῷ σῷ προσβλέπει προσώπῳ και τῆς σῆς ἀκούσαι φωνῆς». Γι' αὐτὸ αισθάνεται τὴν ἀνάγκη ὁ Μ. Βασίλειος νὰ γράψῃ: «Μὴ τοίνυν αὐτῆ τὰς ἐλπίδας ἀτελεῖς καταστήσῃς». Και μάλιστα τὸν προτρέπει νὰ ἔλθῃ τὸ

συντομώτερο, γιατί προαισθάνεται ότι αν καθυστερήσει είναι ένδεχομένο να δει την Έκκλησίαν, όχι όμως τον ίδιο, αφού ή ασθένεια τον πιέζει πολύ για να αναχωρήσει από τον βίον αυτόν.

Ο Μ. Βασίλειος, όμως, φθάνει και σε ένα άλλο καταπληκτικό σημείο. Αφού περιγράφει τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε, στην συνέχεια λέγει ότι την μόνη παρηγοριά που αισθάνεται είναι το να αποβλέπει στην ήμερότητά του και να καταπραΰνει την λύπη της ψυχής του, με την δική του σκέψη και ανάμνηση. Γράφει χαρακτηριστικά: «Ου μὴν ἀλλά, καίπερ οὕτως ἀθλίως ἔχοντες, μᾶ παραμυθία κεχρήμεθα πρὸς τὴν σὴν ἀπιδεῖν ήμερότητα καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ μνήμης πρᾶναι τῆς ψυχῆς τὸ λυπούμενον». Μάλιστα χρησιμοποιεῖ καὶ ἓνα ὠραιότατο παράδειγμα. Ὅπως τὰ μάτια, ὅταν κουρασθοῦν ἀπὸ ἀκτινοβολοῦντα ἀντικείμενα, αισθάνονται κάποια ἀνάπαυση, ἐὰν ἐπιστρέψουν στὰ γαλάζια καὶ πράσινα χρώματα, τὸ ἴδιο καὶ ἡ ψυχὴ ὅταν ἐνθυμῆται τὴν πραότητα καὶ τὴν ἐμμέλεια. Αὐτὸ εἶναι μὴ ἐπαφὴ πὸ τὴν ἐλευθερώνει ἀπὸ κάθε πόνο.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὁ Μ. Βασίλειος, ὅπως εἶδαμε προηγουμένως, συμπεριφέρεται ὡς γνήσιος ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ υπεύθυνος ἐκκλησιαστικὸς ἄνδρας, γὰρ τὸ καλὸ τοῦ ποιμνίου του, ἀλλὰ καὶ γὰρ τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ἐνδιαφέρεται γὰρ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς του. Τὸν ἀπασχολεῖ ἡ εἰρήνευση τῆς Ἐκκλησίας.

Δὲν συνιστᾷ ἐκκλησιαστικὸ ἦθος τὸ νὰ ἀδιαφορῆ κανεὶς γὰρ ὅσα συμβαίνουν γύρω του καὶ νὰ ἀσχολῆται ἀπλῶς με προσωπικὰ ζητήματα, καὶ με μὴ κακῶς ἐννοουμένη πνευματικὴ ζωὴ, με τὰ λεγόμενα πνευματικὰ του παιδιὰ. Γιατί, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει πνευματικὴ ζωὴ, ὅταν ταράσσονται οἱ Ἐκκλησίαι καὶ ὅταν ἀλλοιώνεται ἡ ἀλήθεια.

Ἐπίσης φάνηκε καλὰ ὅτι ὅλο αὐτὸ τὸ ἔργο τῆς εἰρηνεύσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς κυριαρχήσεως τῆς ἀλήθειας ἐγινε μέσα ἀπὸ δικές του προσωπικὲς δυσκολίες, ἀφού ὑπέφερε ἀπὸ πολλὰ καὶ ἀνιάτες ἀσθένειες. Συνήθως βλέπουμε τὰ πράγματα λίγο μονοφυσικά. Νομίζουμε ὅτι οἱ ἅγιοι ἦταν ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ δυσκολίες καὶ προβλήματα. Ὅμως τὸ ἀντίθετο συμβαίνει.

Ὅσο κανεὶς ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν δική του προσωπικὴ ἡδονή, τόσο περισσότερο ὁ διάβολος τὸν πολεμᾷ με τὸν πειρασμὸ τῆς ὀδύνης. Πολλὰ φορὲς οἱ ἀσθένειες στοὺς ἁγίους ἀνθρώπους ἐρμηνεύονται μέσα ἀπὸ αὐτὴν τὴν προοπτικὴ. Ἄλλὰ οἱ ἅγιοι ἤξεραν νὰ ἀντιμετωπίζουν με τὸν κατάλληλο τρόπο ὅλες αὐτὲς τὶς δυσκολίες. Δὲν ἀγανακτοῦσαν, ἀλλὰ τὶς θεωροῦσαν ὡς παιδαγωγικὰ μέσα γὰρ τὸν καταρτισμὸ τῶν ψυχῶν τους.

Τὸ κυριότερο πὸ φάνηκε ἀπὸ τὴν ἀνάλυση αὐτὴ ἦταν ὅτι ὁ Μ. Βασίλειος δὲν παραμένει στὴν δική του σύνεση, πὸ εἶχε ἄλλωστε πολλή, ἀλλὰ ἀναφέρεται καὶ σε ἄλλους ἐπισκόπους καὶ ζητᾷ ἀπὸ αὐτοὺς ἀπαντήσεις. Ἐπιδιώκει τὴν ἐπικοινωνία με ἁγίους ἀνθρώπους, καὶ ζητᾷ τὶς εὐχές τους γὰρ νὰ φωτισθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἐνεργῆ ὀρθόδοξα καὶ ἐκκλησιαστικά.

Πραγματικά, ἡ περίπτωση αὐτὴ τοῦ Μ. Βασιλίου πρέπει νὰ γίνῃ ὑπόδειγμα ἡθους καὶ ζωῆς. Ἄν δὲ γίνουμε εὐαίσθητοι στὸν ἀνθρώπινο πόνο, καὶ εὐαίσθητοι ὡς πρὸς τὴν ἐνέργεια τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, τότε δὲν μπορούμε νὰ καθοδηγοῦμε τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ οὔτε μπορούμε νὰ λεγόμαστε πραγματικοὶ χριστιανοί.

(Τέλος)

Κασέτες - Δίσκοι - Βιντεοκασέτες - Κάρτ Ποστάλ

τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
γὰρ τῆ Μεγ. Τεσσαρακοστῆ καὶ τὸ Πάσχα

Κασέτες: Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς (ὕμνοι τῆς Θεοτόκου, τοῦ Μ. Ἀποδείπνου καὶ τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἐσπερινοῦ, με σχόλια γὰρ τὴν Ἐξωτερικὴ Ἱεραποστολή, τοῦ ἐπισκόπου Ἀνδρούσης, νῦν ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας, Ἀναστασίου). Τὴν Ἑλληνικὴ Βυζαντινὴ Χορωδία διευθύνει ὁ Λυκοῦργος Ἀγγελόπουλος.

Δίσκοι: Ὁρθρος Μεγ. Σαββάτου (Ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου Θρήνου).

Βιντεοκασέτα: Πάσχα στὴν Πάτμο. - Οἱ «Χαιρετισμοὶ» με τὸν Πατριάρχη στὶς Βλαχέρνες.

Κάρτες εὐχετήριες: Ἀναστάσεως (διπλές).

Κάρτ-Ποστάλ: Ἡ ἀναστήλωση τῶν ἱερῶν εἰκόνων - Γρηγόριος Παλαμάς - Ἡ ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου - Ὁ μυστικὸς δείπνος - Ἡ σταύρωση - Ἡ Ἀνάσταση - Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς συνομιλεῖ με τὴ Σαμαρείτιδα κ.ἄ.

Ὁ πρῶτος Ἀφρικανὸς Ὁρθόδοξος Μητροπολίτης

Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΜΠΑΛΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΟΥΓΚΑΝΤΑΣ*

Σεβ. κ. Θεοδώρου Nankyama

Θὰ συνεχίσωμεν νὰ ὑποστηρίζωμεν τὸ πνεῦμα τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ νὰ προάγωμεν τὸν διάλογον μεταξὺ μας, ὥστε νὰ δημιουργήσωμεν ἀρμονίαν, κατανόησιν καὶ εἰρηνικὴν συνύπαρξιν μεταξὺ τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ἐδῶ καὶ πέρα τῶν ἐθνικῶν μας συνόρων. Ἐμεῖς, ἴσως, νὰ μὴ ἐπιτύχωμεν τὴν

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου
κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ποθητὴν ὀλοκληρωμένην ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἀλλὰ ἐκείνοι οἱ ὅποιοι θὰ ἀκολουθήσουν θὰ μᾶς ἐνθουμούνται, διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τὴν ὁποῖαν ἀνελάβαμε.

Ἐκπαίδευσις. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποδίδει μεγάλην σπουδαιότητα εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ, μεταξὺ τοῦ λαοῦ μας. Λέγομεν ὅτι «ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι τὸ κλειδί τῆς ἐπιτυχίας». Ἀποτελεῖ ὅμως καὶ τὸ κλειδί γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν.

Ἡ Ἐκκλησία μας θὰ ἀγωνισθῆ διὰ νὰ προσφέρῃ εὐκαιρίας εἰς τοὺς νέους καὶ τοὺς ὠρίμους ἀνθρώπους, ὥστε νὰ φθάσουν εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα μαθήσεως ἐδῶ καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Προτιθέμεθα νὰ ιδρύσωμεν περισσότερα Σχολεῖα, ὅπου ἔχομεν ιδρύσει Ἐνορίας.

Θὰ ἐπιδιώξωμεν ἐπίσης νὰ ἐξασφαλίσωμεν ὑποτροφίας ἀπὸ Πανεπιστήμια τοῦ Ἐξωτερικοῦ δι' ἐξειδικευμένην ἐκπαίδευσιν εἰς διαφόρους τομεῖς σπουδῶν, οὕτως ὥστε οἱ νέοι μας νὰ ἐφοδιασθῶν πλήρως μὲ πρακτικὴν γνῶσιν καὶ δεξιότητάς πρὸς ἀνάπτυξιν. Προτιθέμεθα ἀκόμη νὰ ιδρύσωμεν ἓνα Ἐπαγγελματικὸν Ἐκπαιδευτικὸν Κέντρον καὶ ἓνα Τεχνικὸν Κολλέγιον, ὅταν ἐξευρεθῶν κεφάλαια. Ἐξετάζωμεν ἐπίσης

τὴν δυνατότητα τῆς ἐνάρξεως μιᾶς ἐκπαιδευτικῆς Σειρᾶς, δι' ἀδελφᾶς Νοσοκόμους εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Νοσοκομεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εἰς Namungoona.

Ἐξάλλου, εἰς πειραματικὸν στάδιον εὐρίσκεται ἓνα πρόγραμμα προσφορᾶς ἐλευθέρων Σπουδῶν εἰς τὰ ἄπορα παιδιὰ τῶν προαστείων τῆς Kamrala, μὲ ἓκατὸν περίπου μαθητᾶς. Ἐν τούτοις, τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἀπαιτεῖ πρόσθετα κεφάλαια καὶ ἐφόδια.

Σεμινάριον. Τὸν Ἰανουάριον 1995 ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Οὐγκάντα ἀρχισε τὸ πρῶτον Σεμινάριον εἰς Ddegeya πλησίον τοῦ Bombo. Σκοπεύομεν νὰ προσφέρωμεν ἀρχικῶς εἰς τοὺς κληρικούς μας δίπλωμα θεολογικῶν σπουδῶν, τριετοῦς σειρᾶς μαθημάτων. Ἐλπίζομεν ὅτι τοῦτο θὰ ἀποδώσῃ ἀρκετοὺς ἐκπαιδευμένους ἐκκλησιαστικούς ἐργάτας, οἱ ὅποιοι θὰ διασώσουν πολλὰς ἐνορίας, αἱ ὁποῖαι τώρα δὲν ἔχουν ἱερεῖς. Μὲ πρόσθετον ἐκπαίδευσιν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Σεμινάριον Μακάριος ὁ Γ' εἰς Nairobi, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, ἡ Μητρόπολις θὰ ἀποκτήσῃ ἀσφαλῶς τὸ ἀπαραίτητον ἀνθρώπινον δυναμικόν, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀποστολὴν τῆς.

Κάνω ἔκκλησιν εἰς τοὺς φίλους καὶ καλοπροαιρέτους νὰ μᾶς βοηθήσουν εἰς αὐτὸ τὸ πρόγραμμα διὰ τὸ Σεμινάριον, διότι εἰς τοῦτο εὐρίσκεται ἡ καρδιά τῆς Ἐκκλησίας.

Υγεία. Ἡ Ἐκκλησία μεριμνᾷ διὰ μίαν ὀλοκληρωμένην διακονίαν τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὸ σῶμα του.

Συμμετέχομεν μέχρι σήμερον εἰς τὴν παροχὴν τῆς Βασικῆς Ὑγιεινῆς Φροντίδος (Primary Health Care), ἰδιαιτέρως μὲ τὰς Κλινικάς ποῦ ἔχομεν εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχάς. Σκοπεύομεν νὰ ιδρύσωμεν μίαν Κλινικὴν εἰς ἐκάστην τῶν Ἐνοριῶν μας, διὰ νὰ βοηθήσωμεν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ὑγείας τῆς κοινότητος. Θὰ συνεχίσωμεν νὰ ὑποστηρίζωμεν τὴν ἔκκλησιν τῆς Κυβερνήσεως, διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀσθενειῶν,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 77 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἡ νεολαία μας καταβάλλει βαρὺ φόρον αἵματος καὶ θὰ ἐντεινώμεν τὴν ἐκστρατείαν μας ἐναντίον τῆς μάστιγος τοῦ Ἑϊτζ.

Νεολαία καὶ Γυναίκες. Ἐχει λεχθῆ ἐπανειλημμένως, ὅτι οἱ νέοι εἶναι οἱ ἡγέται τοῦ σήμερα καὶ τοῦ αὔριο. Οἱ μητέρες εἶναι ἡ πηγή τῆς κοινωνίας μας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὸν ζωτικὸν ρόλον καὶ τῶν νέων καὶ τῶν γυναικῶν, διὰ τὴν ἐθνικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Θὰ πράξωμεν πᾶν τὸ δυνατόν, διὰ νὰ προαγάγωμεν τὰς δραστηριότητας τῶν νέων καὶ τῶν γυναικῶν, διὰ τῆς ἐξουδερέσεως κεφαλαίων καὶ τῆς ἐφαρμογῆς ζωτικῶν προγραμμάτων, εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Ὁρθοδόξου Κινήσεως Νεολαίας καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Συνδέσμου Γυναικῶν. Ἐπίσης, θὰ διερευνήσωμεν ὅλας τὰς δυνατὰς λεωφόρους, διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ὁμάδων αὐτῶν εἰς διαφόρους δεξιότητες, διὰ νὰ αὐξήσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὴν αὐτοδυναμίαν καὶ τὴν ἀπασχόλησιν. Οἱ νέοι πρέπει νὰ ἐκπαιδευθῶν, ἐπίσης, διὰ νὰ δημιουργήσωμεν ὑποδειγματικὸν χαρακτῆρα, καλὴν συμπεριφορὰν καὶ ἀμεμπτον ἦθος. Θὰ πρέπει νὰ συμμετέχουν δραστηρίως εἰς ἔργα διακονίας καὶ νὰ ἀναλαμβάνουσι ὑπευθύνους θέσεις εἰς τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Προγράμματα ἀναπτύξεως. Ἐνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα καθήκοντα τῆς νέας Μητροπόλεως εἶναι ἡ χρηματοδότησις τῶν ἀναπτυξιακῶν προγραμμάτων τῆς. Πέραν τούτου, βασικὴ ἀρχὴ τῆς Μητροπόλεως θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εἶναι ἡ ἐξασφάλισις αὐτοδυναμίας καὶ αὐτοσυντηρήσεως. Βεβαίως, ἡ Ἐκκλησία θὰ χρειασθῆ ἐξωτερικὴν βοήθειαν, διὰ τὴν ταχύτεραν πραγματοποίησιν τῶν προγραμμάτων τῆς. Τοῦτο ὅμως, δὲν σημαίνει ὅτι θὰ ἀποφύγωμεν τὰς σκληρὰς καὶ ἐπιμόχθους προσπαθείας, διὰ νὰ ἐκμεταλλευθῶμε τὰς τοπικὰς δυνατότητας, εἰς ἀνθρώπους καὶ ὑλικά, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὴν διάθεσίν μας.

Ἡ μεγαλύτερα προσπάθεια τῶν ἀναπτυξιακῶν προγραμμάτων μας θὰ γίνῃ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς μικρᾶς καὶ μέσης κλίμακος γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας. Ἡ Ἐκκλησία διαθέτει μεγάλην ἐκτασιν παρθένου γῆς καὶ μικρὸν ἀριθμὸν ἐκπαιδευμένον ἐργατικῶν δυναμικῶν, διὰ νὰ ἀρχίσωμεν.

Ἡ δευτέρα περιοχὴ, τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἐπι-

σημάνει πρὸς ἀνάπτυξιν, ἀναφέρεται εἰς τὰς οἰκοδομικὰς καὶ κατασκευαστικὰς ἐργασίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, μελέται καὶ σχέδια ἔχουν γίνῃ καὶ δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶν, διὰ τὰ κάτωθι ἔργα:

α) Κατασκευὴ Ξενώνου καὶ Συνεδριακοῦ Κέντρου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου Luby.

β) Κατασκευὴ Γραφείων Διοικήσεως, πρὸς ἐνοικίασιν, πλησίον τοῦ Luby.

γ) Ἀνέγερσις νέου Καθεδρικοῦ Ναοῦ καὶ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου, ἐπὶ τοῦ λόφου Luby.

δ) Δημιουργία ἀγροκλήματος βοοειδῶν.

ε) Ἐπέκτασις τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Πᾶσα βοήθεια διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προγραμμάτων αὐτῶν εἶναι εὐπρόσδεκτος.

Σχέσις μὲ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπαναβεβαιώσω τὴν ἐγκάρδιον καὶ θερμὴν σχέσιν, ἡ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ τῆς Μητροπόλεως καὶ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως τοῦ NRM. Μᾶς ἔχει ἰδιαιτέρως ἐντυπωσιάσει ἡ ἀποφασιστικότης τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης, τὴν προώθησιν τῆς ἐνότητος, τὴν συμφιλίωσιν καὶ τὴν δημιουργίαν βιωσίμων δημοκρατικῶν θεσμῶν, πρὸς εἰρηνικὴν διακυβέρνησιν τῆς Χώρας μας. Τοιαῦτα προσπάθειαι ἀπαιτοῦν τὴν ἐπιδοκιμασίαν πάντων.

Ὁφείλω ἐπίσης νὰ ἀναγνωρίσω τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ NRM ἐξασφαλίζει τὴν ἐλευθερίαν τῆς λατρείας εἰς τὴν Χώραν καὶ ὑποστηρίζει τὰ διάφορα θρησκευτικὰ ἰδρύματα νὰ λειτουργοῦν καὶ νὰ ἀναπτύσωσιν διαφόρους δραστηριότητας εἰς ὁλόκληρον τὴν Χώραν.

Γνωρίζομεν τὸν ἀγῶνα τῆς Κυβερνήσεως ἐναντίον τῆς διαφθορᾶς, ἡ ὁποία εἶναι τόσον διαδεδομένη ἐν μέσῳ ἡμῶν, καθὼς καὶ τὴν συνεχῆ προσπάθειάν τῆς διὰ τὴν ἐκρίζωσιν τῆς πτωχείας τοῦ λαοῦ μας. Προσευχόμεθα, ὥστε ὁ ἀγὼν νὰ κερδηθῆ συντόμως.

Ἐν τούτοις, καταδικάζομεν ἐντόνως πράξεις ἀναταραχῆς καὶ διχασμοῦ, αἵτινες προκαλέσαν ἀνθρώπινα θύματα. Πιστεύομεν, ὅτι ἡ συνεχιζομένη ἐργασία διὰ τὴν ἐκπόνησιν Συντάγματος ἀποτελεῖ εὐλογίαν διὰ τὸ Ἔθνος καὶ ὅτι, ὅταν δημοσιευθῆ, θὰ θεραπεύσῃ τὴν Οὐγκάντα ἀπὸ τὰς πολιτικὰς, οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς συμφορὰς πολλῶν δεκαετιῶν. (Συνεχίζεται)

Ο ΑΓΙΟΣ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΣ ΑΡΤΕΜΙΟΣ*

«Τὸν Στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ τὸν ἀήτητον, καὶ καθαιρέτην τοῦ ἐχθροῦ γενναϊότατον, τὸν ἐν μεγίστοις τέρασιν ἐκλάμπαντα, ἅπαντες Ἀρτέμιον εὐφημῶμεν πίστει. Βρῦει γὰρ ἰάματα καὶ καταπαύει πάθη χαλεπά... Ὅτι τῷ αἵματι τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Θεὸς ἐπορφύρωσεν...».

Λαμπρὸν ἑορτασμὸν τελεῖ σήμερον ἡ Ἑλληνικὴ Ἀστυνομία, ἑορτάζουσα τὸν προστάτην αὐτῆς Ἅγιον Ἀρτέμιον, τὸν Μεγαλομάρτυρα καὶ Θαυματουργόν.

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Νεοχωρίου
κ. ΠΑΥΛΟΥ

Ἄλλὰ καὶ ὅλη ἡ Ἁγία Ἐκκλησία τιμᾷ ἰδιαίτερος τὸν Μεγαλομάρτυρα Ἅγιον.

Ὁ καθεὶς σήμερον καλεῖται νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ νόημα τῆς ἑορτῆς καὶ παραδειγματιζόμενος ἀπὸ τὸν βίον καὶ τὰ μαρτύρια τοῦ Ἁγίου νὰ στρέψῃ τὴν ζωὴν του πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὅπως τὰ ἄνθη στρέφουν πρὸς τὸν ἥλιον.

Ὁ Ἅγιος Ἀρτέμιος κατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν Μέγας Δούξ, ἡγεμὼν, κατὰ παραπάνω ἀπὸ περιφερειακὸς ὑπουργός, ὅπως θὰ ἐλέγαμεν σήμερον, τότε πού ἡ Αἴγυπτος ἦτο τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Τὸ 361 μ.Χ., ὁ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης προσεπάθησε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ἤρχισεν νέας διώξεις κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Ὁ Ἅγιος Ἀρτέμιος δὲν ἐφείσθη τὸ μεγάλο του ἀξίωμα, τὴν καριέρα του, ἀλλ' ἐσκέφθη, πάνω ἀπὸ ὅλα, τὴν πίστιν του εἰς τὸν Ἀληθινὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνανθρώπους του, πού ἀδίκως ὑπέμειναν φοβερὰ μαρτύρια καὶ διώξεις. Ἐλεγξε τὸν Ἰουλιανὸν κατὰ πρόσωπον, καὶ ὁ ἴδιος ὠμολόγησεν δημοσίως τὴν πίστιν του εἰς τὸν Ἀληθινὸν Θεόν καὶ ὄχι εἰς τὰ μαρμάρια ἀγάλματα. Μετὰ τοῦτο τὰ μαρτύρια ἀρχίζουν.

Τὸ πρῶτον τύπτεται εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ δὴ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν κροτάφων, ἵνα ἀλλοιώσουν, ὅπως

* Σεπτῆ ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ, εὐγενικῆ δὲ προσκλήσει πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον, τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας Ἀντιστρατήτου κ. Ἐμμανουὴλ Χουρδάκη, ὁ παρὼν λόγος ἐξεφωνήθη εἰς τὰς Σχολὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μεσογείων — Ἀθηνῶν, κατὰ τὸν ἐτήσιον ἑορτασμὸν τοῦ προστάτου αὐτῆς Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, τὴν 20.10.1995.

ἐπίστευον οἱ διώκται, τὸν εἰρμὸν τῶν σκέψεων καὶ τῶν πιστεύω τοῦ Μάρτυρος. Μὲ εἰδικὰ αἰχμηρὰ ἀντικείμενα ξέουν τὸ σῶμα του. Τὸ αἷμα τοῦ Ἁγίου ρεεῖ, ἐκεῖνος μένει πιστὸς εἰς τὴν πίστιν του, ἐνῶ οἱ διώκται συνεχίζουσιν. Εἰς μέγαν διαιρεθέντα ὀγκόλιθον ἐτέθη τὸ ἤδη αἰμόφυρτον σῶμα τοῦ Ἁγίου. Οἱ λίθοι πιέζονται καὶ τὰ αἰχμηρὰ σημεῖα τούτων πληγώνουν ἔτι περισσότερον τὸν Ἅγιον. Τοῦ κατακαίου τὸς ὀφθαλμούς του. Οἱ διώκται ἐξεμάνησαν ἀπὸ τὴν καρτερίαν τοῦ Μάρτυρος καὶ τέλος τὸν ἀπεκεφάλισαν διὰ ξίφους. Πολλῶν τότε ἡ πίστις ἐστερεώθη ἀπὸ τὰ θαυμαστὰ μαρτύρια τοῦ Μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Ἀρτεμίου. Τὰ ἱερὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρουν πλῆθος θαυμάτων καὶ ἰάσεων, πού ὁ Μεγαλομάρτυς ἐπετέλεσεν εἰς εὐσεβεῖς πιστοὺς.

Ὁ ἅγιος Ἀρτέμιος εἰς τὴν ζωὴν ἐπέδειξεν σπάνιον καὶ ἀδαμάντινον χαρακτήρα. Δὲν ἐδίετασεν νὰ συγκρουσθῇ μὲ τοὺς τότε ἰσχυροὺς, ὅταν ἐβλεπε νὰ διώκωνται ἄθῳοι πολῖται καὶ νὰ ὑφίστανται ἀνεπίπτα μαρτύρια, διώξεις καὶ δεινά, διότι ἐπίστευον εἰς τὸν Ἀληθινὸν Θεόν. Εἰς ὅλους αὐτοὺς ἦτο συμπαραστάτης, βοηθὸς καὶ ἀρωγός, ἀδιαφορώντας διὰ τὸν ἑαυτόν του. Ἡ αὐτοθυσία του ἦτο ὑποδειγματικῆ. Χάριν τῶν ἄλλων ἀπώλεσεν καὶ τ' ἀξιώματα καὶ τὴν μέγαν του θέσιν, διότι ἡ τιμία συνειδήσις του δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ συνεργήσῃ εἰς τὸ ἀδίκον.

Μάστιγα κοινωνικῆ ἦσαν οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ἀθῳοὶ ὑπέφερον, ἐφυλακίζοντο, ἐβασανίζοντο ἀδίκως, ἐμαρτύρουν, ἐθανοτοῦντο, διότι ἠρνοῦντο τοὺς μαρμάρινους θεοὺς τῆς εἰδωλολατρείας καὶ ἐλάτρευον τὸν Δημιουργὸν τοῦ σύμπαντος, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ ἅγιος Ἀρτέμιος, πιστὸς εἰς τὴν χριστιανικὴν του πίστιν, ἠρνήθη ν' ἀλλαξοπιστήσῃ. Καὶ ὄχι μόνον, ἀλλὰ ἠλεγξε τοὺς κρατοῦντας διὰ τὸ ἀδίκον τῶν διωγμῶν.

Χαρακτῆρ ἐντιμος, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ ὑπερασπίσῃ τὸν ἀδικούμενον. Ἡ σταθερά του πίστις εἰς τὸν Θεὸν δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ προσκυνήσῃ τὰ εἶδωλα. Ἡ ἀφοσίωσις του εἰς τὸ ὑπέρτατον καθῆκον ὡς κοινωνικοῦ λειτουργοῦ, πού ἐτάχθη νὰ φρουρῇ τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν, ἦτο ὑποδειγματικῆ. Δι' αὐτὸ καὶ ὅταν ἐκλήθη νὰ ἐπιλέξῃ μεταξὺ δικαίου καὶ ἀδίκου, τῆς εὐζωίας καὶ τῆς εὐσυνειδήσιος, ὁ Μεγαλομάρτυς, ἀντὶ τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα, πού θὰ ὑπηρέτου τὴν ἀδικίαν καὶ τὸν διωγμὸν ἀθῶων, προετίμησεν τὴν θέσιν τοῦ ἐντίμου, καίτοι ἐγνώριζεν ἔτσι, ὅτι τὸν ἀναμένει ὁ θάνατος, τὰ μαρτύρια, ἡ κοινωνικὴ χλεύη.

Ἡ ζωὴ τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου, ἡ πίστις εἰς τὸν Θεόν, ἡ ἀφοσίωσις του εἰς τὸ καθῆκον, ἡ ζωηρὰ του

ἐπιθυμία νὰ προστατεύη τοὺς ἐντιμοὺς καὶ ἀθώους πολίτας, εἶναι παράδειγμα λαμπρὸ καὶ διὰ τὸν σημερινὸν ἀστυνομικὸν ἄνδρα. Ἡ πολιτεία ἔταξεν ὑμᾶς φρουροὺς τε καὶ φύλακας τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ τῶν φιλήσυχων πολιτῶν. Μόνοι σας ἐπελέξατε αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν ἀποστολήν.

Ἐπιτετεῖτε τὴν τάξιν, τὴν ἀρετὴν, τὴν κοινωνικὴν γαλήνην καὶ ἀσφάλειαν, τὴν εἰρήνην, τὴν ἐντιμότητα, τὴν θρησκείαν, τὴν Πατρίδα, τὴν οἰκογένειαν, τοὺς δεδοκιμασμένους τῆς ζωῆς θεσμούς, τὴν ἀγάπην, τὴν φιλαλήθειαν, τὴν φιλαλληλίαν. Ἰδεώδη αἰώνια καὶ ἀθάνατα, τοῦ Εὐαγγελίου ἀλήθειες, ποὺ ἐστήριξαν ἐκατομμύρια ἀνθρώπων καὶ τοὺς διέσωσαν ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν σήψιν καὶ διαφθοράν. Εἰς τὰ βιώματα αὐτὰ ἐπίστευσεν καὶ ἔζησεν ὁ σήμερον ἑορταζόμενος Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ καὶ ὁ ἰδικός σας προστάτης. Μιμηθῆτε καὶ σεῖς τὸν ἰδικόν σας Ἅγιον Ἀρτέμιον, ἐγκλωπώθητε τὶς εὐαγγελικὰς ἀλήθειες, βιώσατε πρῶτοι σεῖς τὴν ἐντιμότητα, ζητήσατε καὶ τώρα καὶ πάντοτε εἰς ὅλην σας τὴν ζωὴν τὴν θείαν σκέπην καὶ βοήθειαν εἰς τὴν ὄντως δύσκολον ἀποστολήν σας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Λάβετε δύναμιν ψυχικὴν, ἐνίσχυσιν καὶ τόλμην ἀπὸ τὴν μορφὴν καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Σας καὶ συχνὰ ν' ἀτενίζετε τὸν οὐρανόν, προσευχόμενοι καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν ἐκεῖθεν συμπαράστασιν καὶ συνεργίαν εἰς τὸ ἔργον σας. Ἡ θεία δύναμις μεταμορφώνει ἠθικῶς τὸν ἄνθρωπον, τὸν θεωρακίζει μὲ τὸ συναίσθημα τοῦ θάρρους καὶ τῆς θυσίας καὶ ὑπομένει ὁ εὐσεβὴς πιστὸς οἰονδήποτε μαρτύριον.

Σήμερον καὶ ἡ ἰδικὴ σας ἀποστολὴ εἶναι μαρτυρική, ὅτι πολλὰ τὰ δεινὰ γνωρίσματα τῆς κοινωνίας. Καὶ πρέπει σεῖς οἱ ἴδιοι νὰ εὐρίσκεσθε ἐν μέσῳ αὐτῶν, διὰ νὰ ἀναπέλλεται τὸ ἀδικον καὶ νὰ ἐπικρατῆ τὸ δίκαιον. Βιώσατε τοὺς λόγους τοῦ Προφήτου Ἱερεμία πρὸς Θεόν, «φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος καὶ φυλάξω τὰς ἐντολάς σου». Ἄν ὁ Προφήτης ἰκετεύη τὸν Θεόν, νὰ τὸν φυλάτῃ ἀπὸ τὶς παγίδες τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὴν κακότητα, ἀπὸ τὴν ραδιουργίαν, ἀπὸ τὴν σκοφαντίαν, ἀπὸ τὴν ἀδικίαν διὰ νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνος πιστὸς καὶ ἀφοσιωμένος εἰς τὸν Θεόν, πόσον μᾶλλον ἡμεῖς σήμερον, ζῶντες εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν μὲ τὰ γνωστά της γνωρίσματα; Ἡ ἀποστολή σας ὄντως ἐνέχει ἀκάνθας, τριβόλους καὶ παγίδας.

Ὁ σύγχρονος ἀστυνομικὸς εἶναι πάντα ἕνας στρατιώτης εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, εἰς διαρκὴ ἐτοιμότητα χάριν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Δι' αὐτὸ καὶ ἔχετε πάντοτε τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, ὅστις προθύμως καὶ μὲ ἰδιαιτέραν ἀγάπην πρὸς ὑμᾶς μοὶ ἀνέθεσεν τὰς ἑορταστικὰς σας ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου

σας, ἔχετε τὴν συμπάθειαν τοῦ ὠραίου καὶ εὐγενοῦς λαοῦ μας, τὰ πλούσια καὶ φιλότιμα συναισθήματα τοῦ ὁποίου εἶναι διεθνῶς γνωστά.

Ἀγαπήσατε καὶ σεῖς αὐτὸν τὸν ὠραῖον μας λαόν, τὸν ἰδικόν σας λαόν, ποὺ ὄντως ὑπηρετεῖτε μὲ θαυμαστὴν συνέπειαν, ὥστε καὶ σήμερον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀστυνομίαν εὐρίσκομεν συνεχιστὰς καὶ μιμητὰς τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου, ποὺ μαρτυροῦν εἰς τὸ καθήκον, εἰς τὴν ἐντιμότητα, εἰς τὴν αὐτοθυσίαν, πιστοὶ ἐκεῖ ὅπου ἐτάχθησαν.

Ἐντιμοτάτη Ὁμήγουρις,

Ἡ πίστις εἰς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι σύμπλεγμα κατωτερότητος οὔτε ἐπιστήμη ἀνεδαφική. Ἡ ζωὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι πρωτίστως βίωμα καὶ γνώσις ἐμπειρικὴ τῆς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθείσης εἰς τὸν κόσμον θείας ἀληθείας καὶ ἀποκαλύψεως, διὰ τῆς ὁποίας μεταβάλλεται τὸ ἄγχος καὶ ἡ ἀγωνία τῶν καιρῶν εἰς ψυχικὴν γαλήνην καὶ εἰρήνην, εἰς ἐλπίδα βεβαίαν, εἰς σωτηρίαν ἡμῶν.

Κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ τελειότερον καὶ πνευματικώτερον ἔργον τοῦ Θεοῦ μέσα εἰς ὅλην τὴν δημιουργίαν: «ποῖος ἦλιος, ποῖα σελήνη; ποῖοι ἀστέρες εἶναι εἰκόνες Θεοῦ», ἐρωτᾷ ὁ Μέγας Βασιλεὺς. «Πάντα ταῦτα», συμπληρώνει, «ὕλη ἄψυχος, δοῦλά ἐστι τῆς ἐπιχειμένης ἀνάγκης». Ὑπάχουον, δηλαδή, καὶ κινουῦνται, ὑπακούοντας εἰς τοὺς νόμους τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ.

Πάντα καλὰ τὰ δημιουργήματα, ἀλλὰ οὐδὲν τούτων εἰκὼν Θεοῦ. Εἰκὼν δὲ Θεοῦ μόνον ὁ ἄνθρωπος. Δι' αὐτὸ καὶ ἔχει πνευματικὸν καὶ οὐράνιον προορισμὸν καὶ οὐδεμίαν ὄντολογικὴν σχέσιν μὲ τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Φύσει ὁ ἄνθρωπος ἔλκεται ἀπὸ τὸν Ἀγαθὸν Θεόν, διότι φύσει εἶναι ἀγαθὸς ὡς «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν» δημιούργημα τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ.

Δι' αὐτὸ ἂς ἀφήσωμεν τὰ τυχόν εἰδῶλα τῆς ἐποχῆς καὶ ἂς στρέψωμεν τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν μας εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὅπως οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες. Ἄς δίδωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ἰδικόν μας σήμερον κόσμον τὴν ἰδικὴν μας μαρτυρίαν καὶ ὁμολογίαν διὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν συνείδησιν καὶ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν πίστιν.

Μιμούμενοι τὸν Ἅγιον Ἀρτέμιον, μὴ λιποψυχήσωμεν ἀπὸ τὴν δίνην τῶν καιρῶν, καθ' ὅτι καὶ ἡμεῖς, ὡς οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες, εἴμεθα βαπτισμένοι, μρωμένοι, ἡγιασμένοι ἀπὸ τὴν Χάριν καὶ τὸν Ἁγιασμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Μὴ ὑστερήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἠθικοῦ, ἐναρέτου καὶ ἁγίου βίου, ἵνα τύχωμεν τοῦ θείου ἐλέους, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου. Ἀμήν.

ΤΙΜΟΘΕΟΣ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ*

Μετά την απαλλαγή και απελευθέρωσή του από τὰ δεσμὰ τῆς φυλακῆς του στὴ Ρώμη ὁ ἀπόστολος Παῦλος φαίνεται ὅτι ἐπεχείρησε τὴ λεγόμενη Δ' ἀποστολικὴ περιοδεία γιὰ νὰ καταλήξῃ νὰ φυλακισθῆ καὶ πάλι γιὰ δευτέρη φορὰ στὴ Ρώμη, ὅπου προσκάλεσε κοντὰ του καὶ πάλι τὸν Τιμόθεον ἀπὸ τῆ φυλακῆς σχετικὰ τοῦ ἔγραφε· «Ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας,

Τοῦ Καθηγ. κ. **ΧΡΙΣΤΟΥ Θ. ΚΡΙΚΩΝΗ**
τ. Προέδρου Τμήματος Ποιμαντικῆς
καὶ Κοιν. Θεολογίας τοῦ Α. Π. Θεσσαλονίκης

ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ» (Β' Τιμ. 1,3-4) καὶ «Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν» (Β' Τιμ. 4,9,21).

Δὲν εἶναι, πάντως, βέβαιον ὅτι ὁ Τιμόθεος συνάντησε στὴ Ρώμη τὸν φυλακισμένο ἀπόστολο παρ' ὅτι στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ (13,23) γίνεται ἀναφορὰ γιὰ μία δική του πιθανὴ αἰχμαλωσία ἀπὸ τὴν ὁποία τελικὰ καὶ ἀπελευθερώθηκε. Σχετικὰ ἀναφέρεται· «Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχεται, ὄψομαι ὑμᾶς» (Ἑβρ. 13,23). Καὶ αὕτη εἶναι ἡ τελευταία ἀναφορὰ πού γίνεται γιὰ τὸν Τιμόθεο στὴν Κ.Δ.

Ὁ Τιμόθεος φαίνεται ὅτι ἐπανήλθε στὴν Ἐφεσο καὶ παρέμεινε ἐκεῖ μέχρι τοῦ ἐπισυμβάντος μαρτυρικοῦ θανάτου του.

Σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα ἀναφέρθηκαν μέχρι τώρα, γίνεται φανερόν ὅτι ὁ Τιμόθεος ἀκολούθησε τὸν ἀπόστολο Παῦλο σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς περιοδεῖες του καὶ μάλιστα συμμερίσθηκε τοὺς διωγμούς, τὰ δεσμὰ καὶ τὰ παθήματά του (Β' Τιμ. 3,10-11), παρὰ τὴν ἀσθενικὴ φύση καὶ καχεκτικὴ κράση του (Α' Τιμ. 6,23-24). Γι' αὐτὴ τὴν ἀφοσίωσή του πρὸς αὐτόν, γιὰ τὴν βαθειὰ εὐσέβεια καὶ σύνεσή του καὶ ἐπειδὴ δὲ κατηχήθηκε στὴ νέα πίστη καὶ βαπτίσθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο (Β' Τιμ. 3,10, Α' Κορ. 4,14 ἔ.) ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὸν ἀποκαλεῖ γνήσιον τέκνον (Α' Τιμ. 1,1). Τὸν χαίρεται καὶ τὸν καμαρώνει ὡς πιστὸν ἀκόλουθον καὶ μιμητὴ του (Β' Τιμ. 3,10). Ἀκόμη τὸν ἀποκαλεῖ «τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ» (Α' Κορ. 4,14-17), κα-

θῶς καὶ «ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ» (Α' Τιμ. 6,11). Ἐπιπλέον ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τὸν ὑπηρέτησε στὸ ἔργο τῆς διαδόσεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κηρύξεως τοῦ εὐαγγελίου στὸν κόσμον ὅλο ὡς τέκνον πατρί· «τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρί τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον» (Φιλιπ. 2,22), γράφει σχετικὰ. Ἔτσι, γιὰ ὅλη αὐτὴ τὴν μεγάλη προσφορὰ του δικαιολογώντας τοὺς τόσο τιμητικοὺς χαρακτηρισμοὺς πού τοῦ ἀποδίδει, γράφει «οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει» (Φιλιπ. 2,20) καὶ μάλιστα ἐκτιμώντας τὶς ἀρετὲς καὶ ἰκανότητές του ἀνέθεσε στὸν Τιμόθεο τὴ διαποίμανση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς διάφορες κακοδοξίες καὶ τὴν εἰδωλολατρεία τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Κατὰ τὶς Ἀποστολικὲς Διαταγὲς (Ζ' 46,3) καὶ Εὐσέβιον (Ἐκκλ. Ἱστορία 3,4,5) πού ἀπηχοῦν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Τιμόθεος φαίνεται ὅτι ἐμαρτύρησε στὴν Ἐφεσο ἐπὶ Δομιτιανοῦ περὶ τὸ 90 μ.Χ. Κατὰ μία ἄλλη ἐκδοχὴ ὑποστηρίζεται ὅτι ἐμαρτύρησε ἐπὶ αὐτοκράτορος Νέρβα καὶ ἀνθυπάτου Περεγρίνου τὸ 97 μ.Χ. καὶ ὅτι τὰ ἀναφερόμενα στὴν Ἀποκάλυψη 2,1-7 ἀφοροῦν ἔμμεσα τὸν Τιμόθεο. Σχετικὰ μὲ τὴν ἡλικία του ὁ Τιμόθεος κατὰ τὸ μαρτυρικὸ θάνατό του ἀναφέρεται ὅτι πρέπει νὰ ἦταν περίπου 59 ἐτῶν, ἐφ' ὅσον τὸ μαρτύριό του ἔγινε τὸ 90' ἐὰν ὅμως ἐμαρτύρησε τὸ 97, τότε θὰ πρέπει νὰ ἦταν 66 ἐτῶν.

Κατὰ τὶς πληροφορίες τοῦ ἱστορικοῦ Εὐσεβίου (Ἐκκλ. Ἱστορία 3,4,5 ΒΕΠ 19, 251,5-6, Νικηφ. Καλλίστου, Ἐκκλ. Ἱστορία 3,11), οἱ ὁποῖες ἐπίσης ἀπηχοῦν τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Τιμόθεος τοποθετήθηκε ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο πρῶτος ἐπίσκοπος Ἐφέσου: «Τιμόθεός γε μὴν τῆς ἐν Ἐφέσῳ παροικίας ἱστορεῖται πρῶτος τὴν ἐπισκοπὴν εἰληχέναι ὡς καὶ Τίτος τῶν ἐπὶ Κρήτης ἐκκλησιῶν», ἐπαληθεύων ἔτσι τὴν μαρτυρίαν τῆς Κ.Δ. (Α' Τιμ. 1,3) κατὰ τὴν ὁποῖαν, ὅπως ἦδη ἀναφέρθηκε, ἐπιστρέφοντας ὁ ἀπόστολος Παῦλος μετὰ τὴν πρώτη ἀποφυλάκισή του ἀπὸ τὴ Ρώμη στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ διερχόμενος ἀπὸ τὴν Ἐφεσο ἄφησε τὸν Τιμόθεο ἐκεῖ, ὅπου παρέμεινε ὡς ἐπίσκοπος, ἴσως καὶ μετὰ τὴν ἔλευση τοῦ Ἰωάννου.

Κατὰ τὰ Acta Timothei ὁ Τιμόθεος βλέποντας τὶς ὀργιώδεις καὶ ἀπάνθρωπες τελετὲς πού γίνονταν σὲ κάποια τοπικὴ ἑορτὴ τῆς Ἐφέσου «τὰ καταγῶγια» πρὸς τιμὴν κάποιας εἰδωλολατρικῆς θεότητας (πιθανὸν τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος ἢ τοῦ Διονύσου, κατὰ τὸ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 80 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

Συναξαριστή, Πολυκράτη και Συμεών τὸ Μεταφραστὴ PG 114,761 ἐ.) ἢ ὅποια σχετιζόταν μὲ τὴν «ἐπάνοδό της» στὸ τόπο «καταγωγῆς» καὶ προσπαθώντας νὰ πείσει τοὺς Ἐφεσίους νὰ μὴ λάβουν μέρος στὶς ὀργαστικὲς καὶ ἀπάνθρωπες τελετές, ἐπεδίωξε νὰ τὶς καταργήσει. Πρὸς τοῦτο πῆγε στὰ καταγῶγια τῶν εἰδωλολατρῶν γιὰ νὰ τὶς ἀποτρέψει, ὅπου ὁμως ἀναγνωρίσθηκε ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρους μὲ τοὺς ὁποίους, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ἦλθε σὲ σύγκρουση μαζί τους. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν «οἱ ἀπάνθρωποι καὶ θηριώδεις, κινήθοντες ὑπὸ μανίας καὶ μεγάλης ὀργῆς» ἐναντίον του «ἐφόνευσαν τὸν τοῦ κυρίου ἀπόστολον μὲ τὰ ξύλα τὰ ὅποια εἶχον εἰς τὰς χεῖρας των καὶ οὕτω πῶς ὁ μακάριος τελειωθείς ἐνεταφιάσθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν» τὸ δὲ ἅγιον λείψανον ἀνεκομίσθη ὕστερον (τὸ 356 ἐπὶ Κωνσταντίου) καὶ μετεφέρθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀποθησαυρισθὲν μετὰ τῶν λειψάνων Λουκά καὶ Ἀνδρέου εἰς τὸν Ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπου καὶ ἡ σύναξις καὶ ἑορτὴ αὐτοῦ τελεῖται» κατὰ τὸν Συναξαριστὴν. Κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα ἀνακομίσθηκαν καὶ βρέθηκαν τελευταία κάτω ἀπὸ τὴν ἀψίδα τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Temoli.

Ἄπολυτίκιον

Χρησιότητα ἐκδιδαχθεῖς, καὶ νήφων ἐν πᾶσιν, ἀγαθὴν συνείδησιν ἱεροπρεπῶς ἐνδυσάμενος, ἤντηλας ἐκ τοῦ Σκεύους τῆς ἐκλογῆς τὰ ἀπόρρητα καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, τὸν ἴσον δρόμον τετέλεκας, Ἀπόστολε Τιμόθεε. Πρόσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 22 Ἰανουαρίου.

Οἱ πρὸς Τιμόθεον Ἐπιστολές

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε πρὸς τὸν Τιμόθεον δύο ἐπιστολές οἱ ὁποῖες (μὲ τὴν πρὸς Τίτο) ὀνομάζονται Ποιμαντικὲς Ἐπιστολές. Μὲ τὶς ἐπιστολές αὐτὲς ὁ ἀπόστολος Παῦλος παρέχει στὸν παραλήπτη ὁδηγίες καὶ συμβουλές γιὰ τὰ καθήκοντά του ὡς ποιμένα πρὸς τὸ ποίμνιό του ποὺ τοῦ εἶχε ἐμπιστευθεῖ τὴν πνευματικὴ διαποίμανση. Κατὰ τὸ περιεχόμενό τους διαφέρουν ἀπὸ τὶς ἄλλες ἐπιστολές τοῦ ἀποστόλου Παύλου, γιὰ αὐτὲς προϋποθέτουν τὶς ἴδιες σχεδὸν ἱστορικὲς περιστάσεις, τὶς ἴδιες ψευδοδιδασκαλίες, τὴν ἴδια ἐκκλησιαστικὴ ὀργάνωση καὶ ἀκόμη γιὰ τὴν παρουσιάσουν μεγάλη ὁμοιότητα μεταξὺ τους, ἔχουν τὸ ἴδιο σχεδὸν λεκτικὸ ὕφος, τὶς ἴδιες θεολογικὲς ἰδέες καὶ ἀναφέρονται σὲ συγκεκριμένους καταστάσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπειδὴ στὶς δύο αὐτὲς ἐπιστολές του πρὸς τὸν Τιμόθεο ὁ ἀπόστολος Παῦλος δίδει ὁδηγίες γιὰ τὴν ἀσκησιμὴν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου γι' αὐτὸ καὶ χαρακτηρίζονται ἀπὸ μερικοὺς ὡς τὸ «Κανονικὸ Δίκαιο» τοῦ Παύλου.

Ἄλλὰ πρέπει νὰ διευκρινισθεῖ ὅτι τὸ περιεχόμενό τους δὲν ἀναφέρεται σὲ ὅλα γενικὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα καὶ βεβαίως δὲν καλύπτει ὅλες τὶς περιπτώσεις τῆς διοικήσεως καὶ ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Παρὰ ταῦτα τὸ πρακτικὸ σύστημα τῆς Ἐκκλησίας εἶχε ὡς θεμέλιο τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἀντλοῦσε κάθε φορὰ ἡ ἱεραρχία τοὺς κανόνες καὶ τὶς διατάξεις τῆς ποιμαντικῆς διακονίας. Καὶ τοῦτο διότι μὲ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ὁ ἀπόστολος Παῦλος προβάλλει κατὰ τὸν καλύτερον τρόπο τὸν ἰδανικὸ πνευματικὸ ποιμένα καὶ τὸν πρῶτον ὀργανισμὸν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος καὶ ἀκόμη διότι παρουσιάζει τὶς πρῶτες ἱστορικὲς βάσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας.

Ἵσως αὐτὸ νὰ ἦταν καὶ ὁ κύριος λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ἀμφισβητήθηκε τόσο πολὺ καὶ ἡ γνησιότητά τους.

Στὶς ἐπιστολές αὐτὲς ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἀφοῦ ἀπευθύνει διάφορες παραινήσεις καὶ ὑποβάλλει διάφορες ὑποθήκες στοὺς κληρικούς, παίρνει ἀφορμὴ στὴ συνέχεια νὰ ἐκθέσει τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ ἀντιμεταπίσει τὶς διάφορες αἰρετικὲς κακοδοξίες. Ἔτσι σ' αὐτὲς ἀναπτύσσονται τὰ βασικότερα δόγματα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ὅπως ἡ παγκοσμιότητα τῆς ἀπολυτρώσεως, ἡ Ἐκκλησία, τὰ μυστήρια, ἡ θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, οἱ βασικὲς ἀρχές τοῦ κανονικοῦ δικαίου κ.ἄ. καὶ τονίζεται ὅτι οἱ ἔξουσιες τῶν ἱερατικῶν βαθμῶν πηγάζουν ὄχι ἀπὸ τὴν σύναξιν τῶν πιστῶν ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴν αὐθεντία καὶ ὅτι τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα (ὁ ἐπίσκοπος) εἶναι ἡ συνέχεια καὶ ἡ μελλοντικὴ κληρονομία τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας, μὲ τὸν τύπον τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν στοὺς κληρικούς. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ χαρακτήρας τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν δὲν εἶναι μόνον παραινετικὸς, ἀλλὰ εἶναι ἐν μέρει καὶ δογματικὸς καὶ πολεμικὸς. Περισσότερα στοιχεῖα καὶ εἰδικότερες λεπτομέρειες γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν μπορεῖ νὰ βρεῖ κανεὶς στὶς διάφορες εἰσαγωγὰς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ στὰ εἰδικὰ ὑπομνήματα τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν.

(Τέλος)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΜΑΡΤΥΡΙΑ - ΕΥΘΥΝΕΣ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ*

Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ἕνεκα τῆς ἐξέχουσας θέσεως πού κατέχει, εἰδικότερον μὲν μέσα στήν Ὁρθόδοξη οἰκογένεια, γενικότερον δὲ στή διαχριστιανικὴ καὶ παγκόσμια κοινότητα, δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μείνει ἀδιάφορη, ὅπως ἤδη ἐλέχθη, μπροστὰ στίς συγκλονιστικὲς κοσμοϊστορικὲς πολιτικο-κοινωνικὲς ἀλλαγές, πού ἀναδιαμόρφωσαν, δημιούργησαν καὶ νέα προβλήματα στὸν πολιτικὸ, οἰκονομικὸ, κοινωνι-

Τοῦ κ. **ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΒΑΡΝΑΛΙΔΗ**
Καθηγητοῦ τοῦ Α. Π. Θεσσαλονίκης

κό, ἰδεολογικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ τομέα. Ἡ δημιουργηθεῖσα αὐτὴ νέα κατάσταση πραγμάτων, πού ἐπηρέασε κατὰ ἓνα μεγάλο βαθμὸ καὶ περιοχὲς πού παραδοσιακὰ ἦταν Ὁρθόδοξες, εὐαίσθητοποίησε τὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ ὁποῖο θεώρησε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο ἡ Ὁρθοδοξία νὰ δώσει τὸ δικό της παρὸν, τὴ δική της μαρτυρία.

Αὐτὲς οἱ σκέψεις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἀντιμετώπισεως ἀπὸ κοινουῦ τῶν προβλημάτων πού ἐκ τῶν πραγμάτων δημιουργήθηκαν καὶ μέσα στοὺς κόλπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὤθησαν τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο νὰ ἀναλάβει πρωτοβουλία συγκλήσεως Συνάξεως τῶν Προκαθημένων ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἡ Σύναξη αὐτὴ πραγματοποιήθηκε στὸ Φανάρι μεταξὺ 13 καὶ 15 Μαρτίου 1992. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ στήν ἱστορία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας πού ἔλαβε χώραν μὲ τὴν σύνθεση αὐτὴ μιὰ τέτοια ὑψηλοῦ ἐπιπέδου συνάντηση. Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς συναντήσεως αὐτῆς ἦταν ἡ ἀπὸ κοινουῦ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας τὴν ἡμέρα τῆς Ὁρθοδοξίας, κατὰ τὴν ὁποία διατρανώθηκε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἡ ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας. Αὐτὸ ἦταν συγχρόνως ἓνα μήνυμα καὶ μιὰ προειδοποίηση πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις καὶ πρὸς ὄλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὄνειρευονται, καιροφυλακτοῦν καὶ ἐνδεχομένως ἔμμεσα ἢ ἄμεσα προσπαθοῦν νὰ συμβάλλουν μὲ διαφοροὺς τρόπους καὶ μεθόδους στὴ δημιουργία

ρηγμάτων μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ στήν ἀποδυνάμωση αὐτῆς. Ὅσοι ἐπιθυμοῦν μιὰ τέτοια ἔκβαση τῶν πραγμάτων, πιστεύοντας ὅτι οἱ ἀναφυόμενες τυχὸν διαφορὲς καὶ δυσκολίες θὰ ἐξασθενίσουν καὶ θὰ διασπᾶσουν τὴν Ὁρθοδοξία, ἐξαπατῶνται οἰκτρῶς. Εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ διαπιστώσουν ἐὰν ἀνατρέξουν στήν μετὰ τὸ σχίσμα τοῦ 1054, καὶ ἰδίως στήν μετὰ τὴν κατάληψη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Λυτικούς Σταυροφόρους (1204-1261) καὶ στήν ἄλωση τῆς Πόλεως αὐτῆς ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς (1453), ἱστορία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Θὰ δοῦν, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία μας κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἑπτακοσίων καὶ ἐπέκεινα χρόνων καὶ ἀπὸ τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα πού ἐπακολούθησαν, ἐπέζησε κάτω ἀπὸ τὶς δυσκολότερες καὶ ἀντιξοότερες συνθήκες: Φραγκοκρατία - Τουρκοκρατία - Παγκόσμιοι Πόλεμοι - Ἀθεῖα.

Ἀσφαλῶς, δὲν εἶναι τυχαῖον ὅτι λαοί, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ αἰῶνες ὁμολόγησαν καὶ ὁμολογοῦν τὴν Ὁρθόδοξη πίστη τῶν Πατέρων μας, εἴτε ὑποδουλώθηκαν κατὰ μεγάλα χρονικὰ διαστήματα σὲ ἀλλόθρησκη κοσμικὴ ἢ θρησκευτικὴ ἐξουσία, εἴτε καταπιέστηκαν καὶ δεινοπάθησαν κάτω ἀπὸ ὀλοκληρωτικὰ ἀθεϊστικὰ καθεστῶτα. Δὲν εἶναι ὅμως τυχαῖον καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ὄχι μόνον ἐπέζησε καὶ ἐπιβίωσε ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τὶς ἀρνητικὲς καὶ ἀσφυκτικὰ καταπιεστικὲς καταστάσεις, ἀλλὰ καὶ βαδίζει μὲ ἐλπίδα καὶ δυναμισμό ἐνωμένη πρὸς τὴν τρίτη χιλιετία.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πολλὲς φορὲς παρουσιάζονται προβλήματα, ἴσως καὶ ἔντονα, μέσα στοὺς κόλπους τῶν κατὰ τόπους Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τελικῶς, ὅμως, πρυτανεὺει καὶ πάλι ἡ σύνεση, ἡ εὐθύνη, ἡ νηφαλιότητα, ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση καὶ μένει ἀραγῆς ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί, αὐτὴ ἡ ἐνότητα εἶναι ἐνότητα πίστεως, εἶναι ἐνότητα λειτουργικῆς καὶ πνευματικῆς κοινωνίας.

Ἡ φωνὴ τῆς ἐνωμένης Ὁρθοδόξου θὰ ἠχησε καὶ πάλι ἀνὰ τὴν Ὑφήλιο τὸν ἐρχόμενο Σεπτέμβριο (1995) ἀπὸ τὸ Ἱερὸ Νησί τῆς Ἀποκαλύψεως, τὴν Πάτμο, καὶ θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ἠχεῖ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 84 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, σκοπός της Συνάξεως των Προκαθημένων των Όρθοδόξων Εκκλησιών στην Κωνσταντινούπολη ήταν και η εξέταση των σημαντικών εκείνων ζητημάτων που απασχολούν σήμερα την Όρθοδοξία, κυρίως στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη, καθώς επίσης και η συζήτηση θεμάτων που αφορούν τις σχέσεις της Όρθοδόξου Εκκλησίας με την Ρωμαιοκαθολική, με επίκεντρο τὰ προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την έξαρση της Ουνίας σε διάφορες περιοχές που εύρισκονται εντός των ορίων Όρθοδόξων Εκκλησιαστικών Δικαιοδοσιών. Επίσης, συζητήθηκε και η θέση της Όρθοδόξου Εκκλησίας έναντι της Οικουμενικής Κινήσεως και έναντι των κοινωνικών προβλημάτων που εύρισκονται σήμερα στην παγκόσμια επικαιρότητα και ενδιαφέρουν άμεσα τὸν άνθρωπο και τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὅποιο ζεῖ. Ἡ Σύναξη αὐτὴ παρόλο που δὲν ἐπέιχε τὸν τόπο μιᾶς Πανορθοδόξου Συνόδου, ὅμως πέρασε στὴν ἱστορία ὡς ἡ πλέον σημαντικὴ συνάντηση «ἐπὶ τῷ αὐτῷ» ὄλων των Προκαθημένων των κατὰ τόπους Όρθοδόξων Εκκλησιών, τουλάχιστον μέχρι τὸ ἔτος αὐτὸ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα που διανύουμε.

Ἐὰν ἡ πρωτοβουλία και ἡ εὐθύνη της Συνάξεως αὐτῆς ἦταν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀναμφιβόλως ἡ ὑπευθυνότητα, ἡ σύνεση, ἡ ὑπομονή και ὁ καλὸς χειρισμὸς των συζητήσεων ἀπὸ μέρους τοῦ προεδρεύοντος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, και της καλῆς και σωστῆς συνεργασίας και κατανοήσεως των συμμετασχόντων στὴν Σύναξη Προκαθημένων των ἄλλων ἀδελφῶν Εκκλησιών, συνέτελεσαν στὴν αἰσία περάτωση της συναντήσεως αὐτῆς και στὴν ἀποστολὴ σημαντικοῦ μηνύματος, στὸ ὅποιο διατυπώνονται οἱ θέσεις, ἀλλὰ και ὑπογραμμίζεται τὸ ἀμέριστο ενδιαφέρον της Όρθοδόξου Εκκλησίας γιὰ τὰ σύγχρονα, ὀξεία και φλέγοντα προβλήματα που απασχολούν σήμερα τὴν Εκκλησία και γενικότερον τὴν ἀνθρωπότητα²¹.

Στὸ Διαχριστιανικὸ τομέα ἡ ἀνάπτυξη των σχέσεων μεταξύ της Όρθοδόξου Εκκλησίας και των ἄλλων Χριστιανικῶν Εκκλησιῶν και Όμο-

λογιῶν, ἀλλὰ και με τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιῶν, διήλθε ἀπὸ διάφορες φάσεις, θετικὲς και ἀρνητικὲς. Πλὴν των ἐπισήμων ἢ ἀνεπισήμων ἐπαφῶν, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο συντόνισε και συντονίζει και τοὺς ὑπὸ ἐξέλιξη Θεολογικοὺς Διαλόγους μεταξύ της Όρθοδόξου Εκκλησίας και των Εκκλησιῶν αὐτῶν. Δὲν εἶναι πρόθεση τοῦ βήματος τούτου νὰ ἀναφερθεῖ ξεχωριστὰ στὴν ἔκβαση αὐτῶν των Διαλόγων. Ἐκεῖνο ὅμως που πρέπει νὰ τονισθεῖ ἐδῶ εἶναι τὸ μεγάλο πρόβλημα που δημιουργήθηκε στὶς σχέσεις μεταξύ της Όρθοδόξου και της Ρωμαιοκαθολικῆς Εκκλησίας, ὅταν ἡ τελευταία, ἐπωφελούμενη ἀπὸ τὸ χάος που ἐπακολούθησε ἀπὸ τὴν κατάρρευση τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ στὶς χώρες της Κεντρικῆς και Νοτιοανατολικῆς Ευρώπης, ἐπεχείρησε, με τὸ πρόσχημα τοῦ «ἐπανευαγγελισμοῦ» και ἐπὶ τῇ βάσει προσχεδιασθέντος σχεδίου, νὰ διεισδύσει στὶς περιοχὲς αὐτὲς με σκοπὸ τὴν αὐξηση της ἐπιρροῆς της και ὅσο τὸ δυνατόν ἀπόκτηση περισσοτέρων δικαιοδοσιακῶν ὠφελειῶν και ἐρεισμάτων. Οἱ ἀπαράδεκτες αὐτὲς ἐνέργειες, ἀλλὰ και ἡ ἐπανεμφάνιση της Ουνίας και τοῦ προσηλυτισμοῦ με ὅλη τὴν θρασύτητα και τὶς παράλογες διεκδικήσεις τους, συνέτελεσαν, ὅπως εἶναι γνωστὸν, στὴν ἀναβολὴ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ των δύο Εκκλησιῶν. Βεβαίως, ἔγιναν πολλὲς διαβουλεύσεις και μεταξύ των Όρθοδόξων Εκκλησιῶν, και μεταξύ των δύο Εκκλησιῶν γύρω ἀπὸ τὸ ἀρνητικὸ αὐτὸ κλίμα που δημιουργήθηκε. Ἀναμφιβόλως, ἐκεῖνο που ἔχει ἰδιαίτερη σημασία και πρέπει ἐπίσης νὰ ἀναφερθεῖ ἐδῶ εἶναι ἡ θέση που ἔλαβε και ὁ ρόλος που διαδραμάτισε στὴν ὅλη ὑπόθεση τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα που δημιουργήθηκε ἡ νέα φάση τοῦ «οὐνιτικοῦ ζητήματος», ἡ Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἔπαυσε, με ὅλα τὰ μέσα που διαθέτει, εἴτε διὰ ζώσης κατὰ τὶς συναντήσεις ἀντιπροσωπειῶν Ρώμης και Κωνσταντινουπόλεως, εἴτε δι' ἐπιστολῶν, εἴτε διὰ συνεντεύξεων και ἄλλων μέσων, νὰ καταγγέλλει τοὺς προκαλέσαντες τὸ πρόβλημα της Ουνίας καθώς και τὶς προσηλυτιστικὲς και ἐπεκτατικὲς τάσεις και βλέψεις τοῦ Βατικανοῦ, και προειδοποιεῖ γιὰ τὶς ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις που θὰ ἔχουν στὶς σχέσεις των δύο Εκκλησιῶν οἱ ἀπαράδεκτες αὐτὲς ἐνέργειες.

(Συνεχίζεται)

21. Γιὰ τὴν Σύναξη αὐτὴ βλ. Σ. Βαρναλίδη, Κοσμοϊστορικὸ γεγονός της Παγκόσμιας Όρθοδόξιας: Ἡ Σύναξη των Προκαθημένων των Όρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Εκκλησιῶν στὴν Κωνσταντινούπολη (Φανάριο, 13-15 Μαρτίου 1992), στὸ περιοδικὸ «Καθ' ὁδόν» τεύχ. 2 (1992), σσ. 97-106.

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ — ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ — *

Ἡ διαλεκτικὴ αὐτὴ «τοπικοῦ» καὶ «καθολικοῦ» δίνει τὸ πρότυπο γιὰ μιὰ συνεργασία ὄχι μόνο τῶν Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ καὶ τῶν κρατῶν - μελῶν, ἐνῶ οἱ δύο ἀρχές τῆς συνθήκης τοῦ Μάαστριχτ πέραν τοῦ θεωρητικοῦ χαρακτήρα, ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχουν, βρίσκουν καὶ τὴν ἔμπρακτη ἐφαρμογὴ τους, στὴν ἀρχὴ τῆς διατήρησης τῶν τοπικῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἐθνικῆς ταυ-

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

τότητας. Τέλος ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπικουρικότητας, ἐννοια δύσκολη τόσο στὴν κατανόησή της ὅσο καὶ στὴν ἐφαρμογὴ της, ὅταν ἐρμηνευθεῖ ὄχι πολιτικά, ἀλλὰ εὐαγγελικὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσει τὸ κατ' ἐξοχὴν ἠθικὸ καὶ ἀξιολογικὸ κριτήριο γιὰ τὴν πραγμάτωση τῶν στόχων καὶ τῶν σκοπῶν τῆς ἐνοποίησης, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ πρότυπο συνεργασίας καὶ κοινωνίας τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τὴν βάση ἀπόρριψης κάθε τάσης ἐθνικιστικῆς, ἐθνοφυλετικῆς, ρατσισμοῦ καὶ ξενοφοβίας^{29α}.

Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ καὶ τὴν ἔμπρακτη ἐφαρμογὴ του στὴ κοινοτικὴ ζωὴ τῆς Εὐρώπης, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποδεικνύει ὄχι μόνο τὸν θεωρητικὸ - διδακτικὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως Τῆς (δόγμα) ἀλλὰ καὶ τὴν πρακτικὴ - ποιμαντικὴ διάσταση καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ περιεχομένου της (ἦθος).

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία προσκαλεῖ σὲ μιὰ συνεργασία, τίς ἄλλες ἀδελφές Ἐκκλησίες καὶ Ὁμολογίες, ἐνότητος καὶ συγχρόνως διάκρισης («ἀχωρίστως» καὶ «ἀσυγχύτως»)³⁰ ἐνῶ πετυχαίνει καὶ τὴ διατήρηση τοῦ ἰδιαίτερου ἐκκλησιολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτήρα κάθε Ἐκ-

κλησίας καὶ τὴν ἀπόλυτη συνεργασία στὰ πλαίσια τῆς ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ Ἐκκλησίες συνεργάζονται χωρὶς νὰ ἀπορρίπτουν τὴν ὄντολογία Τους καὶ χωρὶς νὰ διατρέχουν τὸν κίνδυνο ἀλλοίωσης τῆς πίστεως τους καὶ τῆς ὁμολογίας τους, ἐνῶ συγχρόνως γίνονται δεκτικὲς στὴν ἀμοιβαία ἀνταλλαγὴ λειτουργημάτων ποιμαντικῆς καὶ κοινωνικῆς διακονίας, στὰ πλαίσια τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀγάπης, ἐφ' ὅσον μιὰ τέτοια μορφή σύνθεσης δὲν σημαίνει συνοθύλευμα ἢ συμβιβασμὸς, ἀλλὰ γόνιμη συνεργασία, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ σὲ κάτι ποιοτικὰ νέο, τὴ χάραξη δηλαδὴ μιᾶς κοινῆς πολιτικῆς.

Ἡ σύγκληση καὶ ἡ κοινὴ συναίνεση τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρώπης, ὄχι γιὰ μιὰ κοινὴ ὁμολογία(;) ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς θεολογικῆς σκέψης καὶ ἔκφρασης καὶ τὴν διαμόρφωση μιᾶς κοινῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς (ἀναζήτηση νέων δομῶν γιὰ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ἀνθρώπινα δικαιώματα, εἰρήνη, υγεία, περιβάλλον, θέματα διαπροσωπικῶν καὶ συζυγικῶν σχέσεων, τεκνοποιία) εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν τοὺς κοινούς στόχους καὶ νὰ δημιουργήσουν ἓνα καλὸ κλίμα διεκκλησιαστικῆς, διομολογιακῆς ἢ διαχριστιανικῆς συνεργασίας. Ἐτσι διαγράφεται ἓνα θεσμικὸ πλαίσιο ἐκκλησιαστικῆς συνεργασίας, ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ἰσορροπία, ἡ πολυφωνία, ἡ ἰσότητα, ὁ πλουραλισμὸς καὶ ἀπορρίπτεται κάθε τάση αὐτονομίας, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγοῦσε σὲ διάλυση ἢ καταδίκη τῆς συνεργασίας αὐτῆς, ἐξ' ἀφορμῆς εἴτε ἐνὸς ὑπερεκκλησιαστικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, εἴτε μιᾶς καρικινικῆς ἐπικράτησης τῆς μιᾶς «Ἐκκλησίας» ἐναντὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἢ Ὁμολογιῶν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν μελλοντικὴν κωνιορτοποίησιν Τους.

Κριτήριο αὐτῆς τῆς συνεργασίας δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει βέβαια ἡ πληθυσμιακὴ ἀρίθμηση, σὲ τοπικὸ ἢ καθολικὸ πλαίσιο, γιατί ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνεργασία δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ βάση τὴν ἀρχὴ τῆς πλειονοψηφίας, ἀπόλυτα ἀντίθετη στὸ ὅλο ἦθος τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ στὸ συνοδικὸ σύστημα Αὐτῆς, ἀλλὰ μὲ τὴν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 93 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

29α. Γιὰ τὴν «ἀρχὴ τῆς ἐπικουρικότητας» βλ. Χρυσόστομου Σαββάτου, Ἡ «ἀρχὴ τῆς ἐπικουρικότητας» στὰ πλαίσια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησιολογίας. (ὑπὸ ἔκδοσιν).

30. Πρβλ. Κ.Β. Σκουτέρη, «Συζυγία καὶ ἀλλοτριώσεις». Μία Ὁρθόδοξη θεώρηση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δράματος, ἐν ΕΚΚΛΗΣΙΑ 1 (1994), σελ. 109-112, 134-138.

ἀρχή τῆς ὁμοφωνίας, ἡ ὁποία καθορίζει τὴν ποιότητα, ὡς ἀποφασιστικὸ καὶ τελικὰ ἀξιολογικὸ κριτήριον τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνεργασίας.

Ὅλα αὐτὰ βέβαια θὰ ἀποτελέσουν μειονεκτήματα, παρὰ πλεονεκτήματα γιὰ κάποιες «Ἐκκλησίες», ἂν δὲν θελήσουν νὰ τὰ ἀποδεχθοῦν καὶ νὰ προχωρήσουν στὴ συνεργασία.

Ὅμως γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἰδικὰ, οἱ ἀρχές αὐτές σημαίνουν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀνανέωσης καὶ προόδου, καὶ τὴν θεμελίωση στὴν ἑλληνικότητα τῆς³¹, τουλάχιστον στὸ παρὸν στάδιο, ἡ ὁποία ὅμως ἀπαιτεῖ:

α. ἓνα αὐθεντικὸ αἶσθημα ἐθνικῆς αὐτοσυνηδυσίας, ὄχι μόνο στὰ πλαίσια τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς, στὰ κράτη - μέλη τῆς Κοινότητος³², καὶ

β. μιὰ ἀντίληψη ποὺ θὰ προσβλέπει κατευθεῖαν στὸ μέλλον καὶ θὰ προσφέρει τὴν δυνατότητα διάκρισης τοῦ «γιατί» καὶ τοῦ «πῶς» γιὰ τὶς ἐπιλογές μας καὶ τὶς γενικότερες τοποθετήσεις μας, ὄχι ἔναντι τῶν ἄλλων, ἀλλὰ κύρια ἔναντι τῆς ἑλληνικότητάς μας. Συνεπῶς βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ συν-λειτουργία τῆς ἑλληνικότητας καὶ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐκτὸς Ἑλληνικοῦ χώρου, στὰ πλαίσια δηλαδὴ τῶν κρατῶν - μελῶν τῆς Ε.Ο.Κ., ὅπου ἐμφανίζεται ὁ ἄμεσος καὶ οὐσιαστικὸς ρόλος τῆς γενικότερης ἑλληνορθόδοξης παράδοσης, στὸ χώρο τῆς **Ὁρθόδοξης Διασποράς**.

Μέσα σ' αὐτὸ λοιπὸν τὸν χώρο, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία συν-βιώνει γιὰ πολλὰ χρόνια, μὲ τὸν «ἄλλον», τὸν «ἐτερόδοξο», κοινωνικά, οἰκογενειακά, ἐπαγγελματικά καὶ χάρη σ' αὐτὴν τὴν μορφὴ σχέσης κατάφερε καὶ ῥίξωσε στὸν «ἕξ-νο» χώρο, ἔξω ἀπὸ τὸ κανονικὸ τῆς περιβάλλον. Ἐξῆσε, ἀναπτύχθηκε καὶ εὐδοκίμησε, ὥστε σὲ μερικὲς περιπτώσεις νὰ τὴν ζήλευαν πολλὲς «ἐκ παραδόσεως» Ὁρθόδοξες χώρες³³, ἀποτελεῖ δὲ πάντοτε γιὰ τὴν μητροπολιτικὴ Ἑλλάδα τὸν «καλὸ πρέσβυ» ὄχι μόνο τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τῆς καθόλου Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐκκλησιαστικὴ συνεργασία ἢ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, καὶ ὄχι ἢ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία

μόνον, καλεῖται νὰ συνεργαστεῖ μὲ τὶς ἄλλες Ἐκκλησίες ἢ Ὁμολογίες, οἱ ὁποῖες παρίστανται χωρὶς τὸν ἐθνικὸς τους ἢ τὸν ἐθνικιστικὸ τους (;) χιτῶνα. Τὸ ἄλλο σοβαρὸ πρόβλημα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον καλεῖται νὰ ἐπιλύσει κύρια καὶ καίρια, ἐὰν ἐπιθυμῇ πραγματικὰ νὰ ἀποκτήσει μιὰ ἐνιαία, ζῶσα καὶ δυναμικὴ παρουσία στὸν σημερινὸ εὐρωπαϊκὸν χώρο καὶ εὐρωπαϊκὴν συνεργασία, εἶναι ἢ ἐπανερμηνεῖα τῆς αὐτοκεφαλίας, σύμφωνα μὲ τὶς κανονικὲς ἀρχές τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησιολογίας^{33α}, γιὰτὶ ἀντίθετα θὰ βρῖσκεται συνεχῶς ἀντιμέτωπη μὲ μιὰ νέα μορφὴ Ἐκκλησίας, αὐτὴ τῆς «κρατικῆς». Εἶναι ἀνάγκη νὰ τονιστεῖ ὅτι ἢ αὐτοκεφαλία δὲν καταργεῖ τὴν κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν, δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἐθνικιστικῶν διαθέσεων καὶ δὲν ὠδηγεῖ σὲ διάσπαση, τέτοια λάθη τοῦ παρελθόντος πρέπει νὰ ἀποφευχθοῦν.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, μὲ τὴν σημερινὴ δομὴ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες Βουλευτές, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται νὰ τονίσουν ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἐκπροσωποῦν μιὰ χώρα ὅπου τὸ 95% τῶν πολιτῶν τῆς, τουλάχιστον ἐπίσημα, εἶναι Ὁρθόδοξοι καὶ μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι αὐτὴ ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει μιὰ σχέση οὐσιαστικὴ, πραγματικὴ μὲ τὸ ἱστορικὸ πρωτόθερον κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Οἱ Ἑλληνες δηλαδὴ Ὁρθόδοξοι Εὐρωβουλευτές ἐκπροσωποῦν μιὰ Ἐκκλησία, καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ τονίζουν, ἢ ὁποία συνδέεται ὄχι μόνο γλωσσικὰ ἀλλὰ καὶ ἐθνικὰ μὲ αὐτὸ τὸ **Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο**, τὸν ἐκφραστὴ τῆς Οἰκουμενικῆς συνείδησης στὴν Ἀνατολή³⁴.

(Συνεχίζεται)

33α. Πρβλ. Βλ. Φειδᾶ, Τὸ «αὐτοκέφαλον» καὶ τὸ «αὐτόνομον» ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, Ἐν Ἱεροσολύμοις 1979. L. Patsavos, Unity and Autoccephaly - Reality or Illusion?, ἐν Τιμητικὸν ἀφιέρωμα εἰς τὸν μητροπολιτὴν Κίτρου Βαγράβαν ἐπὶ τῇ 25ετηρίδι τῆς ἀρχιερατείας του, Ἀθῆναι 1980, σσ. 311-320.

34. Πρβλ. Βαρθολομαίου (Ἀρχοντῶν), μητροπολίτου Φιλαδελφείας (νῦν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου), Ἡ Οἰκουμενικὴ Συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἢ μερίμνα τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἀθῆναι 1977. Χρυσοστόμου (Κωνσταντινίδου), μητροπολίτου Μύρων (νῦν Γέροντος Ἐφέσου), Πρωτεῖον, πρεσβεῖα τιμῆς καὶ εὐθύνῃ διακονίας εἰς τὸ σύστημα καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, Θεσσαλονίκη 1981.

31. Ἰωάννου (Ζηζιούλα), μητροπολίτου Περγάμου, Εὐρωπαϊκὸ Πνεῦμα καὶ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία, ἐν ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ 1988, σσ. 28-31.

32. π. Γεωργίου Τσέτση, Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 19.

33. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 18.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥΣ*

Έλλογιμώτατε κύριε Άντιπρύτανη, του Άριστο-
τελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης,
Έλλογιμώτατε κύριε Πρύτανη του Πανεπιστη-
μίου Μακεδονίας,
Έλλογιμώτατοι κ.κ. καθηγητές,
Κυρίες και κύριοι,
Άγαπητοί φοιτητές και φοιτήτριες,

Θεωρώ ιδιαίτερη τιμή την ανάθεση της ση-
μερινής όμιλίας στην έλαχιστότητά μου, η όποια
μὲ φέρνει πίσω μερικά χρόνια, τότε πού ήμουν
φοιτητής της Σχολής και άργότερα ιερέας και
άμισθος έπιστημονικός συνεργάτης της, και

Του Άρχιμ. κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΒΑΡΛΑ

θεωρώ ύποχρέωσή μου, Κύριε Πρύτανη, να σας
εὐχαριστήσω για την ανάθεσή της, και για τὰ
όσα καλά λόγια είπατε πριν από λίγο για μένα.
Εὐχαριστώ επίσης τὸν Παναγιώτατο Μητροπο-
λίτη Θεσσαλονίκης κ.κ. Παντελεήμονα Β' για
την εὐλογία την όποια μου παρέσχε και για την
κατὰ καιρούς κατὰ πολλοὺς τρόπους εκδηλωνό-
μενη πρὸς τὸ πρόσωπό μου άγάπη του.

Όλοι σήμερα παραδέχονται ότι μιὰ από τις
σημαντικώτερες προσφορές τού μεσαιωνικού
Έλληνισμού στην ανθρωπότητα, υπήρξε τὸ γε-
γονός, ότι σὲ ὅλη τὴ μακραίωνη ιστορία του,
κατόρθωσε να διατηρήσει στενή τὴ σχέση του,
μὲ ὅ,τι ὀνομάζομε άρχαία Έλληνική παρακατα-
θήκη. Ξεκινώντας από τούς τρεῖς Ίεράρχες,
μπορούμε σήμερα να προβάλλομε σάν αντικει-
μενικό σκοπό μας, τὸ ιδανικό ἑνὸς ανθρωπι-
σμοῦ μὲ πλατύτερο, βαθύτερο και οὐσιαστικώτε-
ρο περιεχόμενο.

Για τὴν πραγμάτωση ἑνὸς τέτοιου ιδανικοῦ,
φωτεινοὶ ὀδηγοὶ και διδάσκαλοι θὰ μᾶς εἶναι
πάντοτε οἱ τρεῖς μεγάλοι Πατέρες τῆς Έκκλη-
σίας πού δὲν ἀποτελοῦν ἀπλὰ σημαντικὲς φυ-
σιογνωμίες τιμητικὰ τοποθετημένες στὸ πάνθεο
τῆς Ιστορίας, ἀλλὰ φυσιογνωμίες μεγάλου ήθι-
κοῦ και πνευματικοῦ βάρους, πού μπόρεσαν να

ἀκροαστοῦν και να κατανοήσουν τὸν βαθύτερο
παλμό τῆς ἐποχῆς τους και μὲ τὴν ὑψηλὴ ζωὴ
και τὸ ὑπέροχο ἔργο τους, βοήθησαν ἀποτελε-
σματικὰ στὴν ήθική και πνευματικὴ πρόοδο τῆς
ἀνθρωπότητας.

Οἱ τρεῖς μεγάλοι φωστῆρες τῆς τρισηλίου
Θεότητος πού τιμῶνται σήμερα, εἶναι ἀπὸ τις
προνομιούχες πνευματικὲς ιστορικὲς μορφές
πού δὲν υπῆρξαν ἀπλὰ δέκτες τῶν ιδεολογιῶν
ρευμάτων τῶν χρόνων τους, ἀλλὰ και διαμορ-
φοτὲς τῆς πνευματικῆς εἰκόνας τῆς ἐποχῆς τους.
Και αὐτό, γιατί αὐτὴ τὴν εἰκόνα τὴν διαμόρφω-
σαν μὲ τὴν προσωπικὴ σφραγίδα τῆς άγίας
ζωῆς τους. Έάν δὲ ἡ χρονικὴ περίοδος κατὰ
τὴν ὅποια αὐτοὶ ἔδρασαν, ἔχει ὀνομασθεῖ χρυ-
σὸς αἰώνας τῆς Έκκλησίας, αὐτὸ κατὰ μεγάλο
μέρος ὀφείλεται στὸν πραγματικὰ Μέγα Βασι-
λειο, στὸν ὑψηπετὴ Γρηγόριο τὸ Θεολόγο και
τὸν Ίωάννη τὸ Χρυσόστομο.

Άναμφίβολα οἱ τρεῖς ιεράρχες, ἐπέθεσαν ἀ-
νεξάλειπτη τὴν προσωπικὴ τους σφραγίδα μὲ τὴ
γόνιμη και μεθοδικὴ σκέψη τους πάνω στους
δεσμοὺς ἐκκλησίας και ἀνθρωπιστικῶν γραμμά-
των και γι' αὐτὸ ἐπέτελεσαν ἔργο αἰώνιο, ἀφοῦ
σύνδεσαν ὀριστικὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Χριστιανι-
σμό μὲ τὸν κλασικὸ και Οἰκουμενικὸ Έλληνι-
σμό. Τὸ ἔργο αὐτὸ τῶν τριῶν Ίεραρχῶν και οἰ-
κουμενικῶν διδασκάλων, θὰ τιμᾶται σάν αἰώνιο
πρότυπο και θὰ ζεῖ σάν αἰώνια ζωογόνα αὔρα
στους αἰῶνες.

Μὲ τὸ ποικιλόμορφο ἔργο τους οἱ τρεῖς Ίε-
ράρχες ἀποδείχτηκαν ὄχι μόνο ἀνυπέρβλητοι
τῆς χριστιανικῆς μάντρας ποιμένες, ἀλλὰ και
μεγάλοι τῶν γραμμάτων και τοῦ πνεύματος σκα-
πανεῖς, ὁμοίους τῶν ὁποίων δύσκολα μπορεῖ ἡ
ἀνθρωπότητα να ἀντιπαρατάξει. Δίκαια λοιπὸν
ἡ νεώτερη Έλληνικὴ Παιδεία τούς ἐπέλεξε σάν
προστάτες της και πρότυπα, καθιέρωσε δὲ γι'
αὐτούς, κοινὸ ἑορτασμὸ τῆς μνήμης τους.

Στὸ πρόσωπο τῶν ἑορταζομένων σήμερα ά-
γίων, ἀτενίζομε τὸν ἐπιτυχή και άρμονικὸ σύν-
δεσμο τού Έλληνισμοῦ και τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Οἱ τρεῖς Ίεράρχες, πνεύματα μοναδικῆς ά-
κτινοβολίας και λαμπρότητας θείας στὸ καθό-
λου πνευματικὸ στερέωμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔ-

---

* Έκφωνήθηκε τὴν 29η Ίανουαρίου 1996, στὴν Αἴθουσα
Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Μακεδονίας - Θεσσαλονίκη, μὲ
τὴν εὐκαιρία τοῦ ἐπίσημου ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τῶν
Τριῶν Ίεραρχῶν.

γιναν έγκρατεις φιλοσοφίας και έπιστήμης «ου μόνον τής κάτω και πεπατημένης, αλλά μάλλον τής κρείττονος», κατανόησαν στην ουσία και στο πνεύμα του Χριστιανισμού τής άρρηκτης σοφίας το μέγεθος και άφου στράφηκαν στην κατάρτησή της, την έφθασαν, στεφανώθηκαν από αυτή κι έγιναν ιεροί μύστες και λειτουργοί του Θεού.

Άφου τήρησαν άδούλωτο τής ψυχής το άξιωμα και τής πρώτης άρχής των όντων την έννοια, δούλωσαν τους έαυτούς τους στην έμπρακτη λατρεία του Θεού και κατανάλωσαν όλόκληρη τη ζωή τους στην ύπηρεσία του αιώνιου. Συνδύασαν άρμονικά τη Χριστιανική πίστη με την Έλληνική Παιδεία «πάσαν παρήλθον την ανθρωπίνην φύσιν και οί τρεις» και καθοπλίστηκαν με το Θείο Πνεύμα.

Με τη δύναμη αυτή, όχι μόνο έλάμπρυναν τη Χριστιανική Έκκλησία με τον καθόλου βίο και τη σοφία τους, αλλά εισχώρησαν στα βάθη τής ουσίας και στο πνεύμα τής Άγίας Γραφής και απέβησαν διορθωτές των ανθρώπινων ήθών και οικονόμοι των ψυχών. Με την εϋστοχη έρμηνεία των βαθύτερων νοημάτων και δογματικών άληθειών τής Άγίας Γραφής, κατοχύρωσαν με τη διδασκαλία τους την Όρθόδοξη πίστη κι άφου τη διαφύλαξαν άλώβητη μέσα στον κυκλώνα των πολύμορφων αίρέσεων τής έποχής τους, κατάρτησαν το Χριστιανισμό, πανανθρώπινο κτήμα.

Πρωτοπόροι και στυλοβάτες τής συναδέλφωσης Χριστιανισμού και Έλληνισμού, γεννήθηκαν κι έδρασαν οί τρεις Ίεράρχες σε μιá έποχή που ο Χριστιανισμός είχε ξεπεράσει τους φοβερούς διωγμούς και εισερχόταν σε μιá νέα έποχή που μπορούσε στο έξής να αναπτύξει άνεμπόδιστα τη δράση του, χωρίς να αισθάνεται βαρειά τη δαμόκλεια σπάθη τής αντιχριστιανικής Ρωμαϊκής Έξουσίας.

Η κοινή γιορτή τους θεσπίστηκε σαν γιορτή τής παιδείας και των γραμμάτων και οί τρεις Ίεράρχες χαρακτηρίστηκαν σαν προστάτες των Έλληνικών γραμμάτων με άγραφο νόμο από πολλούς αιώνες.

Κοινά γνωρίσματα των μεγάλων Ίεραρχών ήταν ή άκλόνητη και θερμουργή πίστη τους προς το Θεό, πίστη που τους παρηγορούσε και τους ενθάρρυνε σε κάθε δύσκολη καμπή τής ζωής τους, πίστη που είχε σαν συνέπεια την άπόλυτη άφοσίωσή τους στο θεοσύστατο Ίδρυμα

τής Έκκλησίας, ή μόρφωσή τους σε φιλοσοφικές και ρητορικές σχολές που είχε σαν άποτέλεσμα τη διαμόρφωση φιλελεύθερου πνεύματος, ή άπαράμιλλη ποιμαντορική και φιλανθρωπική τους δράση, ή άφοβία στις άπειλές και στους κινδύνους, ή βαθύτατη γνώση τής Γραφής και τής Έκκλησιαστικής και Έλληνικής φιλολογίας και φιλοσοφίας, ή λογοτεχνική διαμόρφωση των διανοημάτων τους, ή άγάπη για τη φύση, ή βαθειά κατανόηση των κοινωνικών προβλημάτων και των ανθρώπινων συναισθημάτων, άνησυχιών και άναγκών, ή αντίδραση κατά τής διαφθοράς, ή άκοίμητη φιλοπατρία τους και έπιστέγασμα όλων, το ύποδειγματικό ήθος τους.

Ό κατά τον Ίερό Φώτιο «θεσπέσιος» τής Καππαδοκικής Καισάρειας Άρχιεπίσκοπος Βασίλειος, γεννήθηκε στη Νεοκαισάρεια του Πόντου το 330. Άφου έμαθε τα πρώτα γράμματα κοντά στον πατέρα του, όταν μεγάλωσε, φοίτησε στις Σχολές τής Καισάρειας, Καππαδοκίας, Κωνσταντινούπολης. Άργότερα πήγε στην Άθήνα και φοίτησε στην εκεί περιώνυμη Φιλοσοφική Σχολή, όπου παρακολούθησε φιλοσοφία, ρητορική, άστρονομία, γεωμετρία και ιατρική, γνώσεις άπαραίτητες τότε για κάθε άνθρωπο με άνώτερη μόρφωση. Έκει γνωρίστηκε με το Γρηγόριο και συνδέθηκε μαζί του με στενή φιλία. Το 356, γύρισε στην πατρίδα του και βαπτίστηκε Χριστιανός. Έπισκέφτηκε τους μεγαλύτερους άσκητές στη Συρία, Παλαιστίνη, Αίγυπτο, Μεσοποταμία κι όταν γύρισε στην πατρίδα του, μοίρασε την περιουσία του στους φτωχούς κι άποσύρθηκε στον Πόντο όπου μόνασε πέντε χρόνια. Γύρισε στην Καισάρεια και χειροτονήθηκε πρεσβύτερος το 364 από τον έπίσκοπο Ευσέβιο, μετά δε το θάνατο εκείνου, χειροτονήθηκε έπίσκοπος και τον διαδέχτηκε στην έπισκοπική θέση. Πολέμησε με όλες του τίς δυνάμεις τον Άρειανισμό και δε λύγισε τίς πιέσεις του τότε Άρειανού αυτοκράτορα Ουάλη και του έπαρχου Μόδεστου. Σε όλόκληρο τον Πόντο και την Καππαδοκία ίδρυσε πτωχοκομεία, όρφανοτροφεία, νοσοκομεία και κάθε είδους εϋαγή ιδρύματα τα όποια χρησίμευαν παράλληλα και σαν τηλαυγείς φάροι για τη μετάδοση του φωτός τής Άλήθειας, με άποκορύφωμα τη Βασιλειάδα, το μεγαλύτερο φιλανθρωπικό ίδρυμα τής τότε έποχής. Πέθανε το 379 σε ήλικία 49 χρονών.

(Συνεχίζεται)

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821*

Ὁ Κ. Οἰκονόμος πιστεύει ὅτι «ἡ ἀληθῆς ἡμῶν εὐτυχία, καὶ ἡ αἰώνιος καὶ ἡ πρόσκαιρος, δὲν εὐρίσκεται, εἰμὴ εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην προσέχετε», συμβουλεύει τοὺς Ἕλληνας, «μὴ χωρισθῆτε ἀπὸ ταύτης τῆς πνευματικῆς ἐνώσεως. Πρόβατα λογικὰ μείνατε ἐν τῇ μάνδρᾳ τῆς ἀγάπης, ἐὰν θέλητε νὰ μείνη-

μενος ἐνεργός, αὐτὸς πολλάκις καὶ μάρτυς τῶν καλῶν ἔργων, καὶ εὐφρόσυνος θεατῆς, ἱκανὸς νὰ μὴ προσμένῃ παρ' ἐτέρων, ἀλλ' αὐτὸς παρ' ἑαυτοῦ νὰ λαμβάνῃ τὴν τέρψιν τῆς ἀγαθοεργίας»⁴²².

«Ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς!» σημειοῖ, ἐν τέλει, ὁ Κ. Οἰκονόμος, «μιμείσθε τὰς πράξεις καὶ τιμᾶτε τὴν μνήμην τοιούτων ἀνδρῶν, οἵτινες εἶναι τὸ καύχημα τῆς ἡμετέρας πατρίδος καὶ τῆς πίστεως. Καὶ φυλάττοντες τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην ἀνατρέχετε διὰ τῆς προσευχῆς πρὸς τὸν ὕψιστον ἡμῶν Πατέρα, παρακαλοῦντες ἀδιαλείπτως νὰ σᾶς ἐνώνῃ ὡς ἀδελφούς»⁴²³.

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ

τε ἠνωμένοι μετὰ τοῦ Θεοῦ. «Ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει»⁴¹⁹. Ἐξω δὲ τῆς φιλαδελφίας, ταύτης, λέγω, τῆς ἱεραῆς καὶ σωτηριωδεστάτης ἐπαύλεως (ἐὰν πρέπη νὰ συνεχίσωμεν τὴν εἰκόνα) σᾶς ἐπιβουλεύουσι τὰ ἄγρια πάθη, ὡς λύκοι βαρεῖς, ὡς τίγρεις, ὡς ὄφεις, ὡς μυρία τέρατα ἀνθρωπόλεθρα, τὰ ὅποια ἐμφωλεύουσιν εἰς ἀνθρώπων πτώματα δουραγωγημένα ὑπ' αὐτῶν, καὶ πνευματικῶς ἠμιθανῆ, καὶ ὄχι ὀλιγώτερον ἐλεεινὰ καὶ ἀξιοδάκρυτα, παρὰ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκιῶν, τῶν πόλεων, τῶν βασιλειῶν, ὅσας ἡ τῶν τεράτων τούτων ὠμότης αἰσχίστα κατεκρήμνισεν»⁴²⁰... «Ἐχετε πολλὰ καὶ καλὰ φιλαδελφίας παραδείγματα, τὰ ὅποια μᾶς παριστάνουσι πρὸς μίμησιν ὄχι μόνον οἱ πάσαι γενόμενοι ἄγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι, λαμπρὰ καὶ μεγάλα καὶ ἔνθεα κατορθώματα διαπράξαντες, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τούτων μιμηταὶ φιλάδελφοι καὶ θεοφιλεῖς χριστιανοί, οἵτινες καὶ πρὸ ἡμῶν καὶ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἠγωνίσθησαν τὸν καλὸν τῆς φιλαδελφίας ἀγῶνα, ἄλλοι ἀλλαχοῦ, καὶ ἡμετεροὶ ὁμογενεῖς· μεταξὺ δὲ τούτων διαλάμπει καὶ ὁ ἀείμνηστος πρίγκιψ Δημήτριος Μουρούζης... ὅστις εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς γινόμενος χρόνους ἀφήκεν ἔτι νεαρὰ καὶ ἀείποτε λαμπρὰ καὶ ἀγήραστα φιλογενεῖας παραδείγματα»⁴²¹. «Αὐτὸς ἐξέχεε πρὸς πάντας δαφιλῶς καὶ ἡσύχως καὶ ἰλαρῶς τὰς φιλανθρωπous εὐεργεσίας, αὐτὸς γινό-

VII. Συνεισφορά.

Ὁ Κ. Οἰκονόμος πιστεύει καὶ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ συνεισφορὰ εἶναι «ἀπαραίτητον χρέος παντὸς ὁμογενοῦς χριστιανοῦ. Α', διότι εἶναι πρακτικὴ ἀπόδειξις τῆς πρὸς Θεὸν ἡμῶν πίστεως. Β', διότι ἀπαιτεῖται εἰς καιρὸν, ὅποτε πᾶσα πρόφασις καὶ ἀναβολὴ ἐξελέγχεται προφανῆς ἀπιστία»⁴²⁴. Δι' αὐτῆς ἐκπληροῦται καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εὐσπλαχνία καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπακοή, κύρια χρέη παντὸς χριστιανοῦ.

«Ὁ πιστὸς δοῦλος τοῦ Θεοῦ, μιμείται τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ... Ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἰσόνομος κοινωνία, ὄχι μόνον τῶν ἀπολαύσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐργασιῶν καὶ κόπων τῆς πολιτείας... Ἡ δικαιοσύνη μᾶς προστάζει νὰ συνεργῶμεν... πρὸς συντήρησιν ἀλλήλων, καὶ τοῦ ὅλου σώματος τῶν ὁμογενῶν... Ἡ δικαιοσύνη μᾶς προστάζει κοινῶς, ὡς μιᾶς οἰκογενείας σύμφυτα μέλη, νὰ συμμετέχωμεν ἅπαντες ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ κοινῶς συμφέροντος μερικῶν καὶ δημοσίων ἀγῶνων. Οἱ συμπατριῶται μας», σημειοῖ ἀκολούθως ὁ Κ. Οἰκονόμος, «ἀγωνίζονται κοινῶς ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους... Καὶ σὺ λοιπόν, χριστιανέ, χρεωσθεῖς νὰ συνεργῆς εἰς τούτον τὸν ἀγιώτατον σκοπὸν. Ἐκεῖνοι διακινδυνεύουσι καὶ κτήματα, καὶ ἡσυχίαν, καὶ συγγενεῖς, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὑπαρξιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς τοῦ ἔθνους

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 45 τοῦ ὑπ' ἀρ. 1 τεύχους.

419. Α' Ἰωάν. δ', 16.

420. Φιλογ., σ. 85.

421. Φιλογ., σ. 89.

422. Φιλογ., σ. 95.

423. Φιλογ., σ. 101.

424. Συνεισφ., σ. 106-107.

ἐλευθερίας· καὶ οὐ χρεωστεῖς νὰ συμμεθέξης ἀπὸ τῶν κινδύνων τούτων, ὡς συγγενῆς πασχόντων ὁμογενῶν σου. Ἐκεῖνοι θυσιάζουσι τὴν ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· καὶ σὺ χρεωστεῖς, ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας, νὰ συνεισφέρῃς χρήματα, πρὸς θεραπείαν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν καὶ διατροφὴν τῆς ἀνδρείας καὶ καρτερίας αὐτῶν. Ἡ χρηματικὴ σου συνεισφορὰ, καὶ σὺ τὸ καταλαμβάνεις, ὅτι εἶναι πολλὰ μικρὰ ὡς πρὸς τὴν συνεισφορὰν τῶν μαχομένων ὁμογενῶν σου· ἐκεῖνοι χύνουσι τὸ αἷμά των, καὶ σὺ δαπανᾷς ἀργύριον καὶ χρυσίον· ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ εὐρέθης ἐκτὸς τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐπειδὴ τίποτ' ἄλλο δὲν δύνασαι νὰ συνεισφέρῃς παρὰ χρήματα, χρήματα λοιπὸν χρεωστεῖς νὰ καταβάλῃς, ὅσα δύνασαι. Τοιοῦτοτρόπως ἐμπορεῖς νὰ φυλάξης τῶν ἱερῶν καθηκόντων τὴν ἰσότητά, τὴν ὁποῖαν ἐξ ἀνάγκης ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ ἡ πίστις καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν ἀδελφῶν σου»⁴²⁵.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς δικαιοσύνης, δευτέρα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ἐντολὴ εἶναι ἡ εὐσπαλχνία. Διὰ τοῦτο ὁ Κ. Οἰκονόμος ὑπερτονίζει. «Μία ἀρετὴ, λέγει τὸ Στόμα τῆς ἀληθείας, μία καὶ μόνη ἀρετὴ εἶναι, διὰ τὴν ὁποῖαν μάλιστα μέλλουσι νὰ στεφανωθῶσι αἰωνίως οἱ εὐσεβεῖς, ἡ φιλανθρωπία. Μία δὲ πάλιν καὶ μόνη κακία, διὰ τὴν ὁποῖαν μάλιστα μέλλουσι νὰ κολασθῶσι αἰωνίως οἱ ψευδώνυμοι χριστιανοί, ἡ ἀπανθρωπία»⁴²⁶. «Παρατηρήσατε τίνες εἶναι οἱ ζητοῦντες τὴν συνδρομὴν, καὶ διὰ τί τὴν ζητοῦσιν. Οὗτοι δὲν εἶναι πτωχοὶ περιπεσόντες εἰς πενίαν δι' ἀργίαν, ἢ μοχθηρίαν, ἢ διὰ περιστάσεις τυχηράς... Δὲν εἶναι πένητες πλανῆται, περιερχόμενοι οἰκίαν ἐξ οἰκίας νὰ θρέψωσι τὰ πεινῶντα τέκνα των,... Οὗτοι εἶναι πτωχοὶ ἅγιοι, πτωχοὶ προαιρετικοί, πτωχοὶ ἐνδοξότεροι παρὰ πάντας τοὺς πλουσίους τῆς γῆς· διότι ἐθυσίασαν ὅλα τὰ ἑαυτῶν κτήματα, καὶ ἠρνήθησαν ὅσα εἶχον ἀγαθὰ, διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ... Οὗτοι εἶναι πτωχοὶ πλουτοδότες, οἵτινες πλουτίζουν καὶ σέ, χριστιανέ, καὶ ὅλον σου τὸ γένος προξενούντες τὴν ἀποκατάστασιν τῆς προσωπικῆς καὶ κτηματικῆς ἀσφαλείας, καὶ τῆς ἐννόμου ἐλευθερίας, τῆς μητρὸς παντὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ... Οὗτοι λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι πτωχοὶ ὁμογενεῖς... ζητοῦσι τὴν χρηματικὴν συνεισφορὰν. Ἄνθρωπε,

τί σέ ὠφελεῖ νὰ ἔχῃς τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς καὶ νὰ μὴ ἔχῃς πατρίδα; Τί σέ ὠφελεῖ νὰ εἶσαι πλούσιος, καὶ νὰ μὴ ἔχῃς οὔτε τιμὴν, οὔτ' ἐλευθερίαν, οὔτ' ἀσφάλειαν ζωῆς; εἰς μάτην νομίζεις, ὅτι κατοικῶν τὴν πατρίδα θέλεις διάγει ἀσφαλῆς ὑπὸ ξένης τινος Εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως προστασίαν. Ἡ δὲν βλέπεις πῶς ὑβρίζουσι καὶ σφάζουσι τὴν σήμερον οἱ βάρβαροι τοσοῦτους Ἕλληνας, ὑποκάτωθεν ὁποιασδήποτε σημαίας, εἰς τῆς ὁποίας τὴν σκέπην ἤθελαν καταφύγει;»⁴²⁷.

«Δὲν πιστεύω», σημειοῖ ἀκολούθως ὁ Κ. Οἰκονόμος, «νὰ εὐρίσκηται κἀνεὶς μεταξύ σας, τόσον ἀπονενομημένος εἰδωλολάτρις, ἢ χρυσολάτρις, ἢ, τὸ ἀληθέστερον, τουρκολάτρις. Ἄλλ' ἀνίσως, κατὰ θεῖαν παραχώρησιν, ἐφαίνετο κἀνεὶς τοιοῦτος ὀνομαζόμενος χριστιανός, ἤθελα πρὸς τοῦτον εἰπεῖ, δακρῶν πικρότατα δάκρυα... Ὡ χριστιανέ... σὺ δὲν εἶσαι πλέον υἱὸς τοῦ ὑψίστου Πατρὸς σου, οὐδὲ τέκνον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος. Ἡ ρίζα σου καὶ ἡ γέννησίς σου εἶναι ἱερά, ἀλλ' ἡ κακὴ σου προαίρεσις σέ ἀποδεικνύει σπέρμα πονηρὸν καὶ γέννημα κατάρτας»⁴²⁸.

Εἰς αὐτὸν τὸν Ἀγῶνα, ὑπογραμμίζει εἰς τὸν «Αὐτοσχέδιον Προτρεπτικόν» τοῦ Λόγον ὁ Κ. Οἰκονόμος, πρέπει ὅλοι νὰ «καταβάλλετε πάλιν καὶ πάλιν, ἂν τύχη, καὶ πολλάκις γενναίως. Οἱ πλούσιοι πλούσια, οἱ μέτριοι μέτρια, καὶ οἱ μικροὶ μικρά. Μηδεὶς ἄς μὴ μείνη ἀμέτοχος ταύτης τῆς τιμῆς. Οἱ πλουσιώτεροι ἄς γίνωνται καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ὑποδεεστέρους καὶ οἱ ὑποδεεστέροι ἄς ἀκολουθῶσι κατὰ δύναμιν τοὺς πλουσιωτέρους»⁴²⁹.

«Ναὶ ἀδελφοί μου, σπεύσατε διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς σας συνεισφορᾶς νὰ ἀγοράσητε τιμὴν εἰς τὴν γῆν, καὶ θησαυρὸν εἰς τοὺς οὐρανούς. Κἀνεὶς ἀληθῶς δὲν σᾶς τιμᾷ ὡς πλουσίους· ἀλλ' ὡς εὐεργέτας καὶ ὁ κόσμος ὅλος ὁ λογικὸς σᾶς τιμᾷ, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς σᾶς δοξάζει»⁴³⁰.

(Συνεχίζεται)

425. Συνεισφ., σ. 108-109.

426. Συνεισφ., σ. 110.

427. Συνεισφ., σ. 111-113.

428. Συνεισφ., σ. 120.

429. Κ. Οἰκονόμου Αὐτοσχέδιος Προτρ. Σωζ. Φιλολ., σ. 368.

430. Φιλολ., σ. 87.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Έξ άφορμής τής κρίσεως εις τὸ Αἰγαῖον

Έξ άφορμής τών προσφάτων γεγονότων, τὰ όποία σχετίζονται πρὸς τὸν τουρκικὸν έλεγκτατισμὸν έξεδηλώθη διὰ μίαν άκόμη φοράν ἡ συμπαράστασις τής Μητρὸς Έκκλησίας εις τὸ Έθνος. Χαρακτηριστικῶς ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τής Έκκλησίας τής Ελλάδος πανοσ. άρχιμ. π. Νικόλαος Πρωτοπαπᾶς ἐν εὐσυνόπτῳ όμιλίᾳ αὐτοῦ, ἥτις τὴν 5ην Φεβρουαρίου έ.έ. μετεδόθη ἀπὸ τοῦ Σταθμοῦ τούτου, έτόνισεν, έκτὸς τών άλλων, τὰ έξής:

«Άπὸ τὴν ιστορία διδασκόμεθα ὅτι ἡ Όρθόδοξη Έκκλησία γιὰ κάθε έθνος εἶναι διαχρονικὴ πηγὴ άντλήσεως πνευματικῶν καὶ εθνικῶν δυνάμεων. Σὲ κάθε τόπο τής Όρθοδοξίας δεσπόζουν τὰ άγάλματα κληρικῶν πού άγωνίσθηκαν γιὰ τὰ ιδανικά τοῦ λαοῦ κι έπεσαν μαχόμενοι ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος... Ἡ Έκκλησία έδειξε πὼς διαφυλάττει τὰ όσια καὶ τὰ ιερά τής φυλῆς καὶ άκόμα πὼς ενεργοποιεῖ τὸ κυρίαρχο σώμα γιὰ τὴν υπεράσπιση τών άξιῶν, όταν οἱ άλλες δυνάμεις προδίδουν.

»Μέσα στὴ σύγχυση πού δημιουργήθηκε τὸ βράδυ εκείνο τών κρισίμων έξελίξεων, όταν ἡ έλληνικὴ άξιοπρέπεια τραυματίσθηκε ἀπὸ τίς μεγάλες δυνάμεις καὶ όταν οἱ πολιτικοί μας έναγώνια προσπαθοῦν νὰ διακρίνουν ποιά θὰ ἦταν ἡ συμφερότερη λύση γιὰ τὸ Έθνος, άκούσθηκαν οἱ φωνές τής έλπίδος. Ἡ μιά ἀπὸ τὸ ὕψος τής εὐθύνης τοῦ Προκαθημένου τής Έκκλησίας Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ελλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ καὶ ἡ άλλη ἀπὸ τὴν φουρτουνιασμένη Κάλυμνο, τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Νεκταρίου. Ὁ Άρχιεπίσκοπος μὲ ένα λακωνικὸ άνακοινωθὲν συνέστησε ψυχραιμία καὶ έγρήγορη στὴν προσευχή. Ὁ Μητροπολίτης Καλύμνου, πού όλη τὴ νύκτα ἔμεινε άγρυπνῶν σὲ συνεχῆ επικοινωνία μὲ τίς Ἀρχές, ἀπὸ τὸν Ρ/Σ τής Έκκλησίας έκάλεσε όλους τοὺς Έλληνες νὰ συσπειρωθοῦν γύρω ἀπὸ τὴν Έκκλησία καὶ ένωμένοι νὰ πράξουν τὸ χρέος τους. Έδῶ πρέπει νὰ υπογραμμίσουμε τίς θετικὲς ένεργειες τών πολιτικῶν τών άκριτικῶν νησιῶν μας καὶ τής Θράκης νὰ συνεργασθοῦν μὲ τὴν Έκκλησία. Ὅπως ὁ Μητροπολίτης Καλύμνου καὶ οἱ άλλοι Μητροπολίτες Χίου, Σάμου, Μυτιλήνης, Μηθύμνης, Ἀλεξανδρουπόλεως, Λήμνου

συνεργάσθηκαν μὲ τοὺς τοπικοὺς παράγοντες στὴν πρόσφατη κρίση καὶ απέδειξαν πόσο κερδοσμένοι εἶναι καὶ οἱ ἴδιοι οἱ πολιτικοί όταν προσεγγίζουν τὴν Έκκλησία καὶ συνεργάζονται μαζί της. Οἱ ραγδαῖες έξελίξεις, γιὰ τίς όποῖες άνοικτὰ πλέον όμιλοῦν καὶ οἱ ξένοι καὶ οἱ δικοί μας, έπιβάλλουν τὴ συσπείρωση όλων τών εθνικῶν δυνάμεων. Οἱ κίνδουνοι εἶναι όρατοί... Γιὰ νὰ άποκτήσει ὁ λαός μας αὐτοπεποιθήση, σιγουριά καὶ δύναμη πρέπει νὰ συμπορευθεῖ μὲ τὴν Έκκλησία του. Ἄλλως τε ἔχει άποδείξει ἡ Έκκλησία σὲ όλα τὰ άκριτικὰ φυλάκια τής πατρίδος πόσο κρατᾶ ψηλά τὴν εθνικὴ άξιοπρέπεια... Οἱ έπίσκοποι καὶ οἱ ιερεῖς μας εἶναι παρόντες σὲ κάθε άνάγκη τοῦ άκριτικοῦ λαοῦ. Εκείνοι έκτισαν ιδρύματα, μοναστήρια, έκκλησίες, σχολεία κι εκείνοι μένουν μιά ζωὴ μὲ τοὺς άκρίτες μοιράζοντας μαζί τους τὴν άγωνία καὶ τὴν χαρά. Οἱ κονδυλοφόροι κουλτουριάρηδες πού τοὺς όνομάζουν “έθνικιστὲς” τί ἔχουν τώρα νὰ ποῦν; Ἄν αὐτοὶ οἱ “έθνικιστὲς” σήμερα σιωπήσουν ποιός θὰ στηρίξει τὸ λαό;».

«Κοινὴ ὑπόθεση όλων τών Ἑλλήνων»

Τὰ γραφέντα εις τὴν προηγουμένην παρατήρησιν εύρίσκονται ἐν άπολύτῳ συμφωνίᾳ πρὸς όσα έτονίσθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν (5ην Φεβρ. έ.έ.) ἐν βαρυσημάντῳ καὶ γλαφυρωτάτῳ Μηνύματι τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου πρὸς τὸν άκριτικὸν λαὸν τοῦ Έβρου. Ἐν τῷ Μηνύματι τούτῳ τονίζονται, έκτὸς τών άλλων, τὰ έξής:

«... Αὐτὲς τίς ἡμέρες καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ άκόμη, άγνωστο πόσο, εἶναι άνάγκη νὰ σταθοῦμε έδραῖοι καὶ δυνατοὶ στίς επάλξεις τής έλληνικῆς καρδιάς, άγρυπνοι φρουροὶ τής Ελλάδας μας...

»Έχομε τὴν εξαιρετικὴν τιμὴ καὶ τὴν βαρεῖά εὐθύνη νὰ φυλάσσωμε μαζί μὲ τὸν στρατό μας τὰ χερσαία σύνορα τής πατρίδος μας πρὸς τὴν Τουρκία. Τὴν ἴδια εὐθύνη ἔχουν οἱ άδελφοί μας στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου. Τὸ άντιλαμβάνεσθε όλοι, ὅτι ἡ κατάσταση πού δημιουργεῖ εις βάρος τής Ελλάδος ἡ Τουρκία εἶναι πολὺ δύσκολη καὶ μακρᾶς διαρκείας. Πρέπει νὰ άνασυντάσσωμε διαρκῶς τίς ψυχικὲς δυνάμεις μας, τὴν ψυχραιμία, τὸν πατριωτισμὸ, τὸν ένθουσιασμὸ καὶ τὸ ιδανικὸ τής αὐτοθυσίας. Θὰ κρατήσωμε, μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, άπόρθητες τίς προφυλακὲς τής Ελλάδος γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὰ παιδιά μας.

»Στρεφόμεθα πρὸς ὄλους τοὺς πολιτικούς ἡγέτες τῆς πατρίδος μας καὶ ἀξιόνομε ἀπὸ αὐτοὺς νὰ προσδιορίσουν μία ἐνιαία, μόνιμη καὶ ἐπιδεξία ἐξωτερικὴ πολιτικὴ στὰ ἔθνικά μας θέματα...

»Ἡ Ἑλλάδα, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν τιμὴ, τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν ἐλευθερία της, δὲν εἶναι ὑπόθεση τοῦ ἐκάστοτε κυβερνῶντος κόμματος. Εἶναι κοινὴ ὑπόθεση ὄλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ ὄλων τῶν Ἑλλήνων. Γι' αὐτὸ καὶ ἀξιόνομε νὰ ληφθοῦν πρόσθετα μέτρα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀμύνα στὴ Θράκη καὶ στὰ νησιά μας, ἐναντι ὁποιασδήποτε θυσίας...

»Νὰ μείνωμε, ὅπως πάντα, αἰσιόδοξοι καὶ δυνατοί, στὰ ἀκριτικά μας χωριά, στὰ σπίτια μας, στὶς ἐκκλησίες μας, στὰ σχολεῖα μας, στὶς δουλειές μας καὶ στὶς ὑπηρεσίες μας. Χαμογελάστε καὶ πάλι στὴ ζωὴ καὶ στὰ μικρὰ παιδιά. Δὲν ἔχομε νὰ φοβηθοῦμε τίποτα. Χωρὶς νὰ ὑποκύψωμε στοὺς πειρασμοὺς γιὰ σπατάλες, ψυχαγωγίες καὶ ὑλικές εὐωχίες, νὰ φανοῦμε ἄξιοι τῶν περιστάσεων.

»Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Παναγία νὰ μᾶς προστατεύουν στὴ ζωὴ μας καὶ νὰ μᾶς προφυλάσσουν ἀπὸ ἐθνικὲς περιπέτειες».

Τὸ Παπικὸν Πρωτεῖον «δὲν εὐρίσκει ἔρεισμα εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν».

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, —κατὰ τὴν ὁμιλίαν Αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐξεφώνησεν ὅταν τὴν 14ην Δεκεμβρίου 1995 συνητητήθη ἐν Ζυρίχῃ μετὰ τῶν μετερχόντων τῆς Διασκέψεως τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἑλβετίας—, ἀναπτύσσων, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν περὶ τῆς εὐθύνης καὶ τοῦ λειτουργήματος τοῦ Ἐπισκόπου εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεφέρθη εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Παπικοῦ Πρωτείου καὶ ἐτόνισεν εὐθαρσῶς ὅτι «δὲν εὐρίσκει ἔρεισμα εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἀποψις ὅτι ὁ τὸν δωδεκαμελῆ συμπήξας ὄμιλον τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ Κύριος ἀνέθεσεν εἰς τινὰ αὐτῶν τὴν διακυβέρνησιν τῶν ἄλλων». Συμπερασματικῶς ὁ Παναγιώτατος προσέθεσεν: «Ὡς ἐκ τούτου ἕκαστος ἡμῶν τῶν Ἐπισκόπων φέρει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην διὰ τὴν θετικὴν ἢ ἀρνητικὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν καλὴν ἢ μὴ, ἱστορικὴν πορείαν τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας».

Αἱ Διακηρύξεις αὗται τοῦ Παναγιωτάτου συνετέλεσαν ὥστε ὁ Joseph Vandriss, ἀνταποκριτὴς ἐν Βατικανῷ τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος

Figaro, ἐν ἄρθρῳ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἐπίθεσις Βαρθολομαίου τοῦ Α'», νὰ παρατηρήσῃ ὅτι «ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀμφισβητῶν τὸν ρόλον τοῦ Πάπα, ἔθεσε νέον ἐμπόδιον εἰς τὴν πορείαν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ»(!).

Ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν αἰδεσιμολογιώτατος Μ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Τσέτσης, ἡ ἀντίδρασις αὐτῆ τοῦ συνεργάτου τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος «εἶναι ἀδικαιολόγητη καί, ἂν μὴ τι ἄλλο, ξενίζει. Πολὺ περισσότερο, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πάπας ἀναγνωρίζει πλέον ὅτι τὸ Πρωτεῖον τοῦ "ἀποτελεῖ τὸ μείζον ἱστορικὸ κάλυμα γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πλήρους ἐνότητος μετὰ τὴν καθολικῶν καὶ ὀρθοδόξων", ὅπως δήλωσε χαρακτηριστικῶς στὶς 17 Ἰανουαρίου (1996)... Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐν λόγῳ Πατριαρχικὴ ὁμιλία δὲν εἶχε κανένα ἀπολύτως ἐπιθετικὸν τόνο, ἀλλὰ διατύπωνε γιὰ πολλοστὴ φορὰ "μὲ πνεῦμα ἀδελφωσύνης καὶ μετριοπαθείας", —σύμφωνα μὲ τὴν ἐκφραση ἐπιφανοῦς ρωμαιοκαθολικοῦ σχολιαστοῦ σὲ γαλλικὸ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ— τίς γνωστὲς σὲ ὄλους ὀρθόδοξες ἐκκλησιολογικὲς θέσεις ὡς πρὸς τὸ λειτουργημα τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὴ συναφῆ πρὸς αὐτὸ ἐννοια τοῦ "Πρώτου" ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» (Δελτίον Οἰκουμενικῆς Ἐπικαιρότητας «Ἐνημέρωσις», 1996/1, σ. 1-2).

«Ἡ μυστηριακὴ κοινωνία εἶναι τὸ ἐπιστέγαμα... τῆς ἐνότητος»

Ὁ Σεπτὸς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεως Αὐτοῦ εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν Γενεύῃ διαχριστιανικοὺς Ὄργανισμοὺς (11-12 Δεκ. 1995), ἔδωκε πρὸς τὸ Πρακτορεῖον Εἰδήσεων Ecumenical News International (ENI) βαρυσήμαντον συνέντευξιν, κατὰ τὴν ὁποίαν μετὰ παρηρησίας, εἰλικρινείας καὶ κρυσταλλίνης διαυγείας ἀπήντησεν εἰς ὑποβληθείσας εἰς αὐτὸν ἐρωτήσεις.

Ἐρωτηθεὶς ὁ Παναγιώτατος διὰ τὰς σχέσεις τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν καὶ τὰς ἄλλας ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας, εἶπε τὰ ἑξῆς: «Παρὰ τὰ ὑπάρχοντα ἐμπόδια καὶ τὰς δυσκολίας (Οὐνία, προσηλυτισμὸς κ.λπ.), ὁ Διάλογος μετὰ τὸν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν συνεχίζεται. Τὸν Ἰούλιον εἴχομεν εἰς τὸ Φανάριον ἑκτακτον συνεδρίασιν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου τούτου καὶ ἡ ἀπόφασις ἦτο νὰ μὴ δια-

κόψωμεν τὸν διάλογον. Ἡ Intercommunio δὲν φαίνεται ἐγγύς, διότι πρέπει προηγουμένως νὰ συμφωνήσωμεν εἰς τὰ τῆς πίστεως. Ἐχομεν διάφορον Ἐκκλησιολογίαν καὶ ἡ θέσις τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον ἐμπόδιον. Ἡ μυστηριακὴ κοινωνία δι' ἡμᾶς εἶναι τὸ ἐπιτέγασμα καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς ἐνότητος ἐν τῇ πίστει, ὄχι μέσον πρὸς αὐτήν. Ἐξ ἄλλου οἱ θεολογικοὶ διάλογοι τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τοὺς Ἀγγλικανοὺς καὶ μὲ τὰς μείζονας ἐκφράσεις τοῦ Προτεσταντισμοῦ συνεχίζονται ἐπίσης μὲ καλὴν διάθεσιν ἐκατέρωθεν νὰ μικρύνωμεν τὴν ἀπόστασιν καὶ νὰ γνωρίσωμεν καλύτερον ὁ εἰς τὸν ἄλλον, αἶροντες τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς θεολογικὰς ἡμῶν διαφορὰς μὲ τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον «εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε».

«Ἐγγυητὴς τῆς κανονικῆς ἐνότητος καὶ συνεργασίας»

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐρωτηθεὶς διὰ τὰς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας καὶ τὴν σχισματικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Αἱ σχέσεις τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν διαταράχθησαν ἀπὸ διάφορον ἐκτίμησιν συγκεκριμένων καταστάσεων. Εἶναι ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα ποὺ ἡμποροῦν νὰ ἀναφυοῦν εἰς κάθε οἰκογένειαν, τὰ ὁποῖα ὁμως οὐδόλως πρέπει νὰ θεωρῶνται ἅλτα ἢ ἀνυπέβλητα. Θλιβόμεθα διὰ τὰ σχίσματα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Οὐκρανίας, ὅπου ἀναγνωρίζομεν τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, διὸ καὶ δὲν ἀνεμίχθημεν, παρὰ τὰς γενομένας καὶ συνεχιζόμενας πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐκκλήσεις ἐξ Οὐκρανίας. Ὁ ἄρχων τῆς εἰρήνης Χριστὸς εὐχόμεθα νὰ φωτίσῃ τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν ἐνότητα μετὰ τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ σεβασμοῦ τῆς κανονικῆς τάξεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Ἐξ ἄλλου ἐπὶ γενικωτέρου ἐρωτήματος διὰ τὸν ρόλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς κέντρου συντονισμοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Παναγιώτατος κ. Βαρθολομαῖος, ἀναφερόμενος μετὰ παρησιαστικῆς καὶ εἰς τὰς ομάδας τῶν ὑπερσυντηρητικῶν, ἐτόνισε τὰ ἑξῆς:

«Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἶναι καὶ θὰ παραμείνῃ τὸ κέντρον ἐνότητος — καὶ ὄχι ἐξουσίας — τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδόξων

Ἐκκλησιῶν, τὸ συντονιστικὸν κέντρον τῶν κοινῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν εἰς μείζονος σημασίας ζητήματα, ὁ ἐγγυητὴς τῆς κανονικῆς ἐνότητος καὶ συνεργασίας αὐτῶν. Δὲν πρόκειται νὰ ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὰς μικρὰς ομάδας τῶν ὑπερσυντηρητικῶν, οἱ ὁποῖοι ἢ δὲν κατανοοῦν ἐπαρκῶς τὸ γνήσιον πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας (πνεῦμα ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας) ἢ τὸ ἐκμεταλλεύονται δι' ἴδια συμφέροντα καὶ ἰδιοτελεῖς σκοπούς. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ κανονικαὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἔτσι ἀντιμετωπίζουν τοὺς ἀδελφούς τούτους τοὺς ἔχοντας ζῆλον οὐ κατ' ἐπίγνωσιν».

Πεντηκονταετηρίς - Εἰκοσαετηρίς

Τῇ πρωτοβουλίᾳ Ἐπιτροπῆς, προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰακώβου, ἐξεδόθη ὀγκώδης Τόμος ἐκ 544 σελίδων ὡς Τιμητικὸν Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Γεώργιον ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ καὶ τῇ εἰκοσαετηρίδι τῆς λιαν καρποφόρου δράσεως αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου.

Παρουσιάζοντες εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» σχετικὴν βιβλιοκρισίαν διὰ τὸν τιμητικὸν τούτον τόμον, τονίζομεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρωτοβουλία ὑπήρξεν ἀξιεπαινος, διότι προβάλλει ἓνα ἀόκνως, ἀθορύβως καὶ σεμνῶς ἐργαζόμενον Ἱεράρχην. Ὡς σημειοὶ ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐν δημοσιευμένῳ εἰς τὸν Τόμον Γράμματι Αὐτοῦ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς, δικαίως καὶ εὐστόχως τιμᾶται «ἢ ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνα προσφορὰ καὶ διακονία πρὸς τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος τοῦ πολιτοῦ ἐν Ἱεράρχαις Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Γεωργίου».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Παναγιώτατος ἐν τῷ αὐτῷ Γράμματι προσθέτει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Παρακολουθοῦντες ἀπὸ τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ προσωπικῶς τὴν δραστηριότητα, τὴν μέριμναν καὶ τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ προσφιλοῦς τούτου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου θητείας αὐτοῦ, ἐν πρώτοις μὲν ἐκφράζομεν αὐτῷ τὴν εὐαρέσκειαν καὶ τὸν ἐπαινον τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς ἐπιτευχθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῶν πιστῶν, καὶ εἰς τὴν ἀντιμετώ-

πισιν τῶν ποικίλων ἀναγκῶν αὐτῶν, ὡς τε ἱε-
ρουργοῦ τῶν θείων μυστηρίων, ὡς συγγραφῆς
ἐπικαίρων ἔργων καὶ ἄρθρων, ὡς διοικητοῦ καὶ
ὡς ποιμένος ψυχῶν, εἶτα δὲ συγχάρομεν τῇ ὑ-
μετέρᾳ Ἱερότητι καὶ τοῖς σὺν αὐτῇ ἀναλαβοῦσι
τὴν θεάρεστον πρωτοβουλίαν, ἵνα δικαίως τιμή-
σητε τὸν σεμνὸν τοῦτον Ἱεράρχην, ὅστις μετ'
ἐνθέου ζήλου καὶ ζέοντος ἐνδιαφέροντος συνε-
χίζει καὶ σήμερον τὰ καλὰ αὐτοῦ ἔργα, δι' ὧν
δοξάζεται ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

«Ἄκρα τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκεια»

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ ὁ
Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ
πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ὡς Πρόεδρος τῆς
Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔ-
στειλε πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Καισαρια-
νῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ἐπίσημον συνοδικὸν
Γράμμα, ἐν τῷ ὁποίῳ λέγονται πρὸς αὐτόν,
πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-
λάδος σεμνύνεται διὰ τὴν μακρὰν, πολυμερῆ, ἀ-
γλαόκαρπον καὶ τετιμημένην Ἐκκλησιαστικὴν
διακονίαν τῆς ὑμετέρας πεπνυμένης Σεβασμιό-
τητος καὶ αἶνον ἀναφέρει τῷ Οὐρανίῳ τῆς Ἐκ-
κλησίας Δομήτορι, τῷ τσοαύτην χάριν ἐπιδαφι-
λεύσαντι τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι...

»Τὴν τοιαύτην τῆς ὑμετέρας γερασίας Σε-
βασμιότητος ἐνζήλον καὶ τιμίαν διακονίαν ἡ Ἱε-
ρὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπι-
βραβεύουσα, διὰ τοῦ μετὰ χεῖρας τιμίου Αὐτῆς
Γράμματος ἐκφράζει αὐτῇ τὴν ἄκραν τῆς Ἐκ-
κλησίας εὐαρέσκειαν διὰ πάνθ' ὅσα ἡ ὑμετέρα
Σεβασμιότης ἐμόγησε κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς
ποιμαντορικὸν δόλιχον ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Ἐκ-
κλησίας τοῦ Χριστοῦ».

Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι οἱ διακονοῦντες ἐν τῷ
παρόντι περιοδικῶ συνενώνουν τὰς εὐχὰς των
μετὰ τῶν εὐχῶν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενι-
κοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τοῦ Μακα-
ριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ καὶ τοῦ
Χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος, καὶ συνεύχονται ὀλοψύχως ὅπως ὁ τι-
μώμενος Ἱεράρχης «συνέχιση μετὰ τοῦ αὐτοῦ
ζήλου, ἐπὶ ἔτη πάμπολλα ζωῆς καὶ ἀρχιερα-
τείας» τὸ ἀκτινοβόλον «πολύμοχθον ποιμαντο-
ρικὸν» ἔργον αὐτοῦ.

Ἡ ἑξηκονταετηρὶς τῆς «Ἐνώσεως Σμυρναίων»

Ὁ πρόσφατος ἑορτασμός τῆς 60ετηρίδος τῆς
«Ἐνώσεως Σμυρναίων» δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ
ἐξάρωμεν τὴν ἀκτινοβόλον πολύπτυχον καὶ πο-

λυδιάστατον δράσιν αὐτῆς. Ἡ Ἐνωσις αὕτη ἐκ-
δίδει τὸ λαμπρὸν ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν
σύγγραμμα «Μικρασιατικὰ Χρονικὰ» (Βραβεῖον
Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ Βραβεῖον «Ζάππα»
πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν) καὶ
τὴν θαυμασίαν ἐφημερίδα «Μικρασιατικὴ Ἠ-
χώ»· πραγματοποιεῖ αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις ἱστορι-
κοῦ καὶ λαογραφικοῦ περιεχομένου· ὀργανώνει
διαλέξεις, ἐπιστημονικὰς συζητήσεις καὶ ἐκθέ-
σεις· προκηρύσσει διαγωνισμοὺς διὰ τὴν συγ-
γραφὴν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν καὶ λογοτεχνι-
κῶν ἔργων καὶ ἀπονέμει βραβεῖα εἰς τοὺς νικη-
τὰς τῶν διαγωνισμῶν· βραβεύει κατ' ἔτος διακε-
κριμένους Μικρασιάτας ἢ ἄτομα μικρασιατικῆς
καταγωγῆς, τὰ ὅποια διὰ τῆς δραστηριότητός
των τιμοῦν τὰς ρίζας των· διαθέτει ἐξειδικευμέ-
νην βιβλιοθήκην, περιλαμβάνουσαν πλῆθος πα-
λαιῶν βιβλίων, ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν,
πλουσίαν φωτογραφικὴν συλλογὴν καὶ ἱστορικὸν
ἀρχεῖον· συνεργάζεται μετ' ἐπιστημονικῶν φο-
ρέων καὶ πνευματικῶν ἰδρυμάτων εἰς τὴν Ἑλλά-
δα καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν· συμβάλλεται διὰ τῆς
διαθέσεως ὑλικοῦ εἰς ποικίλας ἐκδηλώσεις, ρα-
διοφωνικὰ καὶ τηλεοπτικὰ προγράμματα· εἶναι
ἰδρυτικὸν μέλος τῆς Διασωματειακῆς Ἐνώσεως
«Ἐθνικὸν Μουσεῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνα-
τολῆς» (Ε.Μ.Ε.Α.) καὶ τῆς «Ὁμοσπονδίας
Προσφυγικῶν Σωματείων Ἑλλάδος» (Ο.Π.Σ.Ε.),

Ἐκ τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ Ἐνωσις
Σμυρναίων εἶναι ἀκτινοβόλος φάρος, πνευματι-
κὸν θησαυροφυλάκιον, κέντρον ἀναζωπυρήσεως
ἱερᾶς μνήμης, φυτῶριον καὶ θερμοκήπιον ὀρα-
ματισμῶν καὶ χρυσῶν ἐλπίδων, ἀληθινὴ Ἑστία,
ἐντὸς τῆς ὁποίας αἱ Μοῦσαι τῆς μυροβόλου Ἰω-
νίας καὶ ὅλης τῆς Μικρασιατικῆς γῆς ὡς Ἑστιά-
δες διατηροῦν ἄσβεστον τὴν ἱερὰν φλόγα, ἡ ὁ-
ποία καίει πρὸς τιμὴν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀπο-
καλύψεως καὶ τῶν ἐφεστίων ἱερῶν συμβόλων
τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως, ἡ ὁποία τό-
σον γνησία καὶ αὐθεντικὴ διετηρήθη ζῶσα εἰς
πάσας τὰς πτυχὰς τῆς ζωῆς τοῦ ἐκ τῶν πατρο-
γονικῶν ἐστιῶν τοῦ ἐκριζωθέντος Ἑλληνισμοῦ
τῆς Μ. Ἀσίας.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγάλη συμ-
βολὴ τοῦ Προέδρου τῆς «Ἐνώσεως Σμυρναίων»
κ. Τάκη Βεζυργιάννη καὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως
αὐτῆς κ. Νίκου Βικέτου πρὸς κατάταξιν εἰς τὸ
Ἁγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μας τοῦ ἀγίου Χρυ-
σοστόμου Μητροπολίτου Σμύρνης καὶ ἄλλων
νεομαρτύρων καὶ ἐνθομαρτύρων. Ε.Δ.Θ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ι. Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Από την Διεύθυνση Άλληλεγγύης της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών λάβαμε τον παρακάτω απολογισμό, τόν όποιον και δημοσιεύουμε για πληροφόρηση όλων:

Τά ΕΝΟΡΙΑΚΑ ΦΙΛΟΠΤΩΧΑ ΤΑΜΕΙΑ κατά τις έορτές τών Χριστουγέννων και Νέου έτους:

- 1) Άντιμετώπισαν 4.460 περιπτώσεις.
- 2) Πρόσφεραν χρηματικά βοηθήματα σ' αυτές τις περιπτώσεις συνολικής αξίας 53.760.000 δρχ.
- 3) Μοίρασαν 4.541 οίκογενειακά δέματα (κρέας - τυρί - ζυμαρικά - ρύζι - ζάχαρη- αυγά - τσουρέκια - γλυκά κ.λπ.) αξίας 64.182.000 δρχ.

Έπίσης από ΕΝΟΡΙΑΚΑ ΦΙΛΟΠΤΩΧΑ ΤΑΜΕΙΑ:

1) Πραγματοποιήθηκαν έπισκέψεις σέ 25 Νοσοκομεία και Κλινικές. Δόθηκαν 2.800 άτομικά δέματα αξίας 2.370.000 δρχ.

2) Σέ Γηροκομεία και ιδιωτικούς οίκους Εύγηρίας πρόσφεραν 450 δέματα αξίας 1.200.000 δρχ.

3) Στις Φυλακές Κορυδαλλού Άνδρικές και Γυναικείες: Είς είδος και χρήμα διετεθήσαν συνολικά 3.063.000 δρχ.

4) Άποφυλακίσεις: Για άποφυλακίσεις διετεθήσαν 280.000 δρχ.

5) Ίδρύματα (ΔΑΜΑΡΙΣ, ΣΤΕΓΗ ΚΑΤΑΚΟΙΤΩΝ και λοιπά ιδρύματα δόθηκαν 3.100.000 δρχ.

6) Ειδικές περιπτώσεις.

α) Στο Δήμο Λαυρίου διετεθήσαν 50 δέματα αξίας 250.000 δρχ. και 120 δέματα παιδικών τροφών αξίας 300.000 δρχ.

β) Στην περιοχή Περάματος δόθηκαν 165 δέματα σέ άπορες οίκογένειες αξίας 860.000 δρχ.

γ) Για τó Σύλλογο Πολυτέκνων Πατήματος 50.000 δρχ.

δ) Λύρειον Όρφανοτροφείον: Άπό 6 Ένορειακά Φιλόπτωχα Ταμεία προσεφέρθησαν 850.000 (σέ είδος και χρήματα).

ε) ΒΟΣΝΙΑ:

Φιλοξενήθησαν 125 παιδιά άπό δύο Ε.Φ.Τ. της Έερās Αρχιεπισκοπής Αθηνών τά όποια προσέφεραν γεύμα και δωρεπιταγές αξίας 900.000 δρχ.

Ι Μητρόπολις Βεροίας

Έορτάστηκε με λαμπρότητα στη Βέροια ή μνήμη τού Πολιούχου Όσιου Άντωνίου τού Νέου (13ος αϊ). Ό Όσιος Άντώνιος ό νέος, γόνος της Βέροιας, άσκήτευσε στην άλλοτε όνομαστή Σκήτη Βεροίας, έλάχιστο κατάλοιπο της όποίας άπέμεινε

σήμερα ή Βυζαντινή Έερά Μονή Τιμίου Προδρόμου. Ό Όσιος Άντώνιος ό Νέος συνδέθηκε με τή Βέροια, τήν όποία πολλές φορές έσωσε άπό ασθένειες και άλλες συμφορές. Έτσι, δίκαια καθιερώθηκε ως ό Πολιούχος της. Μάλιστα, ό Έερός Καθεδρικός Ναός της πόλεως τιμάται στο όνομά του. Η μνήμη του τελείται δύο φορές τó χρόνο: 17 Έανουαρίου (μαζί με τόν όμώνυμό του Άγιο Άντώνιο τόν μέγα) και 1 Αυγούστου.

— Μεγάλη έορταστική έκδήλωση τών κατηχητικών σχολείων και τών ένορειακών νεανικών ομάδων πραγματοποιήθηκε στη Βέροια τήν Κυριακή 7 Έανουαρίου.

Έερά Μητρόπολις Γουμένισσης

Μέ έπιτυχία πραγματοποιήθηκε ή καθιερωμένη χριστουγεννιάτικη έξόρμηση σέ όλα τά παραμεθόρια φυλάκια της περιοχής μας (Φανού, Εϊδομένης, Εύζώνων, Έψώματος 162, Μεταμορφώσεως και Κορώνας) άπό κλιμάκιο Κληρικών, Ένοριτών και παιδων διαφόρων Ένοριών της Μητροπόλεως, με έπικεφαλής τόν Σεβ. Μητροπολίτη. Άντηλλάγησαν εύχές, αναλύθηκε σέ έγκάρδιο κλίμα σύντομα τó νόημα τών έορτών, διανεμήθηκαν τά δώρα πού με έπιμέλεια είχαν έτοιμασθει άπό τις Ένορίες και οι έπισκεπτόμενοι ξεναγήθηκαν έποπτικά στην περιοχή ευθύνης τών φυλακίων και παρακάθησαν σέ κοινές δεξιώσεις με τούς στρατιώτες.

— Τήν Παρασκευή 19-1-1996, τó Βράδυ, ή Έερά Μητρόπολις Γουμένισσης, Άξιουπόλεως και Πολυκάστρου, με φροντίδα της δραστηρίας Ένορίας Άγίας Τριάδος Πολυκάστρου, ύποδέχθηκε και δεξιώθηκε περι τά 90 Σερβόπουλα άπό τήν Μπάνια-Λούκα, όρφανά άπό τόν ένα ή και τούς δύο γονείς. Τά παιδιά φιλοξενήθηκαν για 20 μέρες (περίοδο έορτών) στο Λουτράκι (Έδρουμα «Βηθλεέμ») και συνοδεύονταν άπό τόν κ. Στόγιαν Νόβκοβιτς, Πρόεδρο τού Συνδέσμου Μελών Οίκογενειών Πεσόντων Άγωνιστών άπό τó 1990, μερικούς έκπροσώπους τού Συνδέσμου και άπό Μέλη-Στελέχη τού Έεραποστολικού - Φιλανθρωπικού Έδρουματος «Βηθλεέμ».

Κατά τήν έπιστροφή τους πρós τήν Σερβία, ή πολυπληθής ομάδα τών μικρών αυτών παιδιών-θυμάτων τού φρικτού πολέμου στάθμευσε στο Ένορειακό Πνευματικό Κέντρο Πολυκάστρου, όπου τούς άνέμενε ό Σεβ. Μητροπολίτης Γουμένισσης, Άξιουπόλεως και Πολυκάστρου κ. Δημήτριος με όλους τούς Έφημερίους - Κληρικούς τού Πολυκά-

στρου. Σε μιά εγκάρδια και ανθρώπινη ζεστή ατμόσφαιρα, τὰ παιδιά ξεκουράστηκαν για μία περίπου ώρα, έφαγαν από τὰ εδέσματα, άκουσαν με έκδηλη συγκίνηση ένα σύντομο κατάλληλο λόγο του Σεβασμιωτάτου και προπέμφθηκαν για τήν πατρίδα τους με κεράσματα - γλυκίσματα και εικόνες τής Παναγίας Γουμένισσας και τών Τριών Άγιών, που τούς διένειμαν ο Σεβ. Μητροπολίτης και οι Αιδ. Ίερείς.

Επιπλέον, ή Ίερά Μητρόπολη, μετ' απόφαση του Σεβασμιωτάτου, ανέλαβε τήν υπόχρεωση να συμβάλει για ένα έτος στο πρόγραμμα ανθρωπιστικής βοήθειας «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΑΛΛΗΛΕΓΥΗΣ», με τήν «υιοθεσία» 15 παιδιών όρφανών από οικογένειες προσφύγων τής Κράινα και άλλων περιοχών τής Βοσνίας.

Ί Μητρόπολις Ζακύνθου

Ίδρυμα με στόχο τήν παροχή βοήθειας σε όσα Ζακυνθινόπουλα συνεχίζουν τις σπουδές τους πέραν του τόπου που συνέστησε με τη διαθήκη του ο πρόσφατα έκλιπών τέως Μητροπολίτης Ίερισσού και Άγ. Όρους Παύλος, Ζακύνθιος τήν καταγωγήν, αφήνει στο έν λόγω ίδρυμα όλόκληρη τήν περιουσία του για τήν πρόοδο και τήν προκοπή τών παιδιών που τόσο αγαπούσε.

Ί Μητρόπολις Ήλείας

Τήν Τρίτη 23 Ίανουαρίου στην Αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου ΠΑΡΝΑΣΟΣ βραβεύθηκε από τον σύνδεσμο Χριστιανικών Γραμμάτων το βιβλίο του Λογοτέχνη Έκπαιδευτικού Στάθη Παρασκευοπούλου, Προέδρου του Παιδαγωγικού Ίνστιτούτου «Η Προσφορά τής Έκκλησίας και του Κλήρου της στην Τουρκοκρατία και στον άγώνα του 1821». Σημειώνουμε ότι το βιβλίο αυτό είναι έκδοση τής Ί. Μητροπόλεως Ήλείας.

— Ο Σεβ. Μητροπολίτης Ήλείας κ. Γερμανός αποδέχθηκε το αίτημα του Νομάρχη Ήλείας κ. Θανάση Ράλλη και του Δημάρχου τής Μπάνια Λούκα και θα φιλοξενήση 50 περίπου Σερβοβόσνιους εις τὰ Ίδρύματα τής Ί. Μητροπόλεως αλλά και με τήν ύπ' άριθμ. 173/13.1.1996 εγκύκλιόν του παρακαλεί και τούς χριστιανούς τής Περιοχής μας που δύνανται και θέλουν να φιλοξενήσουν στο σπίτι τους από έναν Σερβοβόσνιον να υποβάλλουν σχετικήν αίτησιν στον Έφημέριό τους.

— Για τις ανάγκες του Ίδρύματος Πελοπίου για παιδιά με ειδικές ανάγκες, αγοράστηκε από τήν Ί. Μητρόπολη Ήλείας ένα πουλμανάκι 10 θέσεων για τη μεταφορά ατόμων με ειδικές ανάγκες που θα φιλοξενή τὸ Ίδρυμα.

— Με απόφαση του Σεβ. Μητροπολίτη κ. Γερμανού ιδρύθη εις τήν Ί. Μητρόπολιν Γραφείον

Άθλητισμού. Το Γραφείον αυτό, σκοπόν έχει τήν προβολήν του ύγιους άθλητικού ιδεώδους, σε συνεργασία με κρατικούς και άθλητικούς φορείς του Νομού μας. Το Γραφείον αυτό θα στηρίζει ήθικα και υλικα τούς Άθλητικούς Συλλόγους και Φιλαθλητικά Σωματεία του Νομού.

Ί. Μητρόπολις Θηβών και Λεβαδείας

1050 χρόνια συμπληρώνονται έφέτος από τήν ίδρυση, το 946, τής Ίεράς Μονής του Όσίου Λουκά στη Λειβαδιά. 1050 χρόνια όρθόδοξης ζωής, μαρτυρίας, προσφοράς, πολιτισμού και άκτινοβολίας. Όλη ή χρονιά, σύμφωνα με το καλάίσθητο και πλούσιο σε έκδηλώσεις πρόγραμμα που εξέδωσε ή Ίερά Μητρόπολις Θηβών, θα είναι άφιερωμένη σ' αυτή τήν επέτειο. Οι γιορτές άρχισαν τήν Τετάρτη 7 Φεβρουαρίου, έορτή τής μνήμης του Όσίου Λουκά, με Έσπερινό, Άγρυπνία και Θεία Λειτουργία και θα κορυφωθούν το Σάββατο 18 Μαΐου με τήν επίσκεψη στη Μονή τής Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, γεγονός ύψιστης τιμής και εύλογίας όχι μόνο για τήν Μονή αλλά και για το πλήρωμα τής Έκκλησίας τής Βοιωτίας.

Ί. Μητρόπολις Καλαβρύτων

Στα πλαίσια τής μερίμνης τής Ί. Μητροπόλεως προς αντιμετώπιση τών προβλημάτων που έδημιούργησε ο σεισμός του περασμένου Ίουνίου, έπειτα από πρωτοβουλία του Σεβ. Μητροπολίτου Καλαβρύτων κ. Άμβροσίου συστήθηκε Έκκλησιαστικός Συμβουλευτικός Σταθμός Συμπαραστάσεως Σεισμοπλήκτων, τὰ γραφεία του οποίου θα σταγασθούν σε πρόχειρο οίκημα (container), που τοποθετήθηκε ήδη στην πλατεία Φανερωμένης. Το container είναι προσφορά του Πολιτικού Μηχανικού και Έργολάβου Δημοσίων Έργων κ. Βασιλείου Καράτζα.

Ο Έκκλησιαστικός Συμβουλευτικός Σταθμός Συμπαραστάσεως Σεισμοπλήκτων θα ύπηρετήση τούς έξής δύο στόχους:

Πρώτον, θα διευκολύνη τούς χριστιανούς, που θα ήθελαν βοήθεια για τήν διεκπεραίωση όλων εκείνων τών διατυπώσεων, που σχετίζονται με τήν αποκατάσταση τής οικίας των, δηλ. με τήν έκδοση οικοδομικής άδειας, τήν λήψη στεγαστικού δανείου δια σεισοπαθείς, τήν συμπαράτασι κατά τήν παρακολούθηση τών οικοδομικών εργασιών κ.λπ.

Δεύτερον, θα διευκολύνη τούς έκκλησιαστικούς παράγοντες τής ένορίας (τούς Έφημερίους και τούς έκκλησιαστικούς Έπιτρόπους) στην προσπάθεια αποκαταστάσεως ή άνοικοδομήσεως Ναών και έκκλησιαστικών κτιρίων.

Οί παράγοντες του Έκκλησιαστικού Συμβουλευτικού Σταθμού Συμπαράστασης Σεισμοπλήκτων δέν πρόκειται νά προωθήσουν συγκεκριμένα τεχνικά Γραφεία κατασκευών ή συγκεκριμένα πρόσωπα κατασκευαστών.

Ι. Μητρόπολις Κορίνθου

Άπό την Ί. Μητρόπολη Κορίνθου λάβαμε την παρακάτω έμπεριστατωμένη ανακοίνωση σχετικά με τη δράση των πολλών και ποικίλων αίρετικών ομάδων που δραούν στη χώρα μας. Την δημοσιεύουμε αυτούσια για πληροφόρηση όλων.

«Άπό την Άποστολική Μητρόπολη της Κορίνθου, γνωστοποιούμε δια των Μέσων Μαζικής Ένημερώσεως και ειδικώς δια των έντύπων της Όρθόδοξου Έκκλησίας, πραγματικά περιστατικά, άναφερόμενα στους Γκουρουϊστάς και τά όποια είναι υπό τόν άμεσο έλεγχο και την παρακολούθηση της Μητροπόλεως και του Άντιαιρετικού της Γραφείου, τó όποίο πρώτον σκοπόν έχει την Διαφώτιση και έπειτα την Άγωνιστικότητα. Τά δημοσιοποιήσαμε και από τους Τοπικούς Ραδιοφωνικούς και Τηλεοπτικούς Σταθμούς της Έπαρχίας μας, τά κοινοποιούμε δέ, μέσω ύμών και σ' όλο τόν Όρθόδοξο Έλλαδικό χώρο, προς ένήμερωση των πιστών άλλ' ίσως και άλλων Μητροπόλεων, που πιθανότατα νά μήν έχουν σαφή αντίληψη, επειδή μέχρι σήμερα, δέν έτυχε νά έχουν σημειωθεί στίς έπαρχίες τους, παρόμοια περιστατικά.

»Η μαρτυρία έγινε ένώπιον του ύπευθύνου του Άντιαιρετικού άγώνα της Ίερās Μητροπόλεως Κορίνθου στην τοπική Τηλέοραση Κέντρο Τ.Υ από τόν 30χρονο κ. Θεόδωρο Παπαναστασίου, από τά Καρνώτικα Κορινθίας, ó όποιος είχε παρασυρθί από τους Βουδιστές - Γκουρουϊστές του Γεληνίου. Ό πάρα πάνω νεαρός παρέδωσε στο άντιαιρετικό Γραφείο όλο τó ύλικό, τó όποίο χρησιμοποιείται για τίς μήσεις και τίς τελετές, ήτοι βιβλία-μάντρας (εύχες-επικήσεις), αντικείμενα τελετών, χάπια έκστάσεων και ποσότητα από ειδίκες βεργούλες, τίς λεγόμενες «ίντσας». Οί βεργούλες αυτές καίγονται τίς στιγμές του διαλογισμού και των επικλήσεων και στην κυριολεξία οί μνημένοι έκστασιάζονται και νομίζουν ότι επικοινωνούν με τά πνεύματα.

»Ό νεαρός κ. Θεόδωρος Παπαναστασίου αποκάλυψε, ότι είχε ύποστει μύηση από τó Λάμα Τένγκα Ρίνποτσε. Είχε έξασκηθεί (είχε παντρευτεί, όπως λένε οί Βουδιστές) στίς τελετές-επικήσεις και μάλιστα είχε ύποστει και τη λεγόμενη κάθαρση ή άποκάθαρση των 7 ήμερών. Για τó σκοπό αυτό ταξίδεψε μέχρι τó Νεπάλ, όπου για έπτά ήμέρες ήταν κλεισμένος σε ένα δωμάτιο. Με όλες αυτές τίς μεθόδους ó νεαρός κατόνησε νά βλέπει εφιάλτες και νά βρίσκεται σε μιá κατάσταση τραγική. Του

έδωσαν ειδική ταυτότητα και του άλλαξαν τó όνομα, και αυτό για νά μή θεωρείται πλέον Έλληνας. Άν κληθεί στρατιώτης, θά άρνηθεί νά ύπερασπισθεί την πατρίδα του. Άποκάλυψε επίσης, με άναπαράσταση, ένώπιον του ύπευθύνου του Άντιαιρετικού Γραφείου Αίδεσιμολ. Έλευθερίου Χατζή, στην τοπική τηλεόραση με άναπαράσταση και με όλα τά σύνεργα, τόν τρόπον των τελετουργιών τους.

»Άλλο ένα σημαντικό στοιχείο, τó όποίο παραδίδουμε στη δημοσιότητα είναι ότι ó Λάμα της Χαλκιδικής Λουίτζι, είναι άδελφός του Λάμα της όδοϋ Σονιέρου Β', στην Άθήνα. Επίσης ó σύζυγος της Λάμα Μαριάντζελλας Θεοφάνους είναι κι αυτός Λάμα, μαζί με τόν Λάμα Ολ. Νύνταλ του Γεληνίου Κορινθίας. Οί ταυτότητες όλων των πάρα πάνω Λάμα, ήτοι της Χαλκιδικής, της όδοϋ Σονιέρου και του Καπανδριτίου, όπου τώρα ετοιμάζονται νά χτίσουν και εκεί Μοναστήρι, ύπογράφονται από τόν Λάμα Κορινθίας Ολ. Νύνταλ.

»Υπάρχει στο Άντιαιρετικό Γραφείο της Ίερās Μητροπόλεως Κορίνθου πλούσιο άρχείο, από φωτογραφίες, ταυτότητες και όλων των ειδών τά ύλικά, για την μύηση και τίς ιεροτελεστίες τους.

»Ό Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων, πέραν από τά μέχρι σήμερα γεγόμενα, έκήρυξε τó έτος 1996, έτος ΕΞΟΡΜΗΣΕΩΝ των προσοντούχων Κληρικών, μέχρι τó μικρότερο χωριό της Κορινθίας για Όρθόδοξη παρουσία. Στα καφενεία, στίς αίθουσες, σε κοινούς χώρους, στίς εκκλησίες, οί κληρικοί πλαισιωμένοι από ένθέρμους λαϊκούς, θά διαφωτίσουν τόν κόσμο και θά τους ανάψουν την σπιθα της αντίστασης και της άγωνιστικότητας, ένάντια στίς παρουσιαζόμενες παραθρησκείες και άλλες αίρέσεις, όποτε και άν χρειασθί. Τά περασμένα χρόνια έγιναν πάρα πολλές τέτοιες διαλέξεις και στο τελευταίο χωριό της Κορινθίας και μοιράστηκαν σε κάθε κορινθιακό σπίτι και σχετικά φυλλάδια. Πάντοτε ή Κορινθία βομβαρδίζεται με διαλέξεις, με τακτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές έκπομπές και τόσα άλλα. Για τους Ίεχωβάδες τά άποτελέσματα ήταν έντυπωσιακά και θά τά καταγράψουμε σε άλλο δημοσίευμα.

»Για τή Χ.Ο.Ε., ή Άποστολική Έκκλησία της Κορίνθου έχει τη γνώμη, ότι είναι αίρετική, ύπό την έννοιαν ότι μή έμπνέοντες άποδοχήν των είναι «ψευδάδελφοι και ύπουλοι και επικινδυνoi». Άλλά ή Χριστιανική Όρθοδοξία είναι όχι απλώς καθαρή, είναι πεντακάθαρη. Έτσι πρέπει, εάν είναι Όρθόδοξοι οί Χ.Ο.Ε. νά είναι και νά φαίνονται και όχι μόνο νά τó όμολογούν. Τά έργα είναι ισχυρότερα των λόγων. Όσο θά μάς προβληματίζει ή Χ.Ο.Ε., ότι κάτι κρύβει, θά είναι πάντοτε με σκιά, με άμφιβολία και θά δικαιούμεθα νά τους λέμε ένσυνειδήτως ΑΙΡΕΤΙΖΟΝΤΑΣ.

»Τέλος, για να επανέλθουμε στο νεαρό Γκουρουϊστή της Κορινθίας, ο οποίος επανέκαμψε στην Όρθόδοξη πίστη του, επαναλαμβάνουμε, ότι όλο τὸ ὕλικό πού μᾶς παρέδωσε, θὰ βρίσκεται στὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ἀντιαιρετικοῦ μας Γραφείου, φωτοτυπίες δὲ θὰ ἀποστέλλουμε, σὲ ὅσους μᾶς ζητήσουν. Τίς κασέτες θὰ τίς ἀποστείλουμε στίς ἀρμόδιες Πολιτικές, Δικαστικές καὶ Ἀστυνομικές ἀρχές τῆς Κορινθίας καὶ ἐλπίζουμε ὅτι στίς ἀντιορθόδοξες, ἀντιχριστιανικές, ἀντιανθρώπινες καὶ ἀνθελληνικές αὐτὲς ἐνέργειες, ὄλων αὐτῶν πού ἐνέσκηψαν καὶ καταγγέλλονται, τελικὰ ἢ Ἑλληνικὴ Πολιτεία δὲν θὰ κλείνη ἀπ' ἀπειρον τὰ αὐτιά της.

»Τὸ μήνυμα ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Μητρόπολη τῆς Κορίνθου, τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ τίς πολὺ-χρονης διαφωτιστικές καὶ ἀγωνιστικές ἐμπειρίες, εἶναι ἢ συστράτευση Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν καὶ οἱ ἐξορμήσεις, μέχρι τὰ τελευταῖα χωριά, γιὰ Ὁρθόδοξη παρουσία, γιὰ ἀγωνιστικὴ δράση, μὲ πίστη στὸ Θεό μας καὶ στὴ σωτηρία τοῦ ποιμνίου μας. Αὐτὸ ἐγινε, γίνεται καὶ θὰ γίνεται στὴν Κορινθία, τὰ δὲ ἀποτελέσματα εἶναι πέρα ἀπὸ ἱκανοποιητικά».

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Σεμινάριο πρώτων βοηθειῶν: Τὸ τελευταῖο δίμηνο τοῦ 1995 λειτούργησε στὸ ἱερὸ Ἐπισκοπεῖο Λήμνου Σεμινάριο πρώτων ἱατρικῶν βοηθειῶν σὲ συνεργασία μὲ τὸ Νοσοκομεῖο Μύρινας. Σ' αὐτὸ δίδαξαν ἱατροὶ καὶ ἄλλο εἰδικευμένο τοῦ Νοσοκομείου προσωπικό. Μαθητές: Ὅλοι οἱ ἱερεῖς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ὅλοι μὲ ζήλο παρακολούθησαν τὰ μαθήματα, ὑπέβαλαν ἐρωτήματα, ὥστε καὶ μὲ τίς μικρὲς αὐτὲς γνώσεις νὰ πληροφορηθοῦν καλύτερα τὴ διακονία τους στὸ ἀκριτικὸ νησί τῆς Λήμνου.

Διανομὴ ἐλαιολάδου: Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Λήμνου παρέλαβε 1500 δοχεῖα τῶν 5 κιλῶν καὶ τὰ διέθεσε σὲ ἀντίστοιχο ἀριθμὸ φτωχῶν οἰκογενειῶν. Εὐχῆς ἔργο θὰ ἦταν νὰ εἶχε στὴ διάθεσή της μεγαλύτερο ἀριθμὸ δοχείων.

Κοντὰ στοὺς στρατιῶτες: Μετὰ τὴν κοπὴ τῆς βασιλόπιττας στὸ Ἐπισκοπεῖο τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς ὁ Σεβασμιώτατος καὶ μέχρι σχεδὸν τὰ μεσάνυχτα ἐπισκέπτεται κάθε χρόνο τὰ στρατιωτικὰ φυλάκια τῆς περιοχῆς, διανέμει γλυκὰ καὶ εὐχεται στοὺς στρατιῶτες - φρουροὺς τῆς πατρίδας, ὄντας καὶ ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος τῶν ἐσχατιῶν τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Τὰ μεσάνυχτα εὐλογεῖ τὴ βασιλόπιττα τοῦ Στρατοῦ στὴ Στρατιωτικὴ Λέσχη καὶ εὐχεται τὰ δέοντα στοὺς Ἀξιωματικούς καὶ στίς οἰκογένειές τους. Κάθε δὲ Πρωτοχρονιά μεσημέρι ἐδῶ καὶ 8 χρόνια εὐλογεῖ τὴν βασιλόπιττα τῆς Ἀεροπορίας καὶ συντρῶγει μαζί μὲ τοὺς Ἀξιωματι-

κοὺς καὶ τοὺς Σμηνίτες. Χαρὰ γιὰ τὸν ἴδιο, μεγάλη τιμὴ γιὰ τοὺς φιλοξενούντες.

Μέριμνα γιὰ τὰ Σερβόπουλα: Στὴ Λήμνο φιλοξενήθηκαν γύρω στὰ 50 παιδιὰ ἀπ' τὴ Σερβία. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Λήμνου πάντοτε δείχνει τὸ ἐνδιαφέρον της γι' αὐτὰ τὰ παιδιὰ εἴτε προσφέροντάς τους δῶρα, εἴτε δεξιώνοντάς τα, εἴτε ὅπως ἄλλως ὁ Σεβασμιώτατος κρίνει. Ἀξίζει νὰ ὑπογραμμίσαι κανεὶς πὼς ἢ Ἱερὰ Μητρόπολη Λήμνου, ἂν καὶ φτωγὴ σὲ ὕλικά ἀγαθὰ, εἶναι πλούσια σὲ «δόσεις ἀγαθῆς».

Ἡ γιορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν: Τὴν ἡμέρα τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Παιδείας τίμησαν δεόντως τὰ Σχολεῖα τῆς ἀκριτικῆς Λήμνου. Ἀπὸ μέρες πρὶν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λήμνου κ. Ἱερόθεος εἶχε στείλει τοὺς οἰκείους Ἐφημερίους σ' ὄλα τὰ Γυμνάσια καὶ Λύκεια τοῦ νησιοῦ καὶ διένειμαν ἰδιόχειρα ἐπιστολὴ τοῦ στὸν καθένα μαθητῆ. Ἦταν μιὰ πράξη πού συγκίνησε τὸν μαθητὸκοσμο καὶ τοὺς Καθηγητὲς τους, ἀσφαλῶς δὲ ἱκανοποίησε καὶ χαροποίησε τοὺς γονεῖς τῶν παιδιῶν. Πάντοτε ὁ Σεβ/τος εἶναι στὸ πλευρὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς Παιδείας καὶ πάντοτε μὲ τὸν τρόπο του συμπαρίσταται στὸν ἀγῶνα καὶ τίς ἀγωνίες τους. Τὴν κυριάνυμη ἡμέρα ὁ Σεβ/τος λειτούργησε στὸν ἱερὸ καθεδρικὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ μίλησε πρὸς τοὺς μαθητὲς καὶ καθηγητὲς τους.

Πρόγραμμα ἐξομολογητικῆς διακονίας: Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐξομολογητικῆς διακονίας εἶναι ἤδη ἔτοιμο. Ἐτοιμοὶ καὶ οἱ πνευματικοὶ πού μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ θὰ τὸ ὑλοποιήσουν καὶ θὰ διακονήσουν στὴ σωτηρία τῶν πιστῶν μὲ τὸ πετραχῆλι τους. Χριστοῦγεννα, Πάσχα, Δεκεμβριανόγουστο ἢ Λήμνος «ὀργώνεται» κυριολεκτικὰ ἀπὸ Πνευματικούς πατέρες πού μετακαλεῖ ὁ Σεβασμιώτατος ἀπὸ διάφορα μέρη καὶ βοηθοῦν στὸ ἔργο τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας. Περιττὸ θεωροῦμε νὰ ὑπογραμμίσουμε πὼς καὶ ὁ Σεβ/τος ἐξομολογεῖ ὄλο τὸ χρόνο. Εἶναι πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ, ὅταν συναισθανθοῦν πὼς διαπάραξαν κάποια σχέση ἐσωτερικῆ ἢ ἐξωτερικῆ (Θεὸς-συνάνθρωπος), τότε σ' ἐκείνον σπεύδουν νὰ τοὺς ἐλαφρύνει μὲ τὸ πετραχῆλι του. Ἐπικοινωνία ἄμεση καὶ ἀποδοτικὴ σὲ πνευματικὸ ἀμνητό.

Σύναξη Ἐφημερίων: Στίς 15 Ἰανουαρίου πραγματοποιήθηκε ἡ πρώτη τακτικὴ τοῦ μήνα σύναξη τῶν Ἐφημερίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως γιὰ τὸ τρέχον ἔτος. Ὁ Σεβασμιώτατος πού ἦταν καὶ ὁ Εἰσηγητὴς τῆς σύναξης μίλησε στοὺς αἰδεσιμωτάτους Ἐφημερίους γιὰ τὰ λειτουργικὰ καὶ ποιμαντικὰ τους καθήκοντα. Ἐπικέντρωσε τὴν προσοχή τους στὰ προβλήματα τῶν αἰρέσεων πού κυκλοφοροῦν. Ἐδωσε ὁδηγίες καὶ φυλλάδια γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους καὶ γενικὰ ἐπέστησε τὴν προσοχή

τους στο λόγο του Άποστόλου Παύλου: «Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἐκκλησιαστικὸ Θεολογικὸ Σεμινάριο στὴν Κορέα

Στὴν πρωτεύουσα τῆς Ν. Κορέας Σεούλ, ὅπου καὶ ἡ ἔδρα τῆς Ἐκκλησίας, ἱδρύθηκε τὸ 1982 Ἐκκλησιαστικὸ Θεολογικὸ Σεμινάριο, μὲ σκοπὸ νὰ ἐκπαιδεύει καὶ καταρτίζει ὑποψηφίους ὀρθόδοξους Ἱερεῖς καὶ Κατηχητὲς ἀπὸ τὴν Ἀσία καὶ τὴν Ἄνω Ἀνατολή. Τὸν Ἀπρίλιο 1995, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὴν Ἐκκλησία τῆς Κορέας, κατέθεσε τὸν θεμέλιον λίθον ἐνὸς νέου κτηρίου, στὸ ὁποῖο θὰ στεγάζεται καὶ θὰ λειτουργεῖ τὸ Σεμινάριο. Τὸ κτήριο τοῦ Σεμιναρίου ἔχει ἤδη ὀλοκληρωθεῖ. Ἔχει δύο ὁρόφους καὶ διαθέτει αἶθουσα διδασκαλίας, βιβλιοθήκη, ἀναγνωστήριο καὶ ὑπνοδωμάτια γιὰ τοὺς σπουδαστές. Τὸ σεμινάριο θὰ ἀρχίσει νὰ λειτουργεῖ ἀπὸ τὴν 1η Μαρτίου ἐ.ε. Γιὰ τὰ δύο πρῶτα τρίμηνα, ἐκλήθησαν νὰ διδάξουν, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγγελῶν κ. Εὐθύμιος καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Λάμπας, οἱ ὁποῖοι ἀναχωροῦν γιὰ τὴν Κορέα περὶ τὸ τέλος Φεβρουαρίου.

Ἡ σπουδαιότητα τοῦ Σεμιναρίου αὐτοῦ εἶναι προφανής, διότι ἀφενὸς θὰ συμβάλλει στὴ διάδοση καὶ ἐπέκταση τῆς Ὀρθοδοξίας στὴς Χῶρες τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἄνω Ἀνατολῆς, καὶ ἀφετέρου θὰ ἐπανδρῶνει τὴν Ὀρθόδοξη ἱεραποστολικὴν ὁμάδα καὶ κοινότητες, μὲ ἐκπαιδευμένους καὶ καταρτισμένους Ἱερεῖς καὶ Κατηχητές.

† Ἀ.Ε.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Δύο νέες ἐκκλησίες προστέθηκαν στὴν ὀρθόδοξη κοινότητα τοῦ Μπερατίου στὴν Ἀλβανία. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος ἐγκαινίασε τὴ νέα ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, ποὺ κτίστηκε ἀπὸ τὰ θεμέλια στὴ θέση τῆς παλαιᾶς ποὺ καταστράφηκε, ἐνῶ θεμελίωσε τὸ νέο καθεδρικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ποὺ ἐπίσης εἶχε καταστραφεῖ τὴν περίοδο τοῦ Ἐμβερ Χότζα.

Στὴν ὁμιλία του ἀμέσως μετὰ τὴ θεμελίωση τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος ἀναφέρθηκε στὸ ἔργο τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ 1991 μέχρι σήμερα. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνεξάρτητη ἐφημερίδα «Κόχα Γιόνε» ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος ἀνέφερε ὅτι ἀπὸ τὴν 1608 ἐκκλησίες ποὺ εἴτε καταστράφηκαν ὀλοσχερῶς εἴτε ὑπέστησαν ζημιὰς τὴν ἐποχὴ τοῦ κομμουνισμοῦ, μετὰ τὸ 1991 ἀνεγέρθησαν ἀπὸ τὰ θεμέλια 40 ἐκκλησίες, σὲ 50 ἔγιναν ἀναστήλωσεις ἐνῶ σὲ 65 ἐκκλησίες συνεχί-

ζονται οἱ ἐργασίες ἀναστήλωσής τους.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Μοναστήρια ὁ κ. Ἀναστάσιος τόνισε ὅτι μόνο ἓνα Μοναστήρι σώθηκε ἄθικτο ἀπὸ τὰ 23 ποὺ ὑπῆρχαν. Τὸ Μοναστήρι τῆς Ἀρδενίτσας, τὸ ὁποῖο ὅμως εἶπε ὁ κ. Ἀναστάσιος, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὑπὸ κρατικὴ κατοχὴ καὶ δὲν ἔχει ἐπιστραφεῖ στὴν Ἐκκλησία.

Σχετικὰ μὲ τὸν κλῆρο τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος τόνισε ὅτι ἐνῶ τὸ 1991 ὑπῆρχαν μόνο 15 ἱερεῖς ποὺ ἐπέζησαν ἀπὸ τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς σήμερα λειτουργοῦν 65 ἱερεῖς, ποὺ ὅπως ἐπεσήμανε εἶναι ὅλοι τους Ἀλβανοὶ ποὺ μιλοῦν τὴν ἀλβανικὴ γλῶσσα μὲ ἀποτελεσμα, ὅπως σημειώνει ἡ ἐφημερίδα, «ἡ θεία λειτουργία νὰ γίνεται μόνο στὴν ἀλβανικὴ γλῶσσα».

— Τὸ Γεωργικὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τίμησε τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιο, ἀνακηρύσσοντάς τον Ἐπίτιμο Διδάκτορα.

Στὴν ὁμιλία του μὲ θέμα «Ἄνθρωπος καὶ Φύση στὴς μεγάλες θρησκείες», ὁ Ἀρχιεπίσκοπος σημείωσε ὅτι: «Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος σήμερα βλέπει τὴ φύση μὲ βέβηλα μάτια καὶ κυνισμό. Ἡ Ὀρθόδοξη Θρησκεία πιστεύει ὅτι ἡ φύση εἶναι καθοδηγητὴς, δύναμη ἐμφύχωσης τοῦ ἀνθρώπου. Ὑποχρέωση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ τὴ σέβεται. Ὅταν ὑπάρχει ὁ σεβασμὸς αὐτός, τότε οἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς φύσης εἶναι σχέσεις ἱερές. Εἶναι εὐλογία».

Ὁ πρῦτανος τῆς Σχολῆς κ. Λουκάς καὶ ὁ ἀντιπρῦτανος κ. Σιδέρης μίλησαν γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἀναστασίου. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος θὰ δημιουργήσει στὴν Ἀλβανία Κέντρο Γεωργικῆς Ἀνάπτυξης καὶ Θεολογικῆς Σχολῆς σὲ οἰκόπεδο ποὺ ἐπέστρεψε στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ὁ πρόεδρος Μπερίσια.

Ἀρχιμ. Μ.Φ.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ, παρὰ τὰς περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐκλήσεις καὶ ὑποδείξεις τῶν Ὀρθόδοξων ἐώρτασαν πανηγυρικῶς τὴν συμπλήρωσιν 400 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τὴν 23.12.1995 ὑπεγράφη ἐν Ρώμῃ καὶ τὴν 6-10.10.1956 ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Βρέστης ἐπεκυρώθη ἡ λεγομένη «Ἐνωσις τῆς Βρέστης», διὰ τῆς ὁποίας ἐδημιουργήθη ἡ Ἐκκλησία τῶν Οὐνιτῶν Οὐκρανῶν καὶ Λευκορρώσων, ὑπὸ τὴν δαμόκλειον σπάθην τῶν κυριάρχων Πολωνῶν.

Ὁ Πάπας οὐδόλως μνημονεύων τὰ ἐν Freising καὶ Balamonid ἀποφασισθέντα, δι' ἀποστολικοῦ γράμματος» ἐξαίρει ὡς μέγα ἱστορικὸν γεγονός τὸ θλιβερὸν αὐτὸ ἐναντίον τῆς Ὀρθοδοξίας πραξικόπημα καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς μεγάλης ἀποστολῆς τῶν Οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν. Οὐδόλως ἀναφέρει τι περὶ

της ανάγκης της συρρικνώσεως και —έστω μεσο-προθέσμως— καταργήσεως αυτών, αλλά προβάλλει την —άναμφιβόλως άθθενωτικήν— άποστολήν αυτών.

— Ο Πάπας, όμιλών πρὸς έπισκεψαμένους αυτών βραζιλιανούς έπισκόπους, έξήρε ευστόχως τὰς δυνατότητας και τὰ όρια της συνεργασίας της Θεολογίας μετὰ της Κοινωνιολογίας και τών Κοινωνικών Έπιστημών. Ώσαύτως όμιλήσε περι της άνανεώσεως τών μορφών και τών μεθόδων του κηρύγματος και περι της προσαρμογής αυτού εις τὸ έκάστοτε και έκασταχού πολιτισμικόν περιβάλλον (inculturation).

— Ο ύπερενενηκοντούτης, αλλά θαλερός και δραστήριος, Καρδινάλιος Dr. Franz König, πρ. Αρχιεπίσκοπος Βιέννης, και ό Ρωμαιοκαθολικός Αρχιεπίσκοπος του Sarajevo Καρδινάλιος Vinko Puljić έτιμήθησαν έν Ρώμη δια του βραβείου του διεθνούς ιδρύματος «Μαζί δια την ειρήνην» (Together for Peace).

— Ο Καρδινάλιος Dr. Franz König έτιμήθη και έν Βιέννη δια του «Μεγάλου Χρυσού Τιμητικού Παρασήμου» της Αυστριακής Δημοκρατίας δια την τεραστίαν προσφοράν του έντός και έκτός της Αυστρίας.

— Ο νέος Αρχιεπίσκοπος της Βιέννης Dr. Christoph Schönborn έξήρε προσφάτως την έν τη Χριστιανική Οικουμένη προσφοράν του Ίδρύματος «Pro Oriente» (Βιέννη). Ο άνεπίσημος ρόλος του Ίδρύματος αυτού πρὸς χάριν του Οικουμενισμού παρωμοιάσθη πρὸς την δράσιν τών «οὐχι κυβερνητικών όργανισμών» (NGOs=Non Governmental Organisations) έν τῷ πλαισίῳ της δράσεως του ΟΗΕ. Τὸ προσεχές έτος ό Καρδινάλιος Schönborn, επί κεφαλῆς Αντιπροσωπείας του «Pro Oriente», θὰ έπισκεφθῆ τὸν Πάπαν Ίωάννη Παῦλον Β' και τὸν Οικουμενικόν Πατριάρχην Βαρθολομαίον.

— Ο καρδινάλιος Schönborn προσέθεσεν, ότι έντός του 1996 έχει προγραμματισθῆ έπίσκεψις εις Βιέννην του Οικουμενικού Πατριάρχου, όστις εἶναι «έξόχως οικουμενικός Οικουμενικός Πατριάρχης» (bosonders ökumenischer Ökumenischer Patriarch).

Ο αυτός Αρχιεπίσκοπος Βιέννης επανέλαβε την παπικήν έκφρασιν περι τών δύο τμημάτων του πνεύμονος (Lungenflügeln της Εὐρώπης, ήτοι περι τών Έκκλησιών της Ανατολής και της Δύσεως. Τὸ καθήκον του Ίδρύματος «Pro Oriente» συνίσταται εις την ύπομονητικήν συνέχισιν του διαλόγου μετὰ τών Έκκλησιών της Ανατολής.

Τὸ Kuratorium του Ίδρύματος «Pro Oriente»

ένέκρινε τὸ ὑπὸ του Προέδρου αυτού Alfred Stirmann παρουσιασθῆν Πρόγραμμα έργασιών δια τὸ έτος 1996.

Ε.Θ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Κατὰ τὸ τέλος της Έβδομάδος Προσευχῆς δια την Ένότητα τών Χριστιανών ό Πάπας έτέλεσε Θεϊαν Λειτουργίαν έν τη βασιλικῆ του Άγίου Παύλου πρὸ τών Τοιχών. Έν κηρύγματι αυτού έτόνισεν ότι ή ένότης τών Χριστιανών εἶναι θεμελιώδης προϋπόθεσις δια την άξιοπιστίαν και καρποφορίαν του χριστιανικού κηρύγματος. Τὸ οικουμενικόν έργον της επανενώσεως τών Χριστιανών άπαιτεῖ πολύπτυχον άλλαγήν πορείας. Πρέπει έκ «κεχωρισμένων όμολογητῶν της πίστεως» νά γίνωμεν «ήνωμένοι όμολογηταί». Η ένότης τών Χριστιανών —προσέθεσε—, σημαίνει οὐχι άρσιν τών διαφορών, άλλ' «ένότητα έν τη ποικιλομορφία».

Έκ της περι ής ό λόγος οικουμενικής παπικής Θ. Λειτουργίας άπουσίαζεν ό νέος υπεύθυνος τών έν Ίταλία Μεθοδιστικών Έκκλησιών Pastor Valdo Beneshi. Άπέκρουσε τὸ νά παραστῆ εις την εκδήλωσιν, διότι, ως έτόνισεν έν έπιστολή του, ή τέλεσις της Θεϊας Εὐχαριστίας, κατὰ την γνώμην του, δέν εἶναι ή κατάλληλος όδὸς πρὸς έορτασμόν της Έβδομάδος προσευχῆς δια την ένότητα τών Χριστιανών, διότι ή τέλεσις αὐτή «έν τη παρουση καταστάσει εἶναι σημεῖον του χωρισμού και οὐχι της ένότητος τών Χριστιανών». Έξ άλλου μία τοιαύτη συνάντησις θὰ εἶχεν οικουμενικήν σημασίαν μόνον εάν προπαρεσκευάζετο από κοινού μετ' εκπροσώπων τών άλλων Έκκλησιών. Με την ιδίαν επιχειρηματολογίαν ήδη τὸ προηγούμενον έτος πολλοί εκπρόσωποι τών Προτεσταντικών Έκκλησιών έν Ίταλία δια κοινῆς δηλώσεώς των ήρηθήσαν νά προσέλθουν εις την παπικήν Θ. Λειτουργίαν, ήτις έτελέσθη κατὰ τὸν παρόμοιον έορτασμόν. Δι' αυτό οί ύπογράψαντες την δήλωσιν ταύτην οὐδεμίαν πρόσκλησιν έλαβον κατὰ τὸ τρέχον έτος έκ του Βατικανού.

Ε.Θ.

ΤΡΙΑΔΙΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ (Του Π. Β. Πάσχου)

1. ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ
2. Η ΔΡΟΣΟΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
3. Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ
μέ κείμενα - κηρύγματα όρθοδόξου
πνευματικότητος.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

ΤΙΜΗΤΙΚΟΝ ΑΦΙΕΡΩΜΑ, ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΕΠΙ ΤΗ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΑΥΤΟΥ, Ἀθήναι, 1986, σχ. 24Χ17 ἐκ., σσ. 544.

Ὁ ὡς ἄνω Τόμος ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεως, προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀντωνίου καὶ ἀποτελουμένης ὑπὸ τῶν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Στεφάνου Κανελλοπούλου, τῶν Καθηγητῶν Παν/μίου κ.κ. Ἀνδρέου Θεοδώρου καὶ Παναγιώτου Μπούμη, τοῦ Δρος Θ. καὶ τ. Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας κ. Ἀθαν. Ἀρβανίτου καὶ τῆς διδος Ἀγγελικῆς Ζησίμου, θεολόγου-ψυχολόγου, ἡ ὁποία ἐπωμίσθη τὴν Γραμματεῖαν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν Ἐπιμέλειαν τῆς Ἐκδόσεως, ἀνταποκριθεῖσα εἰς τὰς πολλὰς οὐσιαστικὰς καὶ τεχνικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἔργου μετὰ ζήλου, συναισθησεως εὐθύνης καὶ καλλιτεχνικῆς εὐαισθησίας. Ἡ ἐπ' ἀρίστου χάριτος ἐκτύπωσις ἐγένετο ὑπὸ τῆς «Ἐπιτάλῳφου Α.Β.Ε.Ε.», ἐνῶ χορηγὸς τοῦ Τόμου ὑπῆρξεν ἡ ἀντινοβόλος Ἱερά Μονὴ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (Ζωοδόχου Πηγῆς Καρέα).

Ὁ Τόμος παρουσιάζει ἐν ἀρχῇ φωτογραφίαν τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου, Πρόλογον τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεως καὶ Ἐπίσημα συγχαρητήρια καὶ εὐχετήρια Γράμματα τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου καὶ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ (σσ. 3-16). Ἐν συνεχείᾳ παρουσιάζεται ἐκτενὲς Βιογραφικὸν Ὀδοιορικὸν τοῦ τιμωμένου, τὸ ὁποῖον δεικνύει τὴν προσφορὰν τοῦ Ἁγίου Καισαριανῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος ἐπὶ πενήκοντα ὀλόκληρα ἔτη, ἐν οἷς τὰ εἰκοσιν ἀναφέρονται εἰς τὴν σεμνὴν, ἀθόρυβον, συνετὴν καὶ ἀκτινοβόλον δράσιν αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου. Τὸ βιογραφικὸν Ὀδοιορικὸν παρουσιάζει καὶ πολλὰ ἔγγραφα ἢ ἐπιστολάς, ἀναφερομένας εἰς τὴν φωτεινὴν προσωπικότητα τοῦ δραστηριωτάτου Ἱεράρχου (σσ. 17-52).

Τὸ τρίτον ὀγκῶδες μέρος τοῦ Τόμου (σσ. 53-544) παρουσιάζει ἀξιολόγους καὶ ἐνδιαφερούσας ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῶν συνεργασθέντων ἐν

τῷ Τόμῳ πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καισαριανῆς κ.λπ. κ. Γεωργίου. Αἱ ἐργασίαι αὗται εἶναι κατὰ σειρὰν αἱ ἑξῆς: 1) Πολιτισμὸς καὶ Εὐαγγέλιον (Ἀναστασίου Γιαννουλάτου, Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἀντεπιστ. Μέλους Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) (σσ. 53-76). 2) Bilateral theological dialogues: An orthodox assesment (Μεθοδίου Φούγια, Μητροπολίτου Πισιδίας, πρ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας) (σσ. 77-92). 3) Ὁ ζωντανὸς λόγος (Μητροπολίτου Δράμας Διονυσίου, Δρος Θεολογίας) (σσ. 93-108). 4) Ἀπαντήσεις τῆς πίστεως σὲ σύγχρονα ὑπαρξιακὰ προβλήματα (Μητροπολίτου Βρεσθῆνης Δημητρίου Τρακατέλλη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου) (σσ. 109-122). 5) Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὀργάνωσις τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Παλαιολόγων (Μητροπολίτου Τυρολόης καὶ Σερεντίου Παντελεήμονος Ροδοπούλου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου) (σσ. 123-130). 6) Αἱ περὶ τόκου ἀντιλήψεις τῆς Κλασσικῆς Ἑλληνικῆς Γραμματείας καὶ ἡ περὶ τούτου διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων (Ἐπισκόπου Ἀντωνίου Κόμπου, Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης) (σσ. 131-165). 7) Ἡ ἔναρξη καὶ ἡ λήξη τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς (Μητροπολίτου Δημητριάδος Χριστοδοῦλου, Δρος Θ.) (σσ. 166-178). 8) Ἡ εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου (Μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου) (σσ. 179-186). 9) Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εἰρήνη τῶν πιστῶν (Μάρκου Α. Σιώτου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκοῦ) (σσ. 187-214). 10) Ἐρμηνεία στὸν Κανόνα τῆς Πεντηκοστῆς (Ἀνδρέου Θεοδώρου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) (σσ. 215-236). 11) Ἐννοια, εἶδη καὶ ἱεράρχησις τῶν ἀξιών (Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν καὶ Τακτικοῦ Μέλους τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν») (σσ. 237-252). 12) Πηγὲς καὶ οὐσία τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου (Παναγιώτου Μπούμη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) (σσ. 253-268). 13) Περὶ τὸ «Σύνταγμα» τοῦ Ἱερομονάχου Μακαρίου (Σπυρίδωνος Ν. Τρωϊάνου, Καθηγητοῦ Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν) (σσ. 269-280). 14) Ἡσυχαστὲς καὶ Ζηλωτὲς

- Πνευματική άκμῃ και κοινωνική κρίση στὸν Βυζαντινὸ 14ο αἰῶνα (πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ, Δρος Θ.-Dr Phil., Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν) (σσ. 281-308). 15) Ἀπόψεις ἀπὸ τὴν Κοσμολογίαν και τὴν Κοινωνιολογίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (Ἀθαν. Κ. Ἀρβανίτη, Δρος Θ., τ. Γεν. Διευθυντοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας και Θρησκευμάτων) (σσ. 309-336). 16) La foi est l'espérance de la gloire (Ἀγγελικῆς Ζησίμου, θεολόγου και ψυχολόγου) (σσ. 337-346). 17) Ἐφαρμογὴ τῆς Πειραματικῆς Τεχνολογίας σὲ ἀνθρώπινα ἔμβρυα (Ἀρχιμ. Νικολάου Χατζηνικολάου, Βιοϊατρικοῦ Τεχνολόγου Harvard - MIT) (σσ. 347-368). 18) «Οἱ μεταμοσχεύσεις νεφρῶν» (Νικολάου Ἰ. Παπαδογιαννάκη, Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ Παθολογίας - Νεφρολογίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) (σσ. 369-382). 19) Ναρκωτικὰ και Ἐκκλησία (Ἀθανασίου Β. Ἀβραμίδη, Καρδιολόγου - Παθολόγου, Ἐπικ. Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Ν. Ὑόρκης κ.λπ.) (σσ. 383 - 400). 20) Μὲ τὸν Γέροντα Πορφύριο, σύμβουλο οἰκογενείας και ψυχολογικὸν (Γεωργίου Σ. Κρουσταλάκη, Καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς τῆς Φιλοσ. Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν) (σσ. 401-414). 21) Ὁ ἅγιος Σάββας και ἡ λαύρα του (Γεωργίου Παπαζάχου, Ἐπικ. Καθηγητοῦ Καρδιολογίας) (σσ. 415-426). 22) Πίστη και Φιλία (Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου, Δρος Δικαίου, Ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας) (σσ. 427-436). 23) Πορευόμενοι και συμπορευόμενοι - Ἱεραποστολικὸ σχόλιο σ' ἓνα Πατερικὸ σκαρίφημα (Ἀθανασίου Ν. Παπαθανασίου, Δρος Θεολογίας - Πτ. Νομικῆς) (σσ. 437-454). 24) Ἡ προσφορὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸν ἄνθρωπο και στὴν κοινωνία (Δημ. Α. Δρίτσα, Δρος Θ.) (σσ. 455-470). 25) Ἡ ἀρρώστια τῆς ἐποχῆς μας: Ἡ μοναξιά (Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καραμαντζάνη, Ἰ. Μονῆς Ὁσίου Διονυσίου ἐν Ὀλύμπῳ) (σσ. 471-490). 26) Ἀπὸ τὸν Παπατώνη ἀνηφορίζοντας (Κώστα Ε. Τσιροπούλου, συγγραφέως) (σσ. 493-500). 27) Συντελεστές καλλιτεχνίας τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος στὴν παιδικὴ ἡλικία (Ἰωάννου Δ. Δρούλια, Καθηγητοῦ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Ἐρευνῶν και Ἐφαρμογῶν) (σσ. 501-540). Ὁ Τόμος κατακλείεται διὰ τοῦ Πίνακος Περιεχομένων (σσ. 541-544).

Τὸ πλῆθος τῶν διακεκριμένων συνεργατῶν τοῦ Τόμου, ὁ ὁποῖος ἔχει ὠραίαν καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν, ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην ἐκτίμησιν, τῆς ὁποίας χαίρει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καισαριανῆς,

Βύρωνος και Ὑμηττοῦ κ. Γεώργιος ἐντὸς εὐρυτάτων και ποικίλων πνευματικῶν κύκλων τῆς πατρίδος μας. Συνισταμένη τῶν αἰσθημάτων τῶν εἶναι πάντα, ὅσα ἐπισημαίνονται ἐν τῷ Προλόγῳ τοῦ Τόμου ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Σισανίου, τονίσαντος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Ἡ συμπλήρωσις πεντήκοντα ἐτῶν Ἱερωσύνης και Ἀρχιερωσύνης, ἀποτελοῦσα χρονικὸν ὄροσημον, παρέχει τὴν ἀφορμὴν πρὸς ἀπόδοσιν ὀφειλομένης τιμῆς εἰς τὸν ὀρητρὸν ἐκκλησιαστικὸν ἄνδρα. Ἡ δραστηριότης του, πολυμερῆς και γόνιμος, ὡς προανεφέρθη, στρέφεται κυρίως εἰς τὴν ποιμαντικὴν και κατηχητικὴν διακονίαν, ἀλλὰ και εἰς τὸν κοινωνικὸν και ἔθνικὸν τομέα. Διὰ ταῦτα και ἐτιμήθη ὑπὸ διαφόρων διακρίσεων και παρασήμων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας και τῆς Πολιτείας.

»Οὕτω λοιπὸν και οἱ συνεργάται τοῦ παρόντος τόμου, τιμῶντες τὸν ἄνδρα και ἀναγνωρίζοντας τὴν πολύτιμον ποιμαντικὴν, πνευματικὴν και κοινωνικὴν του προσφορὰν και δρᾶσιν ὡς Ἐφημερίου, Ἱγουμενοῦ μεγάλης Μονῆς, στρατιωτικοῦ ἱερέως, Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν και νῦν ὡς Μητροπολίτου, ὑπερεικοσαετοῦς εὐδοκίμου και καρποφόρου ἀρχιερατείας, αὐτοβούλως και εὐχαρίστως ἀπεφάσισαν νὰ συμβάλουν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ τιμητικοῦ τούτου τόμου» (σ. 9).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΟ

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (Μὲ 87 εἰκόνες ἐντὸς κειμένου και χάρτη τοῦ Ἀγίου Ὄρους) - Νέα ἔκδοσις ἀναθεωρημένη και ἐπαυξημένη, Ἀθήνα 1995, σχ. 24 X 17 ἐκ., σελίδες 576.

Ὁ ὀγκῶδης αὐτὸς τόμος, ὁ ὁποῖος περιελήφθη εἰς τὴν σειρὰν «Λαοὶ και Πολιτισμοί» τῶν Ἐκδόσεων Δημ. Ν. Παπαδήμα, εἶναι νέα ἀπόδειξις τοῦ ἐξαιρετικοῦ συγγραφικοῦ και λογοτεχνικοῦ ταλέντου τοῦ ἀκαταπονήτου και χαλκεντέρου κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, ὁ ὁποῖος τῷ ὄντι δημιουργεῖ κατάπληξιν διὰ τὴν συνεχῆ ποικιλόμορφον και πολύπτυχον θετικὴν προσφορὰν και παρουσίαν του εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ τόπου.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔργον εἶναι καρπὸς ἀφ' ἑνὸς ἐνδελεχοῦς ἀξιοποιήσεως και συστηματικοῦ ἀξιοποιήσεως τοῦ ὑλικοῦ τῆς ὑπαρχούσης πλουσιωτάτης ἐλληνικῆς και ξένης βιβλιογραφίας, ἀφ' ἑτέρου τῆς προσωπικῆς εὐαισθησίας και βιοματικῆς ἐμπειρίας τοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος ἐπραγματοποίησεν ἀλλεπάλληλα ταξίδια εἰς τὸ Ἀγιώνυμον Ὄρος και ἀπέκτησε ὠλοκληρωμένην εἰκόνα τῆς μετὰ τοῦ μυ-

σταγωγικού στοιχείου συνυφασμένης καθημερινής ζωής αυτού, και τρίτον της γνωστής αγάπης του προς την ποικιλοτρόπως έξυμνουμένην ύπ' αυτού έλληγορθόδοξον παράδοσιν.

Ὡς τονίζει ο συγγραφεὺς ἐν τῷ Προλόγῳ (σσ. 9-13), παρὰ τὰ μέχρι τοῦδε γραφέντα περὶ πτυχῶν τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῆς ἀθωνικῆς πολιτείας, ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς αὐτῆς δὲν εἶχεν ἀκόμη συστηματικῶς προβληθῆ, «ἐνῶ ὑπῆρχαν τομεῖς ποὺ παρέμεναν στὴ σκιά, λ.χ. πρακτικὴ ἰατρικὴ, μετεωρολογία, φαγητά, ποτά, γεωργία (καλλιέργειες), ἐργαστήρια καὶ τρόποι παρασκευῆς εἰδῶν, προϊόντων, ἀγαθῶν κ.λπ., ἐργάτες, λαϊκοὶ κ.λπ.». Ὁ συγγραφεὺς δίδει «μὴ ὀλοκληρωμένη εἰκόνα τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ποὺ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι περιστρέφονται ὅλα γύρω ἀπὸ τὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν τοῦ καὶ ὑπακούουν στὸν ἡσυχαστικὸ χαρακτήρα τοῦ Ἄθω, παρουσιάζουν ἐκπλήξεις καὶ μεγάλο ἐνδιαφέρον. Σὲ πολλὰ μάλιστα περιπτώσεις παρέχουν στοιχεῖα τῶν ἀλλοτινῶν καιρῶν ποὺ ἔχουν γενικότερη ἀναφορὰ καὶ ποὺ στὸν «κόσμο» ἔχουν ἐκλείψει». Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ὁ χειροποίητος τρόπος βιβλιοδεσίας καὶ τὸ ὅτι «παλαιότερα στὶς Καρυὲς κατασκευάζαν ἐξαιρετικὰ ρολόγια καὶ ξυπνητήρια τοῦ τοίχου ἀπὸ μέταλλο».

Εἰδικώτερον μέσα στὶς 17 ἐνότητες τοῦ βιβλίου παρουσιάζονται: 1) Ὁ φυσικὸς περιγυρὸς τοῦ Ἁγίου Ὁρους (σσ. 15 ἐξ.). 2) Ἡ σημασία τοῦ χρόνου καὶ τὸ κλίμα (σσ. 29 ἐξ.). 3) Οἱ οἰκισμοὶ καὶ οἱ κάτοικοι (σσ. 39 ἐξ.). 4) Ἡ ἀνέλιξις τοῦ ἀγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ (σσ. 67 ἐξ.). 5) «Περιδιάβαση στὰ ἐνδότερα ἐνὸς ἀγιορειτικοῦ μοναστηριοῦ» (Φρουριακὴ μορφή - Τὸ καθολικὸ - Ἡ Τράπεζα - Τὸ λαδαριὸ - Τὸ βαγεναριὸ ἢ κρσαριὸ - Τὸ δοχειὸ - Τὸ ὠρεῖο καὶ ὁ μύλος - Τὸ μαγκιτεῖο ἢ προσφοριὸ - Ὁ ἀρσανάς - Ὁ πύργος - Ἡ φιάλη καὶ οἱ κρήνες - Τὸ καμπαναριὸ - Ἄλλα ἐσωτερικὰ κτίρια - Τὸ φωτάνημα - Τὸ νοσοκομεῖο - Τὸ γηροκομεῖο - Τὸ σκριπτόριο - Τὸ τυπογραφεῖο - Τὸ βιβλιοδετεῖο - Ἡ βιβλιοθήκη - Τὸ ἀρχεῖο - Τὸ σκευοφυλάκιον - Τὸ κειμηλιαρχεῖο - Τὸ μουσεῖο - Τὸ κηροπλαστεῖο - Τὸ βορδοναρεῖο - Τὸ κοιμητήριον - Τὸ ὀστεοφυλάκιον - Τὸ κίοςκι - Ἡ ἀποθήκη τῆς ξυλείας - Ὁ πυλώνας) (σσ. 113 ἐξ.). 6) Τὰ ἀγιορειτικὰ μετόχια (σσ. 199 ἐξ.). 7) Οἱ σκῆτες καὶ τὰ ἡσυχαστήρια (σσ. 205 ἐξ.). 8) Ἡ γέννησις, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τῶν μοναχῶν (σσ. 239 ἐξ.). 9) Τὰ διακονήματα καὶ ἐργόχειρα τῶν μοναχῶν (σσ. 267 ἐξ.). 10) Τὰ μεγάλα προσκυνήματα τῆς Πανα-

γίας στὸν Ἄθω (σσ. 369 ἐξ.). 11) Ἀγρυπνίες, πανηγύρεις καὶ ἄλλες τελετὲς (σσ. 441 ἐξ.). 12) Ἡ μαγειρικὴ καὶ ἡ διατροφή (σσ. 459 ἐξ.). 13) Ἡ πρακτικὴ ἰατρικὴ καὶ ἡ φαρμακευτικὴ (σσ. 487 ἐξ.). 14) Ὁ ἀγιορειτικὸς τύπος (σσ. 501 ἐξ.). 15) Τὸ περιθώριον τῆς μοναστικῆς ζωῆς (Ἀνθρώπινες στιγμές - Δημοτικὰ τραγούδια - Παραῦνογραφή) (σσ. 521 ἐξ.). 16) Γραμματόσημα καὶ Μετάλλια διὰ τὸ Ἅγιον Ὁρος (σσ. 533 ἐξ.). 17) «Ἀγιορειτικὸ γλωσσάρι» (σσ. 539 ἐξ.).

Τὸ ἔργον κατακλείεται διὰ παραθέσεως τῆς Βιβλιογραφίας καὶ Εὐρετηρίων, τὰ ὁποῖα καθιστοῦν εὐχερῆ τὴν προσπέλασιν εἰς τὰς ἐπὶ μέρους λεπτομερείας τῶν περιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι διακρίνονται διὰ τὰ χαρακτηρίζοντα τὸ ὅλον συγγραφικὸν ἔργον τοῦ κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη ἐξαιρετὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα, λ.χ. διὰ τὴν κρυσταλλινῆς διαυγείας λογοτεχνικὴν διατύπωσιν, διὰ τὴν ἐξαντλητικὴν μετ' ἀγάπης μελέτην καὶ τῶν πλέον λεπτεπιπέτων πτυχῶν τοῦ ἐρευνωμένου θέματος, διὰ τὴν συνθετικὴν ἰκανότητα πρὸς δημιουργίαν ὀργανικῶν ὁλοτήτων κ.λπ.

Πάντα τὰ ἐν τῷ ἔργῳ περιγραφόμενα, αἱ ἐν αὐτῷ ὠραῖαι ἐγχρωμοὶ καὶ μὴ φωτογραφαίαι καὶ ἰδίως ὅσα ἀναφέρονται περὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν (Ἀγιογραφίας, Ἀρχιτεκτονικῆς, Χαρακτικῆς Τέχνης, Λιθογλυπτικῆς, Χρυσοκεντητικῆς, Ἀργυροχρυσοχοΐας, Μεταλλοτεχνίας, Φωτογραφικῆς Τέχνης, Ἐκδοτικῆς, Ἱεροψαλτικῆς, Ὑμνογραφίας κ.λπ.) πιστοποιοῦν τὸ ὑπὸ τοῦ γράφοντος, κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς Χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐπισημανθῆν, ὅτι «εἶναι ὅλως ἄδικος ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι οἱ μοναχοὶ ζοῦν δῆθεν μίαν ζωὴν ἐγωιστικὴν καὶ ἀντιανθρωπιστικὴν. Οὗτοι ἐξαγιάζουν καὶ ἀξιοποιοῦν τὰς εὐγενεστέρας πολιτιστικὰς δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐγκεκρυμμέναι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται διατὶ τὸ Ἅγιον Ὁρος δὲν ἠρνήθη τὰς διαφορὰς πολιτιστικὰς ἀξίας, ἀλλ' εἶναι τόσον ἐν θησαυροφυλάκιον καὶ μίαν ἀπαράμιλλον κιβωτὸς, ὅσον καὶ μίαν ἀκτινοβόλος ἐστία ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν καὶ ἀγαθῶν» (Εὐαγγελίου Δ. Θεοδώρου, Τὸ Ἅγιον Ὁρος ὡς φορεὺς καὶ ὡς παράγων πολιτισμοῦ, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1963, σ. 15. Πρβλ. τοῦ ἰδίου, Ἅγιον Ὁρος, Ἐκπαιδευτικὴ Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. 21: Οἱ «Θρησκείες», Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, 1992, σσ. 12-15).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 79/1996

**«Περὶ συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ
ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»**

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 παρ. 4, 9 παρ. 4, 10 παρ. 1, ἐδάφιοι θ' καὶ 4 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,

2. Τὴν ἀπὸ 1.11.1995 Ἀπόφασιν Αὐτῆς,

ΨΗΦΙΖΕΙ

Τὸν ὑπ' ἀριθμ. 79/1996 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΝ, «Περὶ συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἔχοντα οὕτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 79/1996

**«Περὶ συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ
ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»**

Ἄρθρον 1

1. Συνιστᾶται, διὰ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, καὶ λειτουργεῖ ἐφ' ἐξῆς Γραφεῖον Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν αὐτῆς κατὰ τὰ ἀκολουθῶς ὀριζόμενα.

2. Ἔργον τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἱεράς Συνόδου εἶναι ἡ πληρεστέρα δυνατὴ ἐνημέρωσις τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινῆς γνώμης, ἐπὶ θεμάτων ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἄλλου συναφοῦς ἐνδιαφέροντος, μέσῳ τοῦ Τύπου, τῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν δικτύων, καὶ τῶν εἰδησεογραφικῶν Πρακτορείων.

3. Ἡ ἐνημέρωσις γίνεται ὡσαύτως διὰ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων ἐκδομένης ἐφημερίδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ» διὰ τῶν φυλλαδίων «Πρὸς τὸν Λαόν» καὶ διὰ παντὸς ἑτέρου προσφόρου μέσου.

Ἄρθρον 2

1. Τὸ Γραφεῖον Τύπου τελεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν πενταμελοῦς ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ἡ ὁποία συγκροτεῖται: α) ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἀναπληρουμένου ὑ-

πὸ Συνοδικοῦ Ἀρχιερέως, ὀριζομένου ὑπὸ τῆς Δ.Ι.Σ., ὡς συνδέσμου αὐτῆς μετὰ τῆς Σ.Ε. Τύπου ἐπὶ ἐνιαυσίῳ θητεία ἴση πρὸς τὴν Συνοδικὴν περίοδον, β) ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Δ.Ι.Σ., ἀναπληρουμένου ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Σ.Ε. Τύπου, γ) ἐκ τοῦ ἐκάστοτε Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀναπληρουμένου ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ Ὑπηρεσιῶν αὐτῆς, δ) ἐκ τοῦ ἐκάστοτε Διευθυντοῦ τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», ἀναπληρουμένου ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου τῶν Γραφείων τῶν ὡς ἄνω Περιοδικῶν καὶ ε) ἐκ τοῦ ἐκάστοτε Διευθυντοῦ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ. Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος ἢ ἐν κωλύματι αὐτοῦ ὁ ὀρισθεὶς ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ Συνοδικὸς Ἀρχιερεὺς. Χρὴ Γραμματέως ἀσκεῖ ὁ Γραμματεὺς τῆς Σ.Ε. Τύπου.

2. Εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Ἐποπτεύουσας Ἐπιτροπῆς παρίσταται μετ' ἀπόφασιν αὐτῆς κατὰ περίπτωσιν εἰδικὸς τις Σύμβουλος.

3. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Ε.Ε. εἶναι τιμητικὴ καὶ ἀμισθος.

Ἄρθρον 3

Ἡ Ἐποπτεύουσα Ἐπιτροπὴ:

1. Ἐχει ἀκεραίαν εὐθύνην διὰ τὴν ἀρτίαν, ἐμπρέπουσαν καὶ ἀντικειμενικὴν ἐνημέρωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν βεβαίως καὶ ἐφ' ὅσον παρίσταται τοιαύτη ἀνάγκη.

2. Συντάσσει τὰ Ἀνακοινωθέντα τῆς Δ.Ι.Σ. ἢ τῆς Ι.Σ.Ι. ὡσάκις κρίνεται ἀπαραίτητος ἡ ἔκδοσις αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἀναγινωσκόμενα ἐν τῷ τέλει τῆς συνεδρίας αὐτῆς, μονογράφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ἀρχιγραμματέως ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του. Τὸ ὑπογεγραμμένον Ἀνακοινωθέν, παραδίδεται εἰς τὸ Γραφεῖον Τύπου, τὸ ὁποῖον μεριμνᾷ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ ἐγκαιρὸν διανομὴν τοῦτου μετὰ τὴν συνδρομὴν ὑπαλλήλων καὶ τὴν χρῆσιν τῶν τηλεπικοινωνιακῶν μέσων τοῦ Γραφείου Τύπου.

3. Παρακολουθεῖ διὰ τῶν μελῶν τῆς, καὶ διὰ τῶν ἐντεταλμένων ὑπ' αὐτῆς ὀργάνων, κληρικῶν ἢ λαϊκῶν, καὶ δι' ἐθελοντῶν συνεργατῶν, τὰ δημο-

σιεύματα του τύπου και τὰς εἰδικὰς ἐκπομπὰς τῶν μέσων ἐνημερώσεως καὶ ἀποφασίζει διὰ τὰς ἀναγκαίαις παρεμβάσεις, εἴτε δι' ἀνακοινώσεων εἴτε διὰ τῆς συμμετοχῆς ἐκπροσώπου τῆς εἰς αὐτάς.

4. Ὅρίζει κατὰ περίπτωσιν ἐκκλησιαστικὸν ἐκπρόσωπον, κατὰ προτίμησιν κληρικόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἐνημερώνη αὐτοπροσώπως τοὺς δημοσιογράφους τοῦ Τύπου καὶ τῶν Μέσων Ἐνημερώσεως ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων ἢ θεμάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων ζητεῖται ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας.

5. Παρακολουθεῖ καὶ δίδει κατευθύνσεις διὰ τὴν σύνταξιν καὶ κυκλοφορίαν τῆς ἐφημερίδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», καὶ τῶν φυλλαδίων «ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ» συνεδριάζουσα, ὡσὰκις χρειάζεται, πρὸς τοῦτο, μὲ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἐφημερίδος «Ε.Α.». Ὁ Διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος εἰσηγεῖται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν θέματα ἀφορῶντα εἰς τὴν σύνταξιν καὶ κυκλοφορίαν τῆς Ἐφημερίδος.

6. Εἰσηγεῖται εἰς τὴν Δ.Ι.Σ. θέματα σχετικὰ μὲ τὴν συμμετοχὴν τῶν κληρικῶν εἰς τὰ Μ.Μ.Ε. καὶ μὲ τὰς ἐνεργείας καὶ ἀποφάσεις τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ραδιοτηλεοράσεως.

7. Εἰσηγεῖται εἰς τὴν Δ.Ι.Σ. θέματα προσωπικοῦ τοῦ Γραφείου, ἡ ὁποία καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀποφασίζει.

Ἄρθρον 4

1. Τὸ Προσωπικὸν τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διαρθροῦται ὡς ἑξῆς:

Θέσις μία (1) Συνεργάτου Γραφείου Τύπου.

Θέσις μία (1) Διευθυντοῦ Ἐφημερίδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ».

Θέσις μία (1) Ἀρχισυντάκτου Ἐφημ. «Ε.Α.».

Θέσις μία (1) Γραμματέως Ἐφημερίδος «Ε.Α.».

Θέσεις δύο (2) Χειριστῶν Η/Υ - Φωτοσυνθέσεως.

Θέσις μία (1) Συνεργάτου Δημοσίων Σχέσεων.

2. Ἡ λογιστικὴ ὑπηρεσία τῆς Ἐφημερίδος «Ε.Α.», ἥτις ἔσοδα, ἔξοδα, ἔκτακτοι δαπάναι καὶ ἐλεγχος αὐτῆς, διεξάγεται ὑπὸ τῆς Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ὁ ἐν ἰσχύϊ Κανονισμὸς περὶ αὐτῆς προβλέπει.

3. Τὰς θέσεις τοῦ Προσωπικοῦ καταλαμβάνει τὸ ἤδη ὑπηρετοῦν προσωπικόν, προσλαμβανόμενον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ «Κώδικος περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων».

Ἄρθρον 5

1. Ἡ ἀντιμετώπισις ἐκτάκτων ζητημάτων Τύπου, εἰδικῆς σημασίας, κατὰ τὰς περιόδους καθ' ἃς δὲν συνεδριάζει ἡ Δ.Ι.Σ., ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς Ε.Ε. καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἐνημερώσεως τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου καὶ μὲ τὴν σύμφωνον γνώμην αὐτοῦ. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ὁ Μακαριωτάτος Πρόεδρος ἐνημεροῦται ὑπὸ τοῦ ἀναπληροῦντος αὐτὸν Σεβασμιωτάτου Ἀρχιερέως

τῆς Ε.Ε. καὶ ἐγκρίνει εἰδικὰς παρεμβάσεις.

2. Ἡ ἐκπροσώπησις τῆς Ἐκκλησίας εἰς συνέδρια καὶ συμπόσια διὰ στελεχῶν τῆς Ὑπηρεσίας Τύπου αὐτῆς ἀποφασίζεται ὑπὸ τῆς Δ.Ι.Σ. μετὰ πρότασιν τῆς Ε.Ε.

Ἄρθρον 6

1. Μετὰ πρότασιν τῆς Ε.Ε. καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Σ.Ε. Τύπου συγκροτεῖται καὶ λειτουργεῖ εἰς τὸ Γραφεῖον Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Συμβουλευτικὴ Ὀμάδα» συνεργομένη εἰς τακτὰ χρονικὰ διαστήματα, ἐξ εἰδικευμένων εἰς θέματα δημοσιογραφίας καὶ δημοσιότητος ἐθελοντῶν ἐπιστημόνων συνεργατῶν κληρικῶν ἢ λαϊκῶν. Εἰς τὴν «Συμβουλευτικὴν Ὀμάδα» ἐξ ὀφθικίου μετέχουν ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Σ.Ε. Τύπου καὶ τῆς Ε.Ε. τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συνεργομένης ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἔχοντος τὰ πρεσβεῖα χειροτονίας Ἀρχιερατικοῦ μέλους.

2. Ἔργον τῆς «Συμβουλευτικῆς Ὀμάδος» εἶναι ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων μετὰ τῶν ὀργάνων τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ θεμάτων Τύπου καὶ Μ.Μ.Ε. καὶ ἡ ὑποστήριξις τοῦ ἔργου αὐτῶν.

Ἄρθρον 7

Τὰ κατὰ τόπους Γραφεῖα Τύπου τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων συνεργάζονται μετὰ τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ θεμάτων μείζονος τῆς τοπικῆς σημασίας.

Ἄρθρον 8

Ὁ παρῶν Κανονισμὸς τροποποιεῖται τῇ ἀποφάσει τῆς Δ.Ι.Σ. μετὰ πρότασιν τῆς Ε.Ε. καὶ ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄρθρον 9

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11ῃ Ἰανουαρίου 1996.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
 † Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
 † Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
 † Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
 † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ
 † Ὁ Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
 † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ
 † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
 † Ὁ Θήρας, Ἀμοργοῦ καὶ Νήσων ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
 † Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ
 † Ὁ Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
 † Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ
 † Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
 † Ὁ Διαλειείας Δαμασκηνός.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ

ΠΡΑΞΙΣ 1/1996

Έχοντες υπ' όψει,

1) Τὰς ἐκ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους ἀπορροεούσας ὑποχρεώσεις ἡμῶν πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως.

2) Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων: 1 παράγρ. 4, 29 παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Νόμου 590/77 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸ ἄρθρον 20 τοῦ υπ' ἀριθ. 1/1969 κανονισμοῦ (ΦΕΚ 185/τ.Α'/11-9-1970).

3) Τὰς ἀνάγκας κοινωνικῆς περιθάλψεως τῶν Ἡλικιωμένων καὶ τῶν Ἀτόμων μὲ εἰδικὰς ἀνάγκας τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν,

4) Τὴν υπ' ἀριθμ. 942/708/12-12-1995 πρότασιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

5) Τὴν ἀπὸ 11-1-1996 ἐγκριτικὴν Ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ.,

Ἀποφασίζομεν

τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν προνοία ἡμῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐξάρτησιν καὶ ἐποπτείαν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης εἰς τὴν Νεάπολιν Λακωνίας «Κοινωφελοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος περιθάλψεως Ἡλικιωμένων καὶ Ἀτόμων μὲ Εἰδικὰς Ἀνάγκας "Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ"» εἰς τὸ ὅποιον θὰ διαμένουν, θὰ ἐνδιαίτωνται καὶ θὰ περιθάλπωνται δωρεὰν ἄπορα ἠλικιωμένα καὶ μειονεκτοῦντα ἄτομα ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως.

Τὸ ἴδρυμα τοῦτο θὰ διοικῆται βάσει εἰδικοῦ Κανονισμοῦ.

Ἡ παροῦσα πράξις νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1996

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Λειτουργίας, Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τοῦ «Κοινωφελοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος Περιθάλψεως Ἡλικιωμένων καὶ Ἀτόμων μὲ Εἰδικὰς Ἀνάγκας "Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ" Νεαπόλεως Λακωνίας», μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτήρος.

Ἄρθρον 1

Τὸ ἴδρυμα λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐποπτείαν καὶ ἐξάρτησιν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ἐν τῇ κωμοπόλει Νεαπόλεως καὶ εἰς ἰδιόκτητον κτίριον αὐτῆς.

Ἄρθρον 2

1. Τὸ ἴδρυμα διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς Διοικη-

τικοῦ Συμβουλίου (Δ.Σ.), ἀπαρτιζομένου ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ὡς Προέδρου, ἀναπληρουμένου νομίμως ὑπὸ Κληρικοῦ ὀριζομένου ὑπ' αὐτοῦ, δύο (2) Κληρικῶν καὶ δύο (2) εὐσεβῶν λαϊκῶν ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἐπὶ τριετείῃ θητεία.

2. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον συνεδριάζει τῇ προσκλήσει τοῦ Σεβ. Προέδρου καὶ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων τριῶν τοῦλάχιστον μελῶν ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς θὰ εἶναι ὑποχρεωτικῶς ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἢ ὁ ὑπ' αὐτοῦ ὀρισθεὶς ἀναπληρωτῆς. Εἰς περιπτώσιν ἰσοψηφίας ὑπερισχέει ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου.

3. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τὸ Δ.Σ. ὀρίζει τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ταμίαν αὐτοῦ.

Ἄρθρον 3

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς καλῆς λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος, ἐποπτεῖ ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ, ἐλέγχει τὴν διαχείρισιν καὶ ἐγκρίνει τὸν Προϋπολογισμόν καὶ Ἀπολογισμόν αὐτοῦ.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἰδρύματος διορίζεται καὶ παύεται μὲ ἀπόφασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, Προέδρου αὐτοῦ.

Ἄρθρον 4

Τὸ ἴδρυμα ἐκπροσωπεῖται ἐνώπιον πάσης Διοικητικῆς, Δικαστικῆς ἢ ἄλλης Ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, ὅστις ὑπογράφει τὰ πάσης φύσεως ἐγγράφα καὶ συμβάσεις ἢ ὑφ' ἐνόσ τῶν Μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, νομίμως ἐξουσιοδοτουμένου.

Ἄρθρον 5

Σκοπὸς τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἡ παροχὴ στέγης, τροφῆς, στοργῆς, ἰατροφαρμακευτικῆς καὶ πάσης ἐτέρας περιθάλψεως καὶ προστασίας εἰς ἠλικιωμένους, εἰς κατακοίτους καὶ εἰς ἄτομα μὴ δυνάμενα νὰ αὐτοεξυπηρετηθοῦν, ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας, τῆς ἀσθενείας ἢ καὶ ἐλλείψεως ἐγγυτάτων συγγενῶν καθὼς ἐπίσης καὶ προσφορὰ πνευματικῆς τροφῆς, ἀγάπης καὶ συμπαραστάσεως πρὸς τοὺς τροφίμους.

Ἄρθρον 6

Τὸ ἴδρυμα τηρεῖ τὰ κάτωθι βιβλία:

α) Βιβλίον Ταμείου.

β) Διπλότυπα Γραμμάτια εἰσπράξεως.

γ) Ἐντάλματα πληρωμῆς.

δ) Βιβλίον πρακτικῶν Δ.Σ.

ε) Βιβλίον Πρωτοκόλλου καὶ

στ) Βιβλίον κινήτων καὶ ἀκινήτων περιουσιακῶν στοιχείων.

Άρθρον 7

Πόροι του Ίδρύματος είναι:

- α) Πρόσοδοι εκ κινητής και ακινήτου περιουσίας του Ίδρύματος.
- β) Δωρεαί, κληροδοσίαι, κληρονομίαι και λοιπαι πάσης φύσεως προσφοραί.
- γ) Κρατικά έπιχορηγήσεις.
- δ) Έπιχορηγήσεις Ίερας Μητροπόλεως.

Άρθρον 8

Το Ίδρυμα έχει ιδίαν σφραγίδα φέρουσαν εις τὸ μέσον τὴν εικόνα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου τιμᾶται τὸ ἱδρυματικὸν παρεκκλήσιον καὶ γύρωθεν τὰς λέξεις: ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ — ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ — «Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ» ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ.

Άρθρον 9

Έν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ Ίδρύματος ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία αὐτοῦ περιέρχεται αὐ-

τοδικαίως καὶ ἄνευ ἐτέρας διατυπώσεως εἰς τὴν Ίεράν Μητρόπολιν Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης.

Άρθρον 10

Διὰ πᾶν θέμα μὴ προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ περὶ τῆς Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τοῦ Ίδρύματος, ἀποφασίζει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης.

Άρθρον 11

Κάλυψις δαπάνης

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ίερας Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ὁ παρὼν Κανονισμὸς νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Έν Σπάρτῃ τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1996

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 3

Έχοντες ὑπ' ὄψει,

1) Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 παρ. 4 καὶ 29 παρ. 1 καὶ 2, τοῦ Νόμου 590/77 (ΦΕΚ 146/77 τεῦχος Α') «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

2) Τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 20 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ίερας Συνόδου «Περὶ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῶν Σωμάτων καὶ Ὁργάνων» (ΦΕΚ 185/τ.Α/11-9-1970).

3) Τὰς ὑποχρέσεως ἡμῶν πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ποῦ ἀπορρέουν ἀπὸ τοὺς Ίερούς Κανόνας καὶ Νόμους.

4) Τὰς ἀνάγκας τῶν Ίερῶν Ναῶν τῆς Ἐπαρχίας ἡμῶν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἰκανοῦ ἀριθμοῦ Ίεροψάλτῶν διὰ τὴν εὐρυθμον ἐπιτέλεσιν τοῦ λατρευτικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

5) Τὴν ἀνάγκην καλλιιεργείας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

6) Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 428/7-12-1995 πρότασιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ίεράν Σύνοδον.

7) Τὴν ἀπὸ 11-1-1996 Ἐγκριτικὴν Ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ.,

Ἐποφασίζομεν

Τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν Σχολῆς ὑπὸ τὸν τίτλον: «ΣΧΟΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥ-

ΣΙΚΗΣ» τῆς Ίερας Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου, μὲ σκοπὸν τὴν ἀνάπτυξιν ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικὴν, τὴν προσέλκυσιν νέων καὶ ἐκπαίδευσιν αὐτῶν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ίεροψάλτου, καθὼς καὶ τὴν παροχὴν πάσης φύσεως βοηθείας εἰς τοὺς Ίεροψάλτας τοὺς ὑπηρετοῦντας ἤδη εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς Ναοὺς.

Τὰ τῆς διοικήσεως καὶ λειτουργίας τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς θέλομεν ὀρίσει ἐν συνεχείᾳ διὰ τῆς καταρτίσεως ἰδίου Κανονισμοῦ.

Ἡ παρούσα πράξις νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Έν Ναυπάκτῳ τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1996

† Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ

Άρθρον 1

α) Διὰ Πράξεως τοῦ Σεβασμωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου, ἱδρύεται Σχολὴ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ΣΧΟΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ» τῆς Ίερας Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου.

β) Ἡ Σχολὴ ἔχει ἰδίαν σφραγίδα, κυκλικὴν, φέρουσαν γύρωθεν τὸν τίτλον «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ — ΣΧΟΛΗ ΕΚ-

ΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ», εις τὸ μέσον τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου, κάτωθεν τὸ ἔτος ἰδρύσεως αὐτῆς.

Ἄρθρον 2

Σκοπὸς τῆς Σχολῆς εἶναι:

α) Ἡ ἀνάπτυξις ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ἢ προσέλκυσις νέων καὶ ἐκπαίδευσις αὐτῶν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἱεροψάλτου, καθὼς καὶ ἡ παροχὴ πάσης φύσεως βοηθείας εἰς τοὺς Ἱεροψάλτας τοὺς ὑπηρετοῦντας ἤδη εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς Ναοὺς.

β) Ἡ συγκρότησις παιδικῶν χορωδιῶν εἰς τὰς ἐνορίας ὄχι μόνον τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπαίθρου.

γ) Ἡ προβολὴ καὶ ἔξαρσις τοῦ μεγαλείου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ὡς στοιχείου τῆς Ἑλληνορθόδοξου Παραδόσεως, διὰ συναυλιῶν καὶ διαλέξεων.

Ἄρθρον 3

α) Ἡ Σχολὴ παρέχει διδασκαλίαν Μέσης Μουσικῆς Παιδείας.

β) Οἱ σπουδασταὶ καὶ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς δύνανται νὰ καταταγοῦν, κατόπιν ἐξετάσεων, εἰς οἵανδήποτε τάξιν ἀναγνωρισμένης ὑπὸ τοῦ Κράτους Σχολῆς ἢ Ὡδείου καὶ λαμβάνουν μέρος εἰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, διὰ τὴν ἀπόκτησιν πτυχίου Ἱεροψάλτου ἀναγνωρισμένου ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 4

α) Ἡ Σχολὴ διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς ἀπαρτιζομένης ἐκ τοῦ Μητροπολίτου ὡς Προέδρου, ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ, ὡς Ἀντιπροέδρου καὶ τριῶν κληρικῶν ἢ λαϊκῶν φίλων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

β) Τὴν ἀπόφασιν διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς ὑπογράφει ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τῆς Δ.Ε. ὀρίζονται ὑπ' αὐτῆς ὁ Γραμματεὺς καὶ ὁ Ταμίας.

γ) Ἡ θητεία τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς εἶναι διετής. Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Μητροπολίτου ἐναπόκειται ἡ ἀντικατάστασις μέλους τινός, πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας ἢ καὶ ὁ ἐπαναδιορισμὸς τινος μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς.

δ) Τὸ ἀξίωμα τῶν μελῶν τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς εἶναι τιμητικὸν καὶ ἄμισθον.

ε) Ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ ἀποφασίζει περὶ πάσης ὑποθέσεως ἀφορώσης εἰς τὴν διοργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς Σχολῆς, ὡς καὶ τὴν πρόσκτησιν καὶ διαχειρίσιν τῆς περιουσίας αὐτῆς. Τὸ Συμβούλιον τῶν μελῶν λογίζεται ἐν ἀπαρτίᾳ, ὅταν παρευρίσκονται τρία τοῦλάχιστον μέλη, αἱ δὲ ἀποφάσεις

λαμβάνονται κατὰ πλειονοψηφίαν τῶν παρόντων μελῶν, ἐν ἰσοψηφίᾳ κατισχυοῦσης τῆς ψήφου τοῦ Προέδρου.

ς) Ἡ Σχολὴ ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ εἰς ἀπάσας τὰς ἐννόμους σχέσεις τῆς καὶ ἐνώπιον πάσης Ἀρχῆς καὶ ὑπογράφει τὴν ἐπίσημον ἀλληλογραφίαν τῆς.

Ἄρθρον 5

α) Ἡ Σχολὴ ἔχει ἰδίαν διαχείρισιν καὶ τηρεῖ τὰ κάτωθι βιβλία: Μαθητολόγιο, παρουσιολόγιο, πρωτόκολλο ἀλληλογραφίας, βιβλίον προόδου μαθητῶν, βιβλίον πράξεων τῆς Δ.Ε. καὶ τὰ ἀπαραίτητα βιβλία διαχειρίσεως. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους συντάσσει τὸν Προϋπολογισμὸν καὶ Ἀπολογισμὸν αὐτῆς καὶ ὑποβάλλει τούτους πρὸς ἐγκρίσιν εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον.

β) Πόροι τῆς Σχολῆς εἶναι αἱ παντὸς εἴδους ἐπιχορηγήσεις καὶ εἰσφοραὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου, τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς περιοχῆς, τῶν Ἱερῶν Μονῶν, τοῦ Κράτους, Δήμων, Κοινοτήτων, Ὄργανισμῶν καὶ φίλων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Ἄρθρον 6

Ἐν περιπτώσει διαλύσεως τῆς Σχολῆς ὅλη ἡ περιουσία τῆς περιέρχεται εἰς τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου. Ἀπόφασις διαλύσεως τῆς Σχολῆς ἢ τροποποιήσεως τοῦ παρόντος κανονισμοῦ δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Μητροπολίτου.

Ἄρθρον 7

Θέματα μὴ προβλεπόμενα ἀπὸ τὸν παρόντα Κανονισμὸν ἀντιμετωπίζονται μὲ ἀποφάσεις τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς τῆς Σχολῆς.

Ἄρθρον 8

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄρθρον 9

Κάλυψις δαπάνης.

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1996

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37, πρῆρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίας Εἰρήνης Παπάγου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημερικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περατέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Φεβρουαρίου 1996

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερά Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ

ΚΛΗΣΙΣ

Πρὸς τὸν Ἀρχιμανδρίτην Πλωτίνον Ἀγριτέλλη (κατὰ κόσμον Παναγιώτην τοῦ Ἐμμανουήλ) Κληρικὸν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ (καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ, ἐν τοῖς Γραφείοις αὐτῆς, ὁδὸς Ὑμηττοῦ 47-51 Καισαριανή, δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 110 τοῦ Ν. 5383/1932, τὴν 17ην Ἀπριλίου 1996 ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 11ην π.μ., προκειμένου νὰ δικασθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδωμένων σοι κατηγοριῶν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανισέως σου, θέλει ἐνεργηθῶσι κατὰ σοῦ τὰ ὑπὸ τῶν ἀρθρῶν 62 καὶ 112 τοῦ Ν. 5383/1932 ὀριζόμενα, ὡς ταῦτα ἰσχύουσι κατὰ τὰ σαφῶς ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 44 παράγρ. 1 τοῦ Ν. 590/1977 διατασσόμενα.

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 9ῃ Ἰανουαρίου 1996

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Σμύρνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Μεταμορφώσεως Σωτήρης - Ἁγίου Σώστη, 2) Ἁγίων Ἀναργύρων Ν. Σμύρνης, 3) Ἁγίας Παρασκευῆς Νέας Σμύρνης, 4) Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης Ἀλίμου, 5) Ἁγίου Νεκταρίου Βούλας

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ν. Σμύρνη τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1996

† Ὁ Ν. Σμύρνης ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. καὶ Fax 72.18.308

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ.Χ.Ε.
Τακτικὸν Μέλος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Προϋποθέσεις τῆς δικαίας κρίσεως (Λόγος στὰ πλαίσια ἑορτασμοῦ τῶν Δικαστῶν).

Ἱεράς Συνόδου, Ἐγκύκλιος 2606 (πρὸς Ἱεροψάλτας).

Χρυσοῦν ἱωβηλαῖον ἐκκλησι. διακονίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου (1945-1995).

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Μητρ. Ναυπιάκτου Ἱεροθέου, Οἱ δοκιμασίες στὴ ζωὴ τοῦ Μ. Βασιλείου.

Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Μητροπολίτου Καμπάλας καὶ πάσης Οὐγκάντας κ. Θεοδώρου Νανκυατα.

Ἐπισκ. Νεοχωρίου Παύλου, Ὁ ἅγιος Μεγαλομάρτυς Ἀρτέμιος.

Χρίστου Θ. Κρικιῶνη, Τιμόθεος ὁ Ἀπόστολος.

Σωτηρίου Βαρναλίδη, Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο: Μαρτυρία - Εὐθύνες - Πρωτοβουλίες.

Ἀρχιμ. Χρυσ. Σαββάτου, Ἡ παρουσία τῆς Ὁρθ. Ἐκκλησίας στὴν Ἑνωμένη Εὐρώπῃ. Προβλήματα καὶ προοπτικές.

Ἀρχιμ. Μακαρίου Βασιλά, Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ ἡ κοινωνικὴ διδασκαλία τῶν.

Ἰωάννου Μπουγάτσου, Ἡ συμβολὴ τοῦ Κων. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Κανονισμὸς 79/1996 καὶ Πράξεις συστάσεως Ἐκκλησι. Ἱδρυμάτων.

Παράρτημα.